

Міністерство освіти і науки України
Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему «Управління фінансовим станом комерційного банку»

здобувача групи Ф-24м
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Непші Анастасії Олегівни

(ПІБ)

(підпис)

Науковий керівник:

доктор екон. наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Турило А.М.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент:

кандидат екон. наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Короленко Р.В.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувачка кафедри ФСПР

кандидат економічних наук, доцент

Короленко Р.В.

Кривий Ріг 2025

Криворізький національний університет
Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Зав. кафедри ФСГПР
доцент Короленко Р.В.

" 30 " червня 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу

Непші Анастасії Олегівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Управління фінансовим станом комерційного банку»

керівник роботи Турило Анатолій Михайлович, доктор екон. наук, проф.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по КНУ від "30" червня 2025 № 440с

2. Строк подання здобувачем роботи: 15 грудня 2025

3. Вихідні дані до роботи законодавчі і нормативні акти, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, монографії, матеріали науково - практичних конференцій, фінансова звітність АТ «ПУМБ»

4. Зміст роботи (назви розділів)

Розділ 1 Теоретичні основи управління фінансовим станом комерційного банку

Розділ 2 Загальна характеристика АТ «ПУМБ» та аналіз його фінансового стану

Розділ 3 Напрями удосконалення управління фінансовим станом комерційного банку

5. Перелік графічного матеріалу таблиці, рисунки, графіки, діаграми

6. Консультанти роботи

Розділ	ПІБ та посада консультанта	завдання видав		завдання прийняв	
		підпис	дата	підпис	дата
1 розділ	Турило А.М. д.е.н., проф.		01.07.25		04.09.25
2 розділ	Турило А.М. д.е.н., проф.		04.09.25		16.10.25
3 розділ	Турило А.М. д.е.н., проф.		16.10.25		19.11.25

7. Дата видачі завдання 30.06.2025

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної бакалаврської роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Співбесіда зі здобувачем за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	30.06.2025	Виконано
2	Збір практичного матеріалу до кваліфікаційної магістерської роботи	30.06.- 06.09.2025	Виконано
3	I атестація 1 розділ кваліфікаційної магістерської роботи	16.10.2025	Виконано
4	II атестація 2 розділ кваліфікаційної магістерської роботи	13.11.2025	Виконано
5	Попередній захист роботи	05.12.2025	Виконано
6	Перевірка роботи на наявність/відсутність академічного плагіату	25.11- 16.12.2025	Виконано
7	Доопрацювання кваліфікаційної магістерської роботи, підготовка демонстраційних листів та презентації. Підготовка реферату, вступу, висновків, літератури та додатків	06.12- 15.12.2025	Виконано
8	Отримання відгуку, рецензії	06.12- 15.12.2025	Виконано
9	III атестація Подання готової роботи за вимогами	15.12.2025	Виконано
10	Допуск до захисту кваліфікаційної магістерської роботи завідуючою кафедри (отримання візи на титульному аркуші роботи)	15.12.2025	Виконано
11	Публічний захист кваліфікаційної магістерської роботи	18.12.2025	Виконано

Здобувач

(підпис)

Непша А.О.

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

(підпис)

Турило А.М.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	
1.1 Сутність фінансового стану комерційного банку та особливості управління ним.....	
1.2 Методика оцінювання фінансового стану комерційного банку.....	
1.3 Нормативно-правове та інформаційне забезпечення щодо управління фінансовим станом комерційного банку.....	
2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АТ «ПУМБ» ТА АНАЛІЗ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ.....	
2.1 Загальна характеристика діяльності АТ «ПУМБ».....	
2.2 Чинники, що впливають на фінансовий стан комерційного банку АТ «ПУМБ».....	
2.3 Аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ».....	
3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	
3.1 Зарубіжний досвід в системі управління комерційними банками та можливості його запровадження в Україні.....	
Підвищення ефективності управління ресурсною базою АТ «ПУМБ» з метою покращення його фінансового стану.....	
3.3 Шляхи зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ».....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 116 с., 27 табл., 23 рис., 43 джерела, 10 додатків.

Об'єкт дослідження - аналіз фінансового стану комерційного банку та процес управління ним.

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів аналізу та управління фінансовим станом комерційного банку.

Мета роботи - дослідження теоретичних та практичних питань управління та аналізу фінансового стану комерційного банку, а також розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності.

Методи дослідження: діалектичний метод, абстрактно-логічний, графічний метод, методи узагальнення, групування та порівняння, економіко-статистичні, емпіричні методи.

Основні результати дослідження:

озглянуто теоретичні основи управління фінансовим станом комерційного банку, зокрема: сутність фінансового стану банку та методику його оцінки, особливості управління фінансовим станом банку та нормативно-правове й інформаційне забезпечення щодо управління фінансовим станом;

проведено аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ», а саме: надано загальну характеристику його діяльності, визначено чинники, що впливають на фінансовий стан банку, розраховано й проаналізовано показники ліквідності, ділової активності, фінансової стійкості та рентабельності АТ «ПУМБ»;

озроблено напрями удосконалення управління фінансовим станом АТ «ПУМБ», зокрема надані рекомендації щодо підвищення ефективності управління ресурсною базою та визначені шляхи зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ».

БАНК, ФІНАНСОВИЙ СТАН, УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ, ЛІКВІДНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ДІЛОВА АКТИВНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНОЮ БАЗОЮ.

ВСТУП

Ефективне зростання, забезпечення ліквідності та міцності банківської системи у рамках ринкової економіки значною мірою обумовлені якісною організацією аналітичної діяльності в банківських установах. Така діяльність дозволяє проводити глибокий і всебічний аналіз досягнутих результатів, виявляти сильні та слабкі аспекти функціонування банків, а також формувати конкретні напрями для вирішення актуальних проблем та викликів. Заради ефективного управління банком необхідно проводити аналіз його діяльності, який допомагає сформувати вихідну базу для ухвалення рішень з управління на всіх рівнях керування банком.

Тема кваліфікаційної магістерської роботи є надзвичайно актуальною в сучасних економічних умовах. Це зумовлено тим, що фінансова стійкість банківських установ є фундаментом стабільності всієї фінансової системи держави. Ефективне управління фінансовим станом дає змогу банку мінімізувати ризики, забезпечити достатній рівень ліквідності та платоспроможності, а також підвищити конкурентоспроможність на ринку. З огляду на мінливість зовнішнього середовища, такі як глобальні кризи, регуляторні зміни, та необхідність постійної адаптації, дослідження та вдосконалення механізмів управління фінансами банку має важливе практичне значення для забезпечення його довгострокового розвитку та надійності.

Значний внесок у розробку теоретичних і практичних питань, що стосуються оцінювання фінансового стану банків та управління ним, зробила низка вітчизняних вчених, серед яких О. Вінниченко, А. Герасимович, О. Дзюблюк, Н. Демчук, О. Зайцев, В. Зубова, Г. Карчева, Д. Меркушева, Р. Михайлюк, С. Прасолова, О. Примостка, Н. Радіонова, Б. Самородов, Є. Ширинська та інші.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних та практичних питань управління та аналізу фінансового стану комерційного банку, а також розробка рекомендацій щодо підвищення його ефективності.

Для реалізації поставленої мети визначені наступні завдання:

ослідити існуючі підходи до трактування сутності поняття «фінансовий стан банку» та визначити особливості управління ним;

ослідити наявні методи для оцінки фінансового стану комерційного банку;

озглянути нормативно-правову базу та інформаційне забезпечення, які є основою для здійснення аналізу і управління фінансовим станом комерційного банку;

адати загальну характеристику діяльності акціонерного товариства «Перший Український Міжнародний Банк» (далі – АТ «ПУМБ»);

изначити чинники, які мають вплив на фінансовий стан АТ «ПУМБ»; для деталізації зовнішніх та внутрішніх чинників здійснити PEST-аналіз та SWOT-аналіз банку;

ровести ґрунтовний аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ» за 2020-2024 роки;

ивчити зарубіжний досвід в системі управління банками та розкрити можливості його впровадження в Україні;

изначити напрямки підвищення ефективності управління ресурсною базою АТ «ПУМБ» з метою поліпшення його фінансового стану;

озробити шляхи зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ».

Об’єктом дослідження є аналіз фінансового стану комерційного банку та процес управління ним.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів аналізу та управління фінансовим станом комерційного банку.

Методи дослідження: методологічну базу дослідження становить діалектичний метод, який виступає універсальним засобом для отримання об’єктивних наукових знань. Для вивчення теоретичних аспектів аналізу фінансового стану застосовано абстрактно-логічний метод, методи узагальнення, групування та порівняння. Аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ» здійснено із використанням економіко-статистичних, емпіричних методів. Для побудови аналітичних таблиць та ілюстративних графіків і діаграм використано графічний метод.

До інформаційної бази дослідження увійшли законодавчі та нормативні документи, праці українських і зарубіжних науковців, монографічні видання, конференційні матеріали науково-практичних заходів, а також інформаційні ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність АТ «ПУМБ» за 2020-2024 роки.

Теоретична значимість отриманих в роботі результатів: результати дослідження розвивають теоретичні засади визначення фінансового стану комерційного банку. Були поглиблені методичні підходи до оцінки його фінансового стану в сучасних умовах, а також обґрунтовані рекомендації для покращення фінансового стану комерційного банку.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання її результатів як методичної основи для підвищення ефективності управління фінансовим станом комерційного банку. Розроблені та розглянуті методики розрахунку показників фінансового стану можуть бути безпосередньо застосовані банківською установою для об'єктивного відображення та аналізу результатів їхньої фінансової діяльності.

Апробація результатів дослідження, здійснених в процесі виконання кваліфікаційної магістерської роботи, пройшла через розміщення наукової статті в електронному науковому фаховому виданні «Економіка та суспільство», випуск № 79, 2025 рік.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Сутність фінансового стану комерційного банку та особливості управління ним

У сучасних умовах комерційні банки виступають основними фінансовими посередниками в економіці. Їх діяльність спрямована на виконання величезної кількості операцій, які безпосередньо впливають на економіку. Від того, наскільки стабільно й ефективно буде організована діяльність банків, залежить ефективний розвиток всієї економічної системи. Саме тому аналіз фінансового стану банку є надзвичайно актуальним. Найбільш зацікавленою стороною виступають власники банківських структур, які за допомогою аналізу оціночних даних, отриманих різними незалежними методиками оцінки фінансової діяльності, можуть приймати оптимальні управлінські рішення. Для сучасного комерційного банку аналіз фінансового стану є не просто складовою фінансового управління, а фундаментом цього процесу, що зумовлено провідною роллю фінансової діяльності в операційній та стратегічній роботі банку.

Фінансовий стан комерційних банків характеризує їх спроможність забезпечувати необхідними кредитними ресурсами потреби економічних суб'єктів. Важливою особливістю аналізу фінансового стану комерційних банків є те, що їхня діяльність тісно взаємодіє з економічними процесами та явищами середовища, у якому вони здійснюють функціонування. Тому аналіз фінансового стану банку доцільно здійснювати лише після попереднього дослідження фінансових, політичних, ділових та економічних умов зовнішнього середовища його функціонування.

Наразі не існує єдиного визначення поняття «фінансовий стан банку». Багато вчених визначають фінансовий стан комерційного банку як комплексну характеристику його економічної діяльності, що показує конкурентоспроможність банку, його потенціал в діловому співробітництві та здатність до саморозвитку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи до інтерпретації визначення «фінансовий стан банку»

Автори	Сутність визначення
А. Герасимович	Фінансовий стан банку – це оцінка показників фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності, ефективності управління.
О. Вінниченко	Фінансовий стан банку – це економічна категорія, яка характеризує фінансово-економічну діяльність банку за допомогою певної системи аналітичних показників у чітко визначений момент часу.
А. Загородній	Фінансовий стан банку – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та існування, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
О. Дзюблук [8]	Фінансовий стан банку визначається наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими ресурсами, необхідними для діяльності, підтримки нормального режиму роботи, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
Р. Семенцов	Фінансовий стан банку - сукупна характеристика діяльності банківської установи, яка відображає її здатність ефективно управляти ресурсами, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, підтримувати платоспроможність, забезпечувати прибутковість та фінансову стійкість у коротко- і довгостроковій перспективі.
В. Ковальчук, В Р	Фінансовий стан банку представляє собою сукупність показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.
В. Корчинський	Фінансовий стан банку - здатність забезпечувати надійність та ефективність своєї роботи: забезпечувати ефективний ризик-менеджмент, підтримувати високу якість активів, здатність залучати ресурси, забезпечувати адекватний рівень капіталу та ліквідності для захисту депозитів на випадок паніки вкладників та позик на випадок падіння їх якості, і в результаті генерувати прибуток та забезпечувати достатній рівень марж.
О. Кот [20]	Фінансовий стан банку – сукупність визначальних для поведінки банку елементів (фінанси, бізнес-процеси, персонал, інфраструктура), які через інтегральні показники фінансової стійкості та ефективності комплексно характеризують фінансову діяльність банківської установи в певний період часу.

На основі проведеного дослідження, слід зазначити, що в основному фінансовий стан банків розглядається в двох аспектах. Аналіз наукових джерел показує дуалізм у підходах до трактування категорії «фінансовий стан банку». З одного боку, група авторів [4; 6; 18, 20] визначає його як сукупність індикаторів, які комплексно характеризують ефективність функціонування комерційного банку. З іншого боку, значна частина науковців [8; 12; 19; 38] розглядає

фінансовий стан крізь призму забезпеченості банку фінансовими ресурсами, критично важливими для його поточної діяльності.

Зарубіжні вчені таке поняття як «фінансовий стан» вживають досить рідко і пов'язують, головним чином, з аналізом діяльності фірми за даними публічної звітності.

Наведені у таблиці 1.1 визначення дають можливість виділити сутнісні характеристики поняття «фінансовий стан банку» (рис. 1.1).

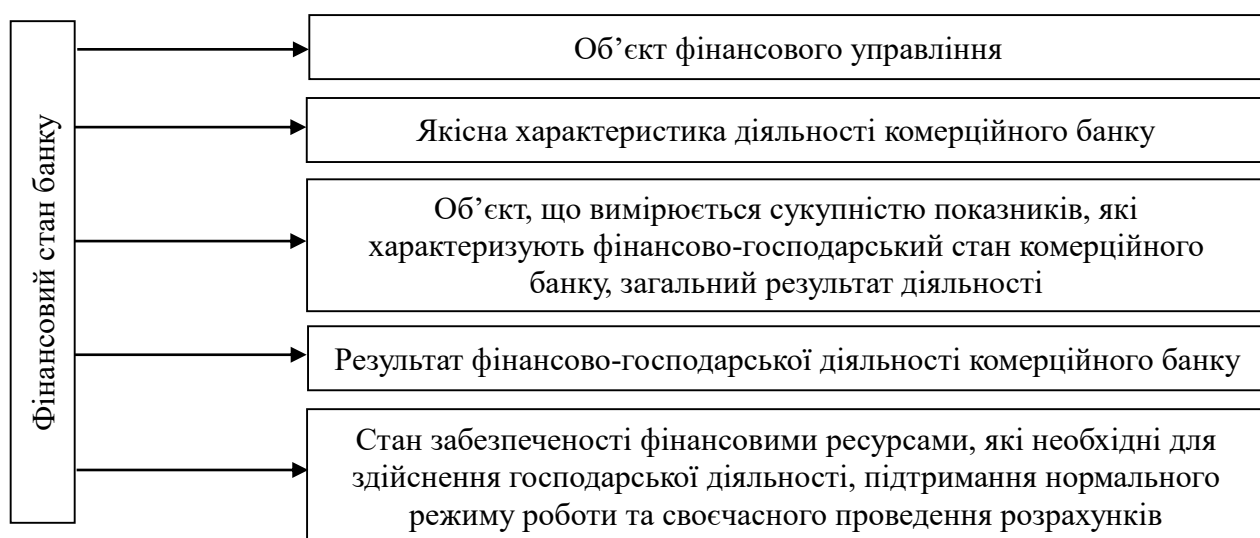

Рисунок 1.1 – Сутнісні характеристики поняття «фінансовий стан банку»

Таким чином, на основі досліджень українських науковців, фінансовий стан банку слід розглядати як багатоаспектне поняття, яке включає: достатню забезпеченість ресурсами для функціонування, ефективність їхнього розміщення, здатність своєчасно розраховуватися (платоспроможність), рівень фінансової стійкості та характер взаємодії з клієнтами (фізичними та юридичними особами).

До основних завдань аналізу фінансового стану банку можна віднести [16]:

цінювання поточного та прогнозування майбутнього фінансового стану банку;

аналіз можливостей і обґрунтованості темпів розвитку банку з огляду на їх фінансове забезпечення;

изначення наявних і потенційних джерел формування фінансових ресурсів;
абезпечення належного рівня ліквідності банку та дотримання встановлених нормативних вимог;
тримання капіталу на рівні, що відповідає вимогам адекватності та достатності;
цінювання можливостей і доцільності залучення додаткових фінансових ресурсів;
изначення можливих змін позицій банку на ринку капітальних ресурсів;
истематизація аналітичних висновків і формування управлінських рекомендацій, спрямованих на оптимізацію діяльності банку.

Зміст, місце і роль фінансового стану банку багато в чому залежать від специфіки діяльності кредитних установ, пов'язаної з виробництвом послуг фінансового характеру, посередницьких послуг між економічними агентами, високим ступенем залежності від клієнтської бази, можливістю відстрочки неплатоспроможності за своїми зобов'язаннями шляхом збільшення обсягів запозичень.

При аналізі фінансового стану банку враховуються такі критерії [6]:

и виконуються економічні нормативи, встановлені чинним законодавством;
цінка показників, що характеризують ефективність управління власним капіталом;
наліз показників, що визначають вартість власних і залучених фінансових ресурсів;
изначення й аналіз показників, що характеризують процес розподілу пасивів й активів комерційного банку, а також управління видами його активних операцій;
наліз чинників, що безпосередньо впливають на діяльність банку та його фінансовий стан;

иконання розрахунків, пов'язаних із визначенням дохідності фінансових інструментів.

Значення фінансового стану у процесі управління діяльністю комерційного банку, підвищення його надійності та ефективності управління є не лише визначальним, а й таким, що впливає на життєздатність як окремих банківських установ, так і банківської системи загалом (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Роль фінансового стану комерційного банку в його діяльності

Роль	Характеристика
Забезпечення платоспроможності і ліквідності	Фінансовий стан комерційного банку є визначальним чинником для його платоспроможності – здатності вчасно та повністю виконувати всі фінансові зобов'язання. Крім того, від фінансового стану безпосередньо залежить ліквідність банку. Установа повинна мати достатній обсяг ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань перед клієнтами та кредиторами.
Забезпечення стійкості в умовах мінливого економічного середовища	Фінансовий стан комерційного банку є основою для забезпечення його стійкості в умовах змінюваного макроекономічного середовища, включаючи зміни в законодавстві, фінансових та валютних ринках, політичній ситуації та інше. Наприклад, зміни в процентних ставках, рівні інфляції або коливання валютних курсів можуть значно вплинути на фінансові результати банку, зокрема на якість кредитного портфеля і операційну ефективність.
Прибутковість і зростання банку	Фінансовий стан також безпосередньо впливає на здатність комерційного банку генерувати прибуток. Банк, який має високий рівень капіталізації, добре управляє своїми активами та пасивами, здатен створювати стійкий прибуток за рахунок правильної кредитної політики, ефективного управління інвестиціями та розумного використання фінансових інструментів.
Управління фінансовими ризиками	Фінансовий стан комерційного банку визначає його здатність правильно оцінювати та управляти фінансовими ризиками, такими як кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик та інші. Наприклад, банк, що має надійну фінансову базу, може більш ефективно здійснювати диверсифікацію своїх активів і мінімізувати можливі втрати в разі непередбачених обставин на фінансових ринках.

Сутність аналізу фінансового стану значною мірою обумовлюється його об'єктами, які в діяльності комерційного банку відображають основний зміст фінансових процесів (рис. 1.2).

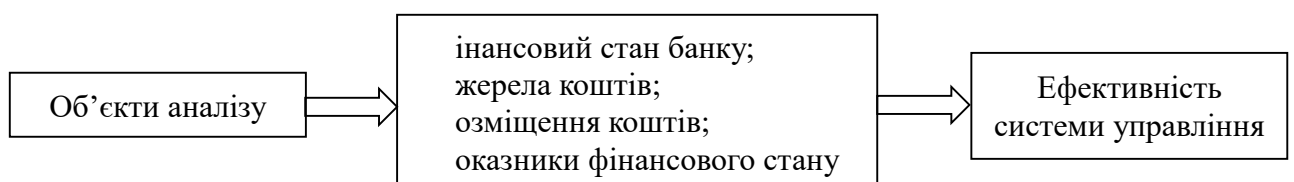

Рисунок 1.2 – Склад основних об'єктів аналізу фінансового стану комерційного банку

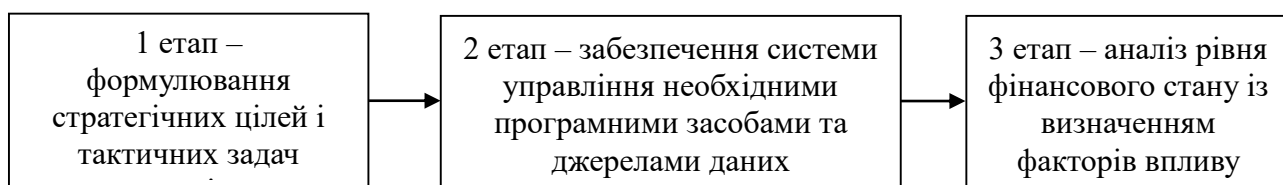
Мета управління банком полягає у створенні умов для досягнення запланованих результатів за одночасного підтримання необхідного рівня його фінансового стану. Саме аналітичне дослідження дає змогу оцінити рівень досягнення поставлених управлінських цілей, тобто визначити ефективність управління. Водночас фінансовий стан комерційного банку значною мірою відображає результативність саме фінансового менеджменту, а не управління діяльністю установи в цілому.

У комерційних банках питання, пов'язані з аналізом фінансового стану, визначенням відповідних показників та методів його здійснення, привертають значну увагу менеджерів різних рівнів. Проте така робота здебільшого здійснюється в межах окремих напрямів управління, тобто активами, пасивами, капіталом і ризиками, де кожна група менеджерів відповідає за результативність діяльності на своїй конкретній ділянці. Така побудова системи фінансового аналізу забезпечує розподіл ризиків, що виникають у процесі управління.

Виходячи із сутності та специфіки функціонування комерційного банку, управління його фінансовим станом повинно ефективно поєднуватись з продуманою лінією поведінки по досягненню перспективних цілей і своєчасним реагуванням на проблеми, що виникають.

Процес управління фінансовим станом комерційного банку має здійснюватися поетапно (рис. 1.3).

У сучасних мінливих умовах вимоги до управління банківською структурою суттєво зросли, і відповідно до цих вимог необхідно визначити цілі розвитку на перспективу, сформулювати задачі, їх досягнення і план по їх виконанню [16].

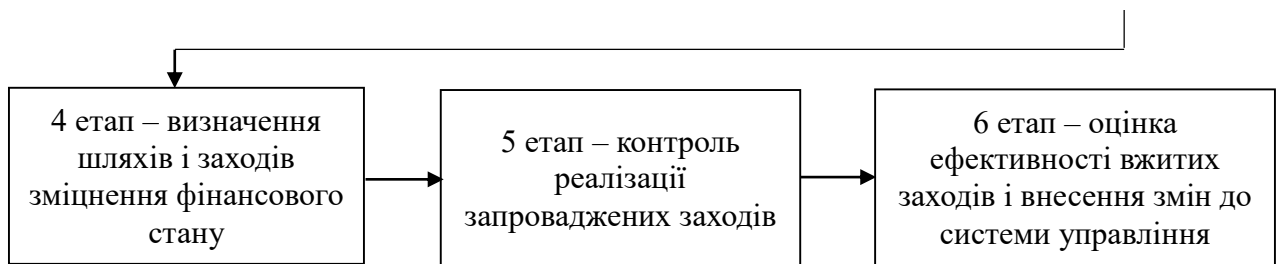

Рисунок 1.3 – Етапи управління фінансовим станом комерційного банку

Для скорочення часових затрат й автоматичної обробки великого обсягу інформації реалізувати сформульований план дозволяє забезпеченість необхідними комп'ютерними технологіями та програмними засобами, що дає змогу прискорити не тільки процес аналізу фінансового стану банку, але й сформувати всі необхідні документи з управління.

Аналіз рівня фінансового стану банку дозволяє виявити закономірності його зміни і «вузькі місця». Розрахунок показників фінансового стану в динаміці дозволяє розкрити причини ризиків появи негативних тенденцій, що знижують стійкий розвиток діяльності банку та економічну безпеку.

Оцінка ефективності вжитих заходів та контроль за їх реалізацією в комерційному банку мають проводитися в рамках системи внутрішнього контролю з подальшим (у разі необхідності) внесенням коригування в систему управління банком, що дозволить забезпечити його подальший стійкий розвиток.

Таким чином, поетапний процес управління фінансовим станом комерційного банку дозволить здійснювати заплановану лінію поведінки по досягненню перспективних цілей та своєчасно реагувати на виникаючі виклики для усунення проблем, що з'являються, і забезпечення подальшого стійкого розвитку. Це результат систематичного застосування розроблених і реалізованих рішень, що ґрунтуються на певних принципах та методах.

1.2 Методика оцінювання фінансового стану комерційного банку

Через відсутність єдиної, загальноприйнятої методики оцінки фінансового стану комерційного банку в сучасній Україні, аналітики використовують різні інструменти.

Загалом, аналіз фінансового стану є комплексною діагностикою, мета якої – не лише оцінити базові показники діяльності та вивчити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, а й розробити та оцінити заходи для покращення фінансової стабільності та стійкості банківської установи [17]. Отже, сутність оцінювання фінансового стану передбачає здатність своєчасно ідентифікувати дестабілізуючі чинники та реагувати на них з метою недопущення загроз для функціонування фінансової установи й підвищення результативності управління.

Аналіз фінансового стану комерційного банку являє собою процес, спрямований на виявлення, попередження, нейтралізацію та усунення негативних чинників, що впливають на діяльність установи, і забезпечення стабільності її функціонування.

Вітчизняні дослідники розглядають методичні підходи до оцінювання фінансового стану банків з різних позицій. Поміж тим, Л. Примостка [29, с. 139- дослідження ключових показників діяльності банківської установи, зокрема активів, пасивів, структури кредитного портфеля, а також динаміки доходів і витрат.

Б. Самородов [37, с. 108] рекомендує здійснювати оцінювання фінансового стану банку шляхом аналізу структури та обсягу депозитів, залучених від корпоративних і роздрібних клієнтів; показників капіталу й активів банківської установи; рівня сформованих резервів; співвідношення активів і зобов'язань; валютної позиції банку; обсягів кредиторської заборгованості підприємств та населення, а також співвідношення коштів, залучених від фізичних і юридичних осіб.

М. Федішин, А. Жаворонок, Н. Ковальчук [41, с. 85] пояснюють необхідність оцінювання фінансового стану банківської установи на основі системи показників фінансової стійкості. До них відносять: показники капіталу

та ризику, зокрема співвідношення регулятивного капіталу до активів, зважених за ризиком (як загальне, так і для капіталу першого рівня); індикатори якості кредитного портфеля, зокрема частку непрацюючих кредитів (без урахування резервів) у капіталі банку, співвідношення непрацюючих кредитів до загального обсягу валових кредитів, а також частку кредитів, наданих окремим секторам економіки, у сукупних валових кредитах; показники прибутковості, до яких належать рентабельність активів та рентабельність капіталу. Аналіз наявних методів оцінювання фінансового стану комерційного банку дає змогу виокремити три основні їх групи, подані в таблиці 1.3 [22].

Таблиця 1.3 – Методики оцінювання фінансового стану комерційного банку

Методики	Методи (показники)	Характеристика
Коефіцієнтні методи	BAKIS, інтегральна оцінка (структура активів банківської установи; показники кредитної діяльності; показники стійкості; показники капіталу; структура зобов'язань банку; показники ділової активності; показники прибутковості, ліквідності та платоспроможності та ін.)	Полягає у визначенні ключових фінансових показників, які формують фінансовий стан установи
Рейтингові методи	SREP, CAMELS, CAMELSO, та ін.	Передбачає розрахунок окремих показників фінансового стану банку і присвоєння йому певного місця в рейтингу за кожним з оцінюваних показників
Статистично-математичні методи	Факторний аналіз, дискримінантний аналіз, нелінійне оцінювання, методи розпізнавання образів, кластерний аналіз, статистична модель SAABA та ін.	Передбачає розрахунок групи факторів, що найбільше впливають на фінансовий стан банківської установи, визначається величина та напрями впливу групи факторів на діяльність банку, використовується як «експрес-оцінка» фінансово-господарської діяльності банку

Підходи до оцінки фінансового стану банків відрізняються: у вітчизняній практиці переважає коефіцієнтний аналіз, тоді як у міжнародній – рейтингові системи оцінювання фінансової надійності [4].

Кількісно фінансовий стан може вимірюватися системою показників, на основі яких здійснюється його оцінка. Це, так званий, коефіцієнтний аналіз, який є невід’ємною складовою аналізу фінансового стану будь-якого суб’єкта господарювання. Основні групи показників оцінки фінансового стану комерційного банку наведено на рис. 1.4.

Рисунок 1.4 – Основні групи показників оцінки фінансового стану комерційного банку

Аналіз, який базується на визначенні фінансових коефіцієнтів, вважається найбільш поширеною методикою оцінки фінансового стану комерційного банку і включає чотири основні блоки: 1) оцінка достатності капіталу (фінансової

стійкості); 2) розрахунок показників ліквідності та платоспроможності; 3) аналіз ділової активності; 4) аналіз прибутковості (рентабельності).

Серед зарубіжних підходів до оцінювання фінансового стану банківських установ, що ґрунтуються на використанні коефіцієнтного аналізу, виокремлюють такі [5]:

- Система BAKIS (BAKred Information System) передбачає розрахунок 47 коефіцієнтів, серед яких: 19 показників використовуються для оцінювання кредитного ризику банку; 16 – для визначення рівня ринкового ризику; 2 – для вимірювання ризику ліквідності; 10 – для аналізу прибутковості банківської діяльності;

- Система BMS (Bank Monitoring Screens) передбачає визначення 39 коефіцієнтів та 35 параметрів, що характеризують стан і тенденції розвитку ринку капіталів.

Попри широке застосування коефіцієнтного методу оцінювання фінансового стану банку, він є простим у виконанні, його повноцінний аналіз вимагає оперування великим обсягом показників, що перетворює його на трудомісткий інструмент. Оскільки цей метод критично залежить від закритої бухгалтерської звітності, він найбільш підходить для внутрішніх користувачів банку та зовнішніх контролюючих/наглядових органів (наприклад, НБУ), які за законом мають право доступу до цієї конфіденційної фінансової інформації [4].

Рейтингова методика оцінки фінансового стану передбачає визначення приналежності банківської установи до відповідного класу, розряду чи категорії. Підсумковим результатом рейтингової оцінки банків є формування рейтингового списку, у якому установи класифікуються відповідно до визначених критеріїв. Головною метою формування банківських рейтингів є встановлення місця кожного банку в загальній сукупності фінансових установ. Аналіз відповідної сфери засвідчує наявність різноманітних методик рейтингового оцінювання банків (табл. 1.4).

Номерні методики ґрунтуються на визначенні системи показників фінансового стану банків та подальшому присвоєнні кожній установі

відповідного місця в рейтингу. Даний вид рейтингу оформляється у вигляді таблиці або списку, в яких відображається ранжування банків за визначеними критеріями. В якості таких критеріїв використовуються абсолютні показники діяльності банку, зокрема розмір акціонерного та власного капіталу, показники фінансового результату, обсяг чистих активів і зобов'язань банку тощо. Такі методики є відносно простими у застосуванні, проте не забезпечують повноцінної оцінки фінансової стійкості банківських установ.

Таблиця 1.4 – Основні методики рейтингової оцінки банків

Методика	Принцип	Переваги	Недоліки
Номерна	Оцінка здійснюється за кожним показником окремо	Простота розрахунків і гнучкість	Відсутність узагальнюючого показника, слабка деталізація
Бальна	Дозволяє здійснювати оцінку в балах, що присвоєні кожному оціночному показнику	Гнучкість методики, заснована на особистому досвіді	Складність в обробці експертних оцінок
Індексна	Здійснюється розрахунок індексу для кожного з оціночних показників	Точність, простота застосування	Ймовірність невірного вибору фінансових показників
Регресійна	Визначається певна сукупність банків, розраховується значення факторних показників щодо кожного банку і середніх за сукупністю	Зважування факторів і виявлення найбільш вагомих. Можливість прогнозу	Тенденції минулих періодів переносяться на майбутнє

Бальні методики забезпечують отримання інтегральної оцінки фінансового стану банків шляхом присвоєння їм певної кількості балів за кожним із показників, що підлягають оцінюванню. У межах бальної методики кожному показнику надається відповідний бал згідно зі шкалою, встановленою експертами. У результаті застосування даної методики банки можна класифікувати за групами.

Хоча індексні методики оцінки є простими у використанні та досить надійними, їхня ефективність критично залежить від правильного підбору

фінансових показників. Саме вибір найбільш репрезентативних індикаторів, які могли б повноцінно охопити всі сфери функціонування банку, є основною методологічною складністю, яку не завжди вдається успішно вирішити [4].

Регресійні методики передбачають формування вибірки банків, обчислення значень факторних показників та визначення середніх величин для цієї сукупності. Для усунення впливу масштабу показників обчислюють узагальнені індикатори, що визначаються як відношення значень окремих банків до середнього показника по сформованій вибірці. Після цього узагальнені показники підлягають усередненню шляхом обчислення відповідних середніх величин. На наступному етапі регресійного аналізу встановлюється взаємозв'язок між результативними показниками діяльності банку та факторами, що зумовлюють їх зміну. Для цього застосовується кореляційно-регресійний аналіз, на основі якого формуються та оцінюються рейтингові показники. За результатами проведення рейтингової оцінки банку складається рейтинговий звіт, який містить висновки про поточний стан і можливі способи його підтримання чи покращення.

Традиційно в Україні фінансовий стан банків оцінювався за американською системою CAMELSO, яка забезпечувала комплексну оцінку діяльності установи і слугувала інструментом для виявлення потенційно неплатоспроможних банків застосування методики CAMELSO та запровадив уніфіковану систему наглядової оцінки – SREP (Supervisory Review and Evaluation Process). Запроваджений НБУ ще у 2018 році перехід до цієї методології, узгодженої з європейськими стандартами, засвідчує трансформацію підходів до банківського нагляду в напрям ризик-орієнтованої та перспективної моделі.

SREP фокусується на оцінці банківських ризиків, якості корпоративного управління та внутрішнього контролю, а також на здатності банку підтримувати безперервність операцій. Хоча SREP інкорпорує елементи CAMELSO, його методологія більш глибока, оскільки вона аналізує не лише поточний стан, а й стратегію, бізнес-модель та майбутню стійкість банку. Процес SREP має

безперервний характер, поширюється на всі банківські установи та, на відміну від CAMELSO, передбачає щорічне формальне оцінювання станом на 1 січня з можливістю оперативного оновлення інформації.

За результатами SREP-оцінювання визначаються: наглядова стратегія щодо банку, включно з необхідністю застосування заходів раннього втручання; оцінка життєздатності банку на найближчі 12 місяців та стійкості його стратегії на трирічний період; рівень достатності капіталу й ліквідності для покриття наявних ризиків; а також потреба у проведенні інспекційної перевірки.

Для оцінки фінансового стану банку можуть бути використані математично-статистичні методи (дискримінантний, факторний аналіз, нелінійне оцінювання).

Їхня основна перевага – можливість прогнозування фінансового стану, що дозволяє превентивно вживати заходів для запобігання втратам. Ці підходи спираються на складні статистичні моделі та виключно кількісні дані, не враховуючи при цьому якісні показники.

Однак, через високу математичну складність та вимоги до знань з теорії ймовірності та статистики, ці методики застосовуються аналітиками досить рідко.

Багатовимірний статистичний аналіз, зокрема методи розпізнавання образів та кластерний аналіз, є ефективним підходом для вдосконалення рейтингової оцінки фінансової стійкості банків. Ці методи значно розширюють методологічні можливості і слугують потужним додатковим інструментом як для нагляду за всією банківською системою, так і для "експрес-оцінки" власної установи.

Важливо, що ці методи не призначені для індивідуального аналізу окремого банку, оскільки вимагають врахування характеристик усієї сукупності. Отже, їхнє застосування є доцільним для аналізу конкретної групи банків або банківської системи в цілому.

На сьогодні одним із найбільш ефективних методів оцінювання фінансового стану банку, що застосовується НБУ, є методика стрес-тестування,

яка передбачає прогнозування фінансових ризиків, що можуть виникати в процесі діяльності банківської установи. Стрес-тестування банківської установи є методом, що дає змогу комплексно оцінити як кількісні, так і якісні параметри її функціонування. Його головна мета – всебічний аналіз показників діяльності (окремого банку чи системи) шляхом тестування їхньої реакції на несприятливі сценарії.

Кінцевий результат методу полягає у визначенні впливу ризиків та розробці превентивних заходів, необхідних для зміцнення стійкості. Це дозволяє банку сформулювати стратегію розвитку, орієнтовану на довгострокову фінансово-економічну стабільність [39].

Отже, оскільки кожен із проаналізованих методів оцінки фінансового стану банку має певні обмеження, переваги та недоліки, використання лише одного підходу є неефективним для всебічного аналізу. Це доводить необхідність впровадження комплексної методики, здатної інтегрувати всі складові фінансового стану банківської установи.

Оцінювання фінансового стану банків має ключове значення для вирішення їхніх основних проблем, пов'язаних із забезпеченням надійності, стабільності на конкурентному ринку та подальшого зростання.

Таким чином, застосування вказаної методики надає можливість вплинути на забезпечення та підтримку фінансового стану комерційного банку.

Нормативно-правове та інформаційне забезпечення щодо управління фінансовим станом комерційного банку

Для обґрунтованої оцінки фінансового стану банку та ефективного управління ним необхідно мати у розпорядженні достатню інформацію про його діяльність. Така інформація міститься у річних звітах, а для її деталізації використовують дані бухгалтерського (аналітичного) обліку.

Аналіз фінансового стану комерційного банку та процес його управління виступають одним із основних інструментів оцінювання надійності, платоспроможності та ефективності функціонування банківської установи. Проведення такого аналізу в Україні регламентується низкою нормативно-правових актів, що встановлюють вимоги щодо складання, подання та розкриття фінансової звітності, а також визначають методичні підходи до оцінювання фінансових показників банку.

Ключовим нормативно-правовим актом, що регламентує діяльність банків в Україні, виступає Закон України «Про банки і банківську діяльність» [30]. У ньому встановлено загальні вимоги до функціонування банківських установ, зокрема щодо формування капіталу, системи управління ризиками, подання звітності та забезпечення прозорості фінансової інформації.

Банки, як і інші фінансові установи України, здійснюють бухгалтерський облік усіх операцій та формують фінансову звітність, яку, відповідно до вимог державного банківського нагляду, зобов'язані регулярно подавати до Національного банку України (ст. 69 Закону України «Про банки та банківську діяльність»). Зацікавленість зовнішніх користувачів фінансової звітності банків полягає в отриманні повної, достовірної та такої, що відповідає регуляторним вимогам, інформації про фінансовий стан і результати діяльності установи, яка дає змогу сформувати уявлення про рівень її надійності [10, с. 148].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [31] є базовим нормативним актом, що визначає правила ведення бухгалтерського обліку, запроваджує обов'язковість складання фінансової звітності за міжнародними стандартами та встановлює вимоги до її аудиту.

Водночас Національний банк України (НБУ), як головний регулятор, ухвалює обов'язкові нормативно-правові акти, що детально визначають порядок складання та подання фінансової звітності банківськими установами [21].

З метою забезпечення надійності та фінансової стійкості банківської системи в умовах воєнного стану Національний банк України Постановою Правління № 41 від 07 березня 2022 року «Про складання та подання фінансової

звітності в період запровадження воєнного стану» затвердив спеціальний порядок підготовки та подання фінансової звітності всіма банківськими установами [32].

В Україні регулювання сфери бухгалтерського обліку здійснюється не лише національними нормативно-правовими актами, але й міжнародними вимогами, зокрема Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS), Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (IAS) та тлумаченнями, розробленими Комітетом з тлумачення міжнародної фінансової звітності (IFRIC).

Складання фінансової звітності в банках здійснюється саме на основі зазначених нормативів. Важливо підкреслити, що дотримання вимог щодо забезпечення фінансової стійкості як національної банківської системи загалом, так і окремих банків, перебуває під контролем міжнародних регуляторних інституцій, які виконують відповідний комплекс функцій. До таких інституцій належать: Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку, Банк міжнародних розрахунків, Базельський комітет з банківського нагляду, FATF (Міжнародна група з протидії відмиванню коштів), центральні банки різних країн, Міжнародний банк реконструкції та розвитку тощо [36].

Для забезпечення ефективного безвиїзного нагляду за діяльністю банків і всієї фінансової системи, НБУ затвердив обов'язкові пруденційні (економічні) нормативи. Ці нормативи є ключовим інструментом регулювання. Відповідно до вимог Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженої постановою Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368 [14], яка визначає обов'язкові пруденційні нормативи для банківських установ, Національний банк України розробив «Методику розрахунку пруденційних нормативів регулювання діяльності банків в Україні», затверджену рішенням Правління НБУ від 15.12.2017 р. № 803-рш [24].

Згідно із зазначеними нормативними документами, обов'язкові економічні нормативи за напрямками регулювання розподілені на групи: нормативи капіталу; нормативи ліквідності; нормативи кредитного ризику; нормативи інвестування (табл. 1.5).

Дотримання встановлених Національним банком України нормативів є обов'язковим: банки самостійно здійснюють розрахунок економічних нормативів та комбінованих буферів, а за результатами цих розрахунків подають відповідну звітність до НБУ. Національний банк України, у свою чергу, контролює дотримання комерційними банками встановлених економічних нормативів.

Таблиця 1.5 – Основні економічні нормативи діяльності комерційного банку

Норматив	Нормативне значення
Нормативи капіталу	
Норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1)	не менше 200 млн грн
Норматив достатності регулятивного капіталу (Н _{РК})	не менше 10%
Норматив достатності капіталу 1 рівня (Н ₁)	не менше 7,5%
Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (Н _{ОК1})	не менше 5,625%
Нормативи кредитного ризику	
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	не більше 25%
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	Не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу банку.
Норматив максимального розміру кредитів кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	Не більше 25%
Нормативи ліквідності	
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	не менше 100%
Коефіцієнт покриття ліквідністю за іноземними валютами (LCR _{ІВ})	не менше 100%
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)	не менше 100%
Нормативи інвестування	
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	не більше 15%
Норматив загальної суми інвестування (Н12)	не більше 60%

Оскільки економічні нормативи НБУ виступають інструментами запобігання появі перших ознак кризового стану банку, то своєчасне подання фінансової звітності та належний контроль за дотриманням установлених вимог є запорукою стабільного й ефективного функціонування банківської системи.

Фінансова звітність банку містить повну інформацію про його результати діяльності, включаючи доходи та витрати за звітний період. Звітність є ключовим інструментом управління, оскільки вона не лише відображає майновий і фінансовий стан установи, а й підтверджує дотримання фінансової дисципліни при проведенні статутних операцій, а також показує забезпеченість банку коштами, необхідними для своєчасного виконання зобов'язань та подальшого розвитку.

Фінансова звітність є завершальним етапом облікового циклу банку та ключовим інструментом передавання фінансової інформації для потреб управлінського персоналу й зовнішніх користувачів. Основні форми фінансової звітності банку, їх зміст та призначення наведено в табл. 1.6.

Банківська звітність має широкий спектр застосування, оскільки забезпечує керівництво установи інформацією для оцінювання здійснених операцій, аналізу їх результатів та формування подальшої політики щодо поточної діяльності. Акціонери отримують змогу контролювати дотримання своїх інтересів у процесі реалізації банком облікової політики. Крім того, фінансова звітність банку забезпечує Національний банк України інформацією, необхідною для оцінювання стану та функціонування банківської системи на загальнодержавному рівні.

Фінансова звітність комерційного банку – це структурований набір показників, що підсумовують його фінансовий стан та операційні результати за звітний період.

Міжнародні стандарти вимагають, щоб ця звітність мала якісні характеристики, тобто була інформативною та корисною для зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів.

Таблиця 1.6 – Форми фінансової звітності комерційного банку та їх призначення

Форми звітності	Зміст	Призначення
-----------------	-------	-------------

Баланс	Обсяг економічних ресурсів, що перебувають під контролем банку станом на дату складання балансу	Аналіз структури, ліквідності та платоспроможності ресурсів банку; прогнозування майбутньої потреби у залучення позикових коштів; оцінка і прогнозування ресурсів, які банк, ймовірно, контролюватиме в майбутньому
Звіт про фінансові результати	Доходи, витрати та результати діяльності банку за звітний період	Оцінка і прогноз прибутковості діяльності банку, структури його доходів і витрат
Звіт про рух грошових коштів	Генерування і використання грошових коштів протягом звітного періоду	Аналіз і прогнозування операційної, інвестиційної і фінансової діяльності
Звіт про власний капітал	Зміни у складі власного капіталу банку протягом звітного періоду	Оцінка і прогноз змін у власному капіталі
Примітки до фінансових звітів	Облікова політика; інформація, що не наведена безпосередньо у фінансових звітах, але обов'язкова для розкриття згідно з МСФЗ; додатковий аналіз статей звітності, необхідний для її зрозумілості	Оцінка і прогноз облікової політики; ризиків, що впливають на банк, його ресурси та зобов'язання; діяльності підрозділів банку тощо.

Серед основних користувачів фінансової звітності в Україні – НБУ, інвестори, кредитори, клієнти, органи влади та менеджмент банку [10]. Вони покладаються на неї для прийняття рішень та задоволення своїх специфічних інформаційних потреб (табл. 1.7).

Нормативно-правова база, що регламентує проведення аналізу фінансового стану банківських установ, слугує підґрунтям для забезпечення фінансової стабільності та прозорості їх діяльності. Вона охоплює широкий комплекс нормативних документів та інструкцій, зокрема акти Національного банку України, закони України «Про банки і банківську діяльність» та «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та інші регламентуючі документи.

Таблиця 1.7 – Вимоги користувачів фінансової звітності банку

Користувачі звітності	Вимоги
Інвестори	Насамперед цікавлять ризики, що супроводжують інвестиції, та потенційний дохід від них. Це безпосередньо пов'язано з вартістю

	акцій, а отже, з надійністю та прибутковістю емітента. Основними джерелами для отримання цієї інформації є балансовий звіт та звіт про прибутки та збитки.
Акціонери	Прагнуть отримати інформацію, необхідну для оцінки здатності банку виплачувати дивіденди. Для цього аналізують обсяг отриманого прибутку, загальну дохідність установи, а також перелік та обґрунтованість її витрат. Джерелом інформації є балансовий звіт, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух акціонерного капіталу.
Керівництво	Потребують глибокого аналізу повної звітності, проведеного за допомогою стандартизованої системи показників. Результати цього аналізу дозволяють прогнозувати ліквідність (грошові надходження), оцінювати доцільність залучення додаткових ресурсів та порівнювати ефективність банку з конкурентами.
Співробітники	Прагнуть отримати інформацію, що стосується стабільності та рентабельності свого банку, його спроможність забезпечувати своєчасну виплату їх заробітної плати, можливості подальшої роботи.
Кредитори	Потребують інформації про ліквідність та платоспроможність банку, щоб прогнозувати його здатність своєчасно виконувати всі фінансові зобов'язання. Джерелом інформації є основна фінансова звітність.
Контрагенти	Прагнуть оптимально обрати партнера-банк та мінімізувати ризики при співпраці, для чого необхідно оптимізувати обсяг, характер і рівень ризикованості фінансових операцій з цим контрагентом. Джерелом інформації виступає балансовий звіт.
Органи влади	Прагнуть отримати відомості про використання ресурсів і підсумки роботи банків. Джерелом інформації переважно є нефінансова звітність.
Громадськість	Отримує інформацію, що відображає діяльність окремих банків та стабільність банківської системи в цілому. Джерелом інформації є публічна фінансова звітність банків.
Міжнародні фінансово-кредитні установи	Зацікавлені в отриманні даних про валютні курси, міжнародну ліквідність, гроші та банківські операції, відсоткові ставки, міжнародні трансакції, рахунки державного сектора, державні рахунки тощо. Джерелом інформації може бути нефінансова звітність.
Національний банк України	Постійний контроль достовірності обліку та фінансової інформації здійснюється із залученням банківських балансів (які варіюються за періодичністю та деталізацією). Фінансова звітність є джерелом інформації для загальної оцінки ризиків банку та визначення того, наскільки він дотримується встановлених економічних нормативів.

Дотримання вимог нормативно-правової бази забезпечує можливість об'єктивно оцінювати фінансову стійкість банку, ідентифікувати потенційні ризики та своєчасно вживати заходів для їх мінімізації.

Проведене дослідження сутності фінансового стану комерційного банку та управління ним, а також вивчення критеріїв оцінки дозволяє зробити загальні висновки щодо підходів до аналізу:

цінка фінансового стану банку повинна носити комплексний характер і проводитись на базі дослідження динамічного розвитку банку; при всій різноманітності характеристик діяльності банку головними критеріями аналізу його фінансового стану є ліквідність, достатність капіталу (фінансова стійкість), ділова активність та рентабельність; перелік розглянутих методик оцінювання фінансового стану банку не є вичерпним, оскільки розвиток інформаційних технологій у банківській сфері сприяє формуванню більш автоматизованих і автономних систем оцінювання стану банківських установ.

Набуті теоретичні знання будуть застосовані на практиці у розділі 2.

2 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АТ «ПУМБ» ТА АНАЛІЗ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

2.1 Загальна характеристика діяльності АТ «ПУМБ»

Акціонерне товариство «Перший Український Міжнародний Банк» (далі – АТ «ПУМБ») є українським комерційним банком, заснованим у 1991 році зі штаб-квартирою в місті Києві. 23 грудня 1991 року банк був офіційно зареєстрований Національним банком України, а вже у квітні 1992 року АТ «ПУМБ» розпочав здійснення банківських операцій. У 1993 році банк став одним із перших в Україні, хто емітував власну платіжну картку.

У 1998 році АТ «ПУМБ» заснував власний Процесинговий центр. Того ж року банк розпочав співпрацю з міжнародними рейтинговими агентствами. З 02.09.1999 р. АТ «ПУМБ» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, який функціонує відповідно до Закону України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» та забезпечує відшкодування депозитів вкладникам.

У 2002 році в АТ «ПУМБ» було відкрито власний депозитарій, а у 2004 році розпочав функціонування резервний центр банку.

ПУМБ є універсальним банком, що протягом майже тридцяти чотирьох років здійснює діяльність на українському фінансовому ринку та надає послуги великим, середнім і малим підприємствам, а також фізичним особам.

Банк належить до числа найбільших фінансових установ України та з 2019 року має статус системно важливого. Він є уповноваженим банком НБУ щодо зберігання готівки та входить до ТОП-10 українських банків за основними фінансовими показниками, зокрема за обсягами активів, величиною власного капіталу, сумою коштів корпоративних і приватних клієнтів, розміром кредитного портфеля та іншими індикаторами. За інформацією Національного банку України, АТ «ПУМБ» також входить до п'ятірки банків-лідерів за обсягом депозитного портфеля клієнтів – фізичних осіб в усіх валютах.

Станом на 1 січня 2025 року акціонерами АТ «ПУМБ» є «СКМ ФІНАНС», якій належить 92,3% акціонерного капіталу, та SCM HOLDINGS LIMITED (Кіпр) із часткою 7,7%. Фактичний контроль над банком здійснює громадянин України Рінат Ахметов.

На підставі ліцензії, виданої Національним банком України, Банк уповноважений надавати широкий комплекс банківських послуг. До них належать: залучення фінансових ресурсів (депозити), розміщення ресурсів (кредитування, інвестиції в цінні папери), забезпечення розрахунків (платіжне обслуговування та міжнародні перекази) та здійснення операцій з готівкою та безготівковою валютою, включаючи випуск та супровід платіжних карток.

Основні напрямки діяльності АТ «ПУМБ»:

- робота з фізичними особами: відкриття рахунків, випуск дебетових та кредитних карт, надання кредитів, депозитних програм та інших послуг;
- робота з юридичними особами: розрахунково-касове обслуговування, кредитування, лізинг, факторинг, міжнародні розрахунки, інвестиційний банкінг та інші послуги;
- робота зі страховими компаніями: страхування ризиків пов'язаних з банківською діяльністю, надання гарантій на користь страхових компаній та інші послуги [27].

Клієнти банку мають доступ до широкої лінійки продуктів і сервісів, серед яких: ПУМБ: Онлайн Банк, ПУМБ Бізнес: Онлайн-Банк 24/7, ПУМБ Термінал, а також факторингові та документарні операції. Останніми роками приватним клієнтам стала доступною оплата товарів і послуг за допомогою смартфонів через сервіс Google Pay, тоді як корпоративні клієнти отримали можливість користуватися інноваційним сервісом «Хмарний кваліфікований електронний підпис (КЕП)», що дає змогу підписувати платіжні документи та інші файли в інтернет-банкінгу за допомогою електронного цифрового підпису в будь-якому браузері.

ПУМБ займає лідерські позиції на ринку банківських послуг в Україні, надаючи своїм клієнтам широкий спектр сучасних фінансових продуктів та послуг, які відповідають найвищим стандартам якості та безпеки.

У 2024 році АТ «ПУМБ» підтвердив свою високу надійність, що засвідчено двома ключовими рейтинговими агентствами.

«Кредит-Рейтинг» вкотре підтвердило найвищий довгостроковий кредитний рейтинг uaAAA з прогнозом «стабільний» та найвищий рейтинг надійності вкладів – «5». Це свідчить про найвищу кредитоспроможність серед українських позичальників та мінімальну чутливість до несприятливих економічних факторів [27].

Fitch Ratings: Агентство суттєво покращило оцінку Банку до «AA+(ukr)». На відміну від більшості банків, підвищення рейтингу яких було технічним, зростання оцінки ПУМБ було зумовлене реальним покращенням фінансових показників та зростанням капіталізації [1].

Крім того, за Рейтингом фінансової стійкості банків від порталу «Мінфін» (який щоквартально оцінює банки за якістю активів, ліквідністю, приростом вкладів та платіжною репутацією), фінустанови отримують бал від 1 до 5, що відображає здатність банку протистояти стресовим навантаженням і підтримувати довіру вкладників [35]. Згідно з цим рейтингом АТ «ПУМБ» посів 8-е місце із загальним балом 3,78.

У серпні 2025 року Форіншурером сформовано рейтинг надійності банків України на основі офіційної статистики НБУ за участю експертів банківського ринку. Рейтинг п'ятнадцяти найбільших банків ґрунтувався на оцінці здатності установ забезпечувати повернення вкладів у кризових умовах, зокрема за наявності фінансових труднощів чи зростання проблемної заборгованості, а також з урахуванням потенційної підтримки з боку власників і держави [34]. За результатами дослідження АТ «ПУМБ» посів: 4-е місце в ТОП-5 найбільших банків за обсягами наданих кредитів фізичним особам (22257,6 млн. грн.) та 5-е місце за обсягами кредитування юридичних осіб (38093,9 млн. грн.).

Серед найприбутковіших банків ПУМБ посів 5-е місце після ПриватБанку, Ощадбанку, Райффайзен банку та Укрсиббанку, з обсягом отриманих прибутків

АТ «ПУМБ» у своїй структурі включає 5 регіональних центрів та велика розгалужена мережа відділень (рис. 2.1).

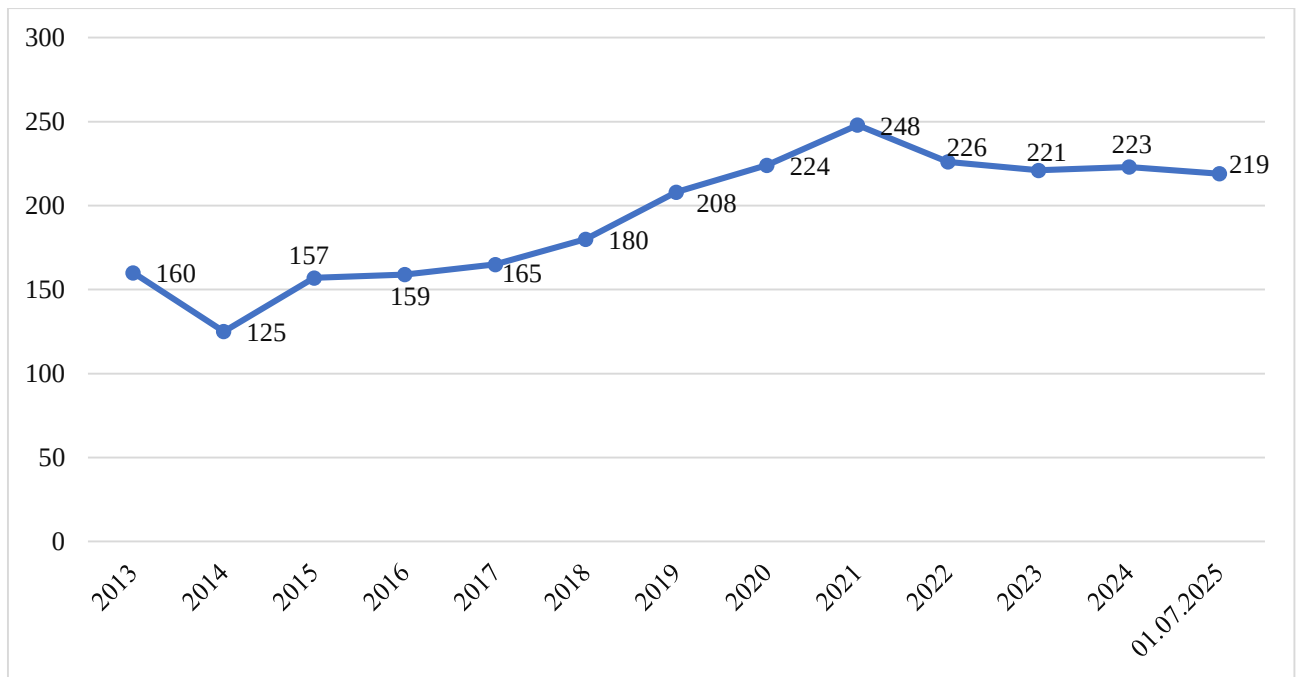

Рисунок 2.1 - Динаміка кількості відділень АТ «ПУМБ» протягом 2013-

Як бачимо з рис. 2.1, кількість відділень АТ «ПУМБ» стабільно зростала, починаючи з 2015 року, однак після повномасштабного вторгнення їх кількість поступово скорочується. Станом на кінець 2024 року банк мав 223 діючих відділення, за перше півріччя 2025 року, їх кількість скоротилася на 4. Окрім того, станом на 1 липня поточного року тимчасово призупинено діяльність 35 відділень АТ «ПУМБ», з них: 28 – у Донецькій області, 5 – у Луганській, по одному відділенню – у Запорізькій області та за межами України [28].

Щодо чисельності персоналу, то у 2024 році ПУМБ створив 1490 нових робочих місць. Станом на кінець 2024 року в банку налічувалося 6266 працівників. Середня заробітна плата по банку зросла протягом 2024 року на 24%, станом на 01.01.2024 складала 31255 грн., на 01.01.2025 – 38879 грн.

Розглянемо динаміку основних показників діяльності АТ «ПУМБ» за -2024 роки, результати відобразимо в табл. 2.1.

За розрахунками, наведеними в табл. 2.1, можна зробити висновок, що в цілому діяльність АТ «ПУМБ» за 2020-2024 рр. характеризується позитивно, за винятком окремих позицій 2022 року.

Прибуток від операційної діяльності у 2024 році зріс на 12550158 тис. грн. порівняно з 2022 роком, на 2061881 тис. грн. у порівнянні з 2023 роком і більш, ніж удвічі порівняно з 2020 роком. Досліджуваний період (2020-2024 рр.) характеризується прибутковою діяльністю банку, лише станом на кінець 2022 року банком було отримано 397723 тис. грн. збитку, проте у наступні періоди відбулось його зростання.

Також спостерігаємо збільшення обсягів активів АТ «ПУМБ» на кінець досліджуваного періоду на 111318612 тис. грн. у порівнянні з 2020 роком і на 33247720 тис. грн. проти аналогічного показника 2023 року (або на 147,9% та 21,68% відповідно у відносному вираженні). Така тенденція свідчить про розширення банком масштабів своєї діяльності. У складі активів відбувся приріст кредитного портфеля, який склав на кінець 2024 року 66920439 тис. грн. проти 37573208 тис. грн. за 2020 рік, 53086793 тис. грн. склав за 2021 рік, 43770237 тис. грн. за 2022 рік та 52058047 тис. грн. за 2023 рік. Разом з тим відбулось скорочення інвестиційної діяльності АТ «ПУМБ» у 2024 році на 8254105 тис. грн. у порівнянні з попереднім роком відносно відхилення у даному періоді на 14,19%.

У цілому активні операції можна оцінити позитивно, підтвердженням цьому є те, що коефіцієнт дохідності активів знаходився на досить високому рівні і коливався в межах від 0,74 станом на кінець 2020 року до 0,63 у 2024 році. Однак суттєве скорочення активних операцій спостерігалось у 2022 році. Даний період характеризується скороченням кредитної та інвестиційної діяльності АТ «ПУМБ».

У складі пасивів АТ «ПУМБ» відзначимо суттєве зростання коштів клієнтів. Якщо на початок досліджуваного періоду їх обсяг становив 57515262 тис. грн., то на кінець – вже 154148828 тис. грн. Власне, такі зміни й зумовили

зростання зобов'язань АТ «ПУМБ» з 65579943 тис. грн. у 2020 році до 164389993 тис. грн. у 2024 році, що склало 150,67%.

У зв'язку із збитковою діяльністю банку у 2022 році, яка значною мірою була спричинена ускладненням роботи через повномасштабне вторгнення, не можемо позитивно оцінити рентабельність активів та капіталу в цей період. Ситуація покращилась вже в наступному періоді: рентабельність активів склала 2,98%, рентабельність капіталу – 27,2%. У 2024 році ці показники становили 2,32% і 19,92% відповідно, хоча у порівнянні з 2020-2021 роками вони дещо погіршились.

Отже, аналіз загальних аспектів діяльності АТ «ПУМБ» дає підстави стверджувати, що банк є одним із провідних учасників банківського ринку України завдяки високій якості надаваних послуг, інноваційності та технологічності. Крім того, він забезпечує один із найкращих у галузі економічних результатів для акціонерів у контексті зростання вартості бізнесу та довгострокової віддачі на інвестований капітал. А чинники, які вплинули на діяльність банку детальніше розглянемо в підрозділі 2.2.

2.2 Чинники, що впливають на фінансовий стан комерційного банку АТ «ПУМБ»

Визначення чинників, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ», є критично важливим для забезпечення його стійкості та ефективного управління. Розуміння цих факторів дозволяє керівництву банку своєчасно ідентифікувати ризики (наприклад, кредитні, ринкові, операційні), розробляти адекватні стратегії для їх мінімізації, а також оптимізувати свою діяльність для підвищення прибутковості та надійності. Крім того, це має велике значення для інвесторів, регулятора та клієнтів, оскільки допомагає оцінити стійкість банку та його здатність виконувати свої зобов'язання в умовах мінливого економічного середовища.

У загальному вигляді класифікація чинників, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ», відображена на рис. 2.2.

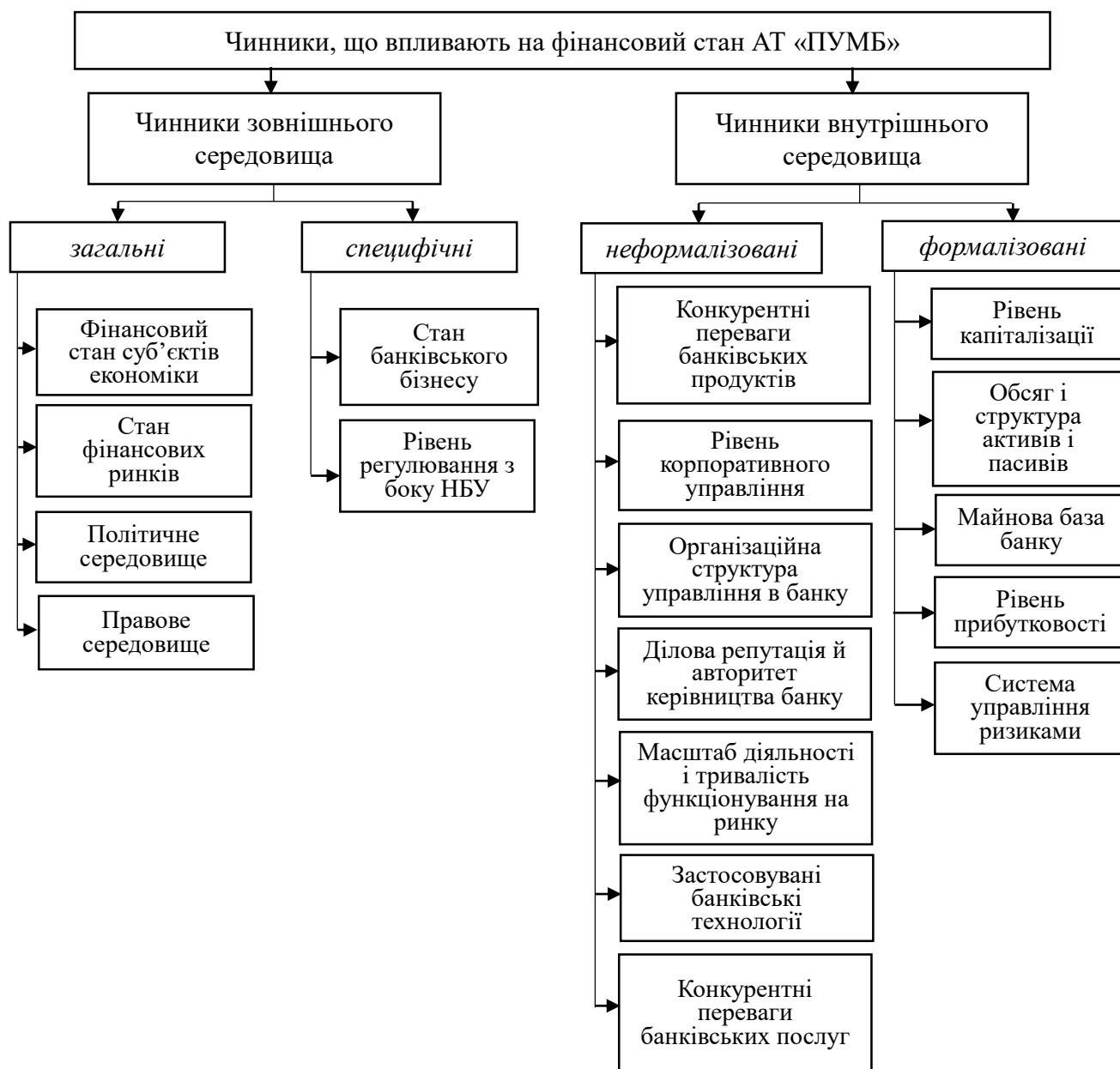

Рисунок 2.2 – Класифікація чинників, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ»

Внутрішні чинники, які здійснюють вплив на фінансовий стан АТ «ПУМБ», на нашу думку, можна класифікувати наступним чином:

а) формалізовані – пов’язані з характеристикою фінансово-економічної діяльності банку, які відображаються в показниках, розрахованих на основі його бухгалтерської звітності; б) неформалізовані – які впливають на діяльність АТ

«ПУМБ» і його фінансовий стан та не відображені в коефіцієнтах, розрахованих за даними звітності. До складу внутрішніх чинників включені: обсяг та структура активів і пасивів, величина капіталу і структура власності, майнова база банку, рівень прибутковості та система управління ризиками. До числа внутрішніх неформалізованих чинників можуть бути віднесені зокрема: конкурентні переваги банківських продуктів і послуг та їх відповідність потребам ринку, рівень корпоративного управління і ділової культури в банку, масштаби діяльності банку та тривалість його позиціонування на ринку, відповідність застосовуваних банком технологій сучасному рівню розвитку банківського бізнесу, ділова репутація й авторитет керівництва банку тощо.

Зовнішні чинники, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ», можна поділити на дві самостійні групи: загальні, які притаманні всім галузям економіки (фінансовий стан суб'єктів економіки, стан світової і національної економіки, політичне і правове середовище в країні, стан фінансових ринків), та специфічні – характерні виключно для банківської діяльності (стан банківського бізнесу як галузі економіки, рівень регулювання з боку НБУ, який проявляється у встановленні пруденційних норм діяльності для комерційних банків).

Для деталізації зовнішніх чинників, які впливають на діяльність АТ «ПУМБ» та його фінансовий стан, проведемо PEST-аналіз. Даний аналіз демонструє способи досягнення поставлених цілей, визначає спектр послуг, що надаються клієнтам.

PEST-аналіз використовується для виявлення наступних аспектів зовнішнього середовища: політичних (Political); економічних (Economical); соціальних (Social); технологічних (Technological). Даний вид аналізу дозволяє вивчити розподіл ресурсів у країні, що чинить великий вплив на фінансовий стан комерційних банків. Дослідження впливу політичних факторів спрямоване на виявлення можливостей і загроз для діяльності банку внаслідок зміни політичної ситуації. Вивчення економічних чинників направлене на прогнозування найбільш вагомих подій в економіці, які можуть вплинути на діяльність комерційного банку, а також визначення характеру та ступеня цього впливу.

Аналіз соціальних факторів спрямований на виявлення демографічних, соціальних і культурних особливостей. Дослідження технологічних факторів направлено на вивчення науково-технічного середовища, темпів зростання науково-технічного прогресу в банківській сфері тощо. Результати дослідження за допомогою PEST-аналізу відображені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – PEST-аналіз АТ «ПУМБ»

Чинники		
Політичні	P	огіршення політичної ситуації в країні, спричинене повномасштабним російським вторгненням; державне регулювання конкуренції з боку НБУ під час війни посилюється, перевага віддавалася державним банкам
Економічні	E	адіння платоспроможності населення; міна рівня інфляції, який впливає на ставки вкладів і на тарифи інших фінансових послуг, що надаються банком; складнена економічна ситуація в країні у зв'язку з війною; міна цін на ресурси, які впливають на величину витрат банку (енергоносії, теплопостачання, бензин тощо); ростання рівня безробіття в Україні; ідвищений інтерес до кредитування з боку клієнтів, який не забезпечений достатньою кредитоспроможністю цих позичальників
Соціальні	S	емографічне скорочення; іграція та загибель людей через воєнні дії на території країни; кологічні проблеми; юдські цінності
Технологічні	T	ехнологічний розвиток; ожливість запровадження інновацій для більш якісного обслуговування населення; ифровізація; оступ до новітніх технологій; озробка й підтримка мобільних застосунків «ПУМБ : Онлайн Банк» і «ПУМБ Бізнес: Онлайн-Банк 24/7»; роблеми з технікою у зв'язку з відключеннями світла, кібератаки; ізначна втрата частини фондів та ресурсів

Як бачимо, на діяльність АТ «ПУМБ» впливає багато зовнішніх чинників, що, з одного боку, становлять загрози для нього, а з іншого – відкривають нові можливості. Зрозуміло, що наведений в табл. 2.2 перелік чинників, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ», не є вичерпним. Адже зовнішнє середовище по відношенню до банківської системи досить неоднорідне. Інституційна частина зовнішнього середовища різного рівня (фінансового ринку або економіки країни)

складається з підсистем, які організовані переважно згідно із законодавством та вимогами ринкових регуляторів. Що стосується поведінки клієнтів банку, то зовнішнє середовище характеризується певною хаотичністю.

Проведення PEST-аналізу показало, що політична ситуація – а саме довгострокова воєнно-політична криза та повномасштабна агресія росії – є найбільш руйнівним фактором. Його негативний вплив поширюється на всі інші сфери. Так, економічний аспект діяльності банку ускладнений тим, що підвищений попит на кредити не може бути реалізований через зростання ризиків, спричинених зниженням платоспроможності населення та підприємств. Це спричиняє скорочення обсягів надання кредитних послуг.

У соціальній сфері банк відчуває вплив значної міграції населення в межах країни та за кордон, що може призвести до відтоку клієнтів. Ця ситуація посилюється не лише природними демографічними процесами, а й суттєвим зменшенням населення внаслідок війни.

Незважаючи на загалом позитивний вплив технологічних чинників, робочі процеси в АТ «ПУМБ» ускладнюються через проблеми з електропостачанням (системні відключення світла) та зростанням кіберзагроз, спрямованих на державні інституції та фінансові установи.

Для визначення чинників впливу внутрішнього середовища на діяльність і фінансовий стан АТ «ПУМБ» доцільно застосувати SWOT-аналіз (табл. 2.3).

Аналіз результатів проведеного SWOT-аналізу свідчить про те, що, незважаючи на складну економічну ситуацію в країні, АТ «ПУМБ» займає стійке становище на ринку банківських послуг. Сильними сторонами АТ «ПУМБ» є високий рівень надійності банку, адже він є одним з найбільших українських банків, входить до ТОП-10 українських банків, має високі рейтинги та запроваджує новітні технології для покращення обслуговування як корпоративних, так і приватних клієнтів. Слабкі сторони пов'язані, головним чином, із проблемами, викликаними повномасштабним вторгненням.

Таблиця 2.3 – SWOT-аналіз АТ «ПУМБ»

S (Strengths – сильні сторони)	O (Opportunities – можливості)
исокий рівень надійності, входить до ТОП-10 банків за ключовими фінансовими показниками ирокий спектр фінансових продуктів і послуг исокий рівень кваліфікації працівників озгалужена клієнтська база остатня внутрішня ресурсна база ередові технології для обслуговування клієнтів	ожливість розширення асортименту послуг та удосконалення вже існуючих озробка нових маркетингових стратегій ерспективи ринку цінних паперів інімізація технічних проблем
W (Weaknesses – слабкі сторони)	T (Threats – загрози)
едостатня диверсифікація активних операцій в умовах війни; едостатньо розгалужена інфраструктура в окремих регіонах у зв'язку із закриттям відділень; бмеженість джерел поповнення фінансових ресурсів	ниження реальних доходів населення ростання рівня інфляції аявність прострочених кредитів міни валютних курсів, що робить інвестування більш ризикованим исока конкуренція на ринку банківських послуг ниження рівня довіри з боку існуючих та потенційних клієнтів

Таким чином, в сучасних умовах АТ «ПУМБ» потрапляє під вплив різних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища. Їх вивчення за допомогою запропонованих методів SWOT-аналізу і PEST-аналізу дозволить підвищити ефективність прийняття стратегічних і тактичних рішень керівництвом банку. При аналізі фінансового стану банку в підрозділі 2.3 буде враховано ці чинники.

2.3 Аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ»

Фінансовий стан банку характеризується достатньою наявністю (забезпеченістю) фінансовими та грошовими ресурсами, які необхідні для підтримки його нормальної роботи та безперебійного здійснення розрахунків з іншими суб'єктами економіки.

Аналіз фінансового стану банку доцільно розпочати з оцінювання динаміки і структури активів. Розглянемо склад активів АТ «ПУМБ» за допомогою аналітичної таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка активів АТ «ПУМБ» за 2020 -2024 рр., тис. грн.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	14534838	21326213	46455869	33747952	59202081								
Кредити та аванси банкам	1486374	2802502	3490916					1944107	1221518				
Інвестиції в цінні папери	18454704	23142132	12586771	58155525	49901420								
Кредити та аванси клієнтам	37573208	53086793	43770237	52058047	66920439								
Поточні податкові активи	-	-	32962	-	-								
Похідні фінансові активи	9492	10814	-	8510	-								
Інші фінансові активи	576523	1625557	2419697	2611752	1979208			-440489	-632544				
Інші нефінансові активи	349351	281383	330806	273802	286232			-44574	12430				
Активи з права користування	294432	344117	259282	234030	251717								
Основні засоби	1647151	1698168	1710376	1652243	2142633								
Інвестиційна нерухомість	71330	62099	59168	59168	68231								
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	264333	255846	654811	320312	395582								
Відстрочені податкові активи	2218	13200	203325	-	-								
Активи, всього	75263954	104648824	111974220	153334846	186582566	111318612	81933742	74608346	33247720	47,90	78,29	66,63	21,68

За даними табл. 2.4, бачимо, що активи АТ «ПУМБ» зростали в динаміці, найбільше відносне відхилення у 2024 році склало 147,9% порівняно з 2020 роком. Надалі темпи росту уповільнились до 21,68% у порівнянні з 2023 роком.

Спостерігаємо зростання грошових коштів та їх еквівалентів з 21326213 тис. грн. у 2020 році до 59202081 тис. грн. на кінець 2024 року. Обсяги кредитів, наданих банкам та юридичним і фізичним особам, також зросли за аналізований період на 3948649 тис. грн. та 29347231 тис. грн., це розцінюється позитивно, адже кредитні операції є найпоширенішим напрямком вкладення коштів з метою отримання прибутку.

Інвестиції в цінні папери збільшувались у 2021 році порівняно з попереднім періодом, надалі спостерігається різкий спад інвестиційних вкладень у 2022 році (до 12586771 тис. грн.). 2023-2024 роки характеризуються суттєвим зростанням інвестицій, але на кінець досліджуваного періоду обсяги інвестиційних операцій скоротились на 8254105 тис. грн., або на 14,19%. Хоча значний обсяг інвестування у 2023 році міг бути свідомим кроком для отримання вищої дохідності в умовах воєнної економіки, його подальше зниження у 2024 році є потенційним індикатором підвищення ризиків або нагальної потреби у збільшенні ліквідних коштів.

Інші фінансові активи мають тенденцію до зменшення, зокрема у 2024 році вони скоротились на 440489 тис. грн. порівняно з 2022 роком і на 632544 тис. грн. відносно 2023 року. Ця зміна може відображати стратегію виведення непрофільних та ризикових активів. Таке очищення балансу є сприятливим сигналом, що сприяє підвищенню довгострокової надійності установи. Стосовно основних засобів – спостерігається зростання їх вартості з 1647151 тис. грн. у 2020 році до 2142633 тис. грн. (на 30,08%), нематеріальних активів – з 264333 тис. грн. до 395582 тис. грн. (на 23,5%), причому найвищої вартості вони досягли у 2022 році (654811 тис. грн.), надалі відбулося їх зменшення. Це може вказувати на те, що у 2023 році відбулася оптимізація активів, за якою слідуватиме відновлення інвестицій у матеріальну інфраструктуру банку.

Розглянемо структуру активів АТ «ПУМБ» (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Структура активів АТ «ПУМБ» за 2020 -2024 рр., %

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Грошові кошти та їх еквіваленти	19,31	20,38	41,49	22,01	31,73								
Кредити та аванси банкам	1,97	2,68	3,12										
Інвестиції в цінні папери	24,52	22,11	11,24	37,93	26,74								
Кредити та аванси клієнтам	49,92	50,73	39,09	33,95	35,87								
Поточні податкові активи	-	-	0,03	-	-								
Похідні фінансові активи	0,01	0,01	-	0,01	-								
Інші фінансові активи	0,77	1,55	2,16	1,7	1,06								
Інші нефінансові активи	0,46	0,27	0,29	0,18	0,15								
Активи з права користування	0,39	0,33	0,23	0,15	0,13								
Основні засоби	2,19	1,62	1,53	1,08	1,15								
Інвестиційна нерухомість	0,09	0,06	0,05	0,04	0,04								
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	0,35	0,24	0,58	0,21	0,21								
Відстрочені податкові активи	0,003	0,01	0,18	-	-								
Активи, всього	100	100	100	100	100	x	x	x	x	x	x	x	x

Виходячи з даних табл. 2.5, бачимо, що найбільшу питому вагу в структурі активів АТ «ПУМБ» традиційно займають кредити, надані клієнтам: 49,92% – у 2020 році, 50,73% – у 2021, 39,09% – у 2022, 33,95% – у 2023 році та 35,87% на кінець 2024 року. Суттєво зросла частка грошових коштів та їх еквівалентів – на 12,42% у порівнянні з початком аналізованого періоду, причому їх найвища питома вага спостерігалась у 2022 році – 41,49%. Інвестиції в цінні папери становили на кінець 2020 року 24,52%, найменша їх частка припадає на 2022 рік – всього 11,24%, у наступному ж періоді спостерігається зростання їх питомої ваги до 37,93%. Частка кредитів, наданих іншим банкам, протягом аналізованих років коливалась в діапазоні 1,97%-3,12%.

Питома вага основних засобів зменшилась майже вдвічі у 2024 році порівняно з 2020 роком. Частка ж інших складових активів АТ «ПУМБ» була незначною, що притаманно діяльності банківської установи.

Графічно динаміку структури найбільш вагомих складових активу АТ «ПУМБ» відображено на рис. 2.3.

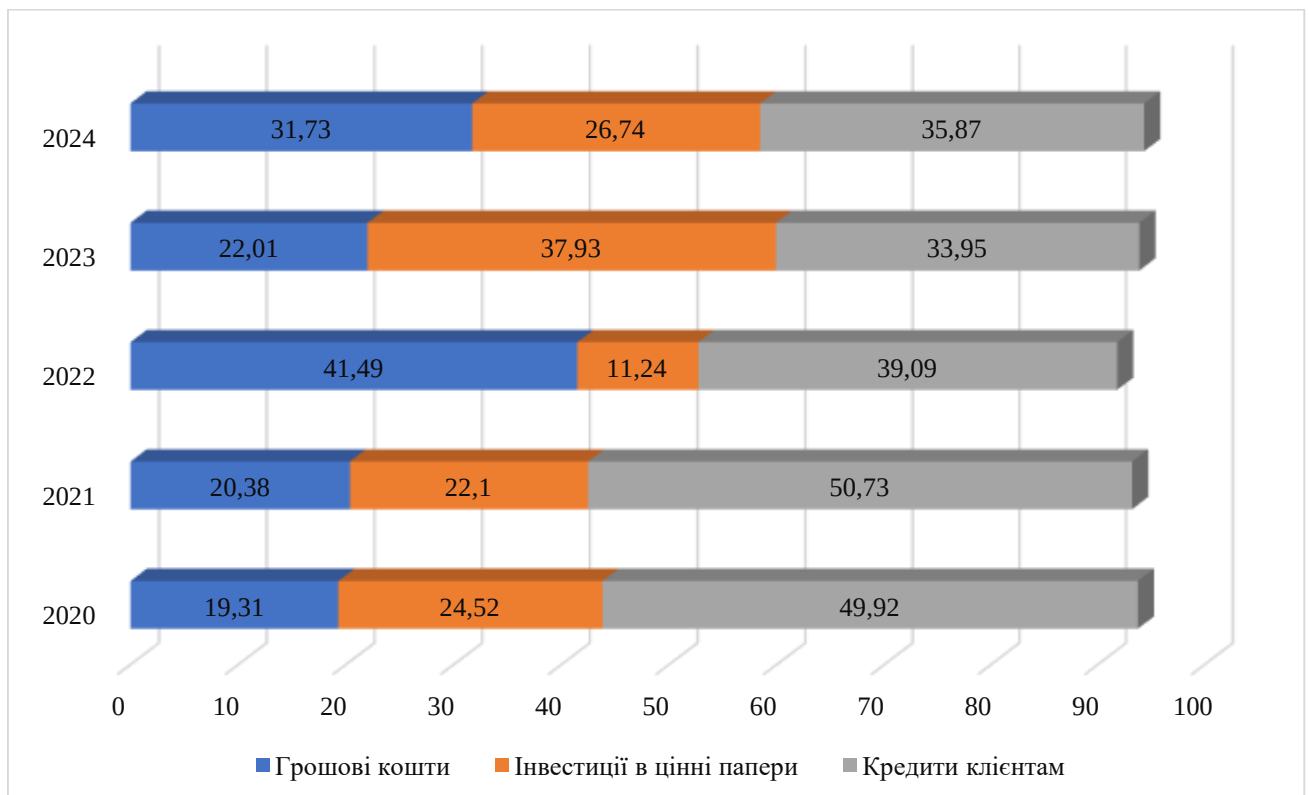

Рисунок 2.3 – Динаміка структури окремих видів активів АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., %

Як зазначалося вище, фінансовий стан банку оцінюється за низкою груп показників, зокрема: показниками фінансової стійкості; індикаторами ділової активності банку; показниками ліквідності; показниками рентабельності.

Аналіз фінансової стійкості АТ «ПУМБ» доцільно розпочати з оцінки його ресурсної бази. Оскільки від правильності та обґрунтованості формування ресурсної бази банку залежать обсяги й якість його активних операцій, рівень прибутковості та фінансова стійкість установи. З огляду на це, важливою умовою ефективного функціонування комерційного банку та підтримання його стійких позицій є стабільність і достатність ресурсної бази.

Ресурсна база комерційних банків, як правило, формується за рахунок власних, залучених і запозичених фінансових ресурсів. У зв'язку з цим при аналізі діяльності банківської установи доцільно зосереджувати увагу на пасиві балансу. Це обумовлено тим, що пасив розкриває походження коштів і природу взаємозв'язків банку. У свою чергу, пасивні операції безпосередньо впливають на те, як будуть використані ресурси, тим самим визначаючи структуру та якість активів банку.

Далі розглянемо динаміку пасивів АТ «ПУМБ» на підставі даних аналітичної таблиці 2.6.

Згідно з даними табл. 2.6, протягом усього досліджуваного періоду спостерігається зростання обсягу пасивів АТ «ПУМБ» – з 75263954 тис. грн. на кінець 2020 року до 186582566 тис. грн. станом на кінець 2024 року. У структурі пасивів у 2020-2024 роках домінують зобов'язання, обсяг яких щорічно зростає. Зокрема, у 2023 році зафіксовано найбільш інтенсивне зростання порівняно з попереднім роком – на 35667235 тис. грн., або на 35,6%. Значне збільшення обсягу зобов'язань мало місце також у 2021 році порівняно з 2020 роком – на 26507588 тис. грн., або на 40,4%, а також у 2024 році порівняно з 2023 роком – на 28444919 тис. грн., що становило 20,9%.

Таблиця 2.6 - Динаміка пасивів АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., млн. грн.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Акціонерний капітал	4780595	4780595	4780595	4780595	4780595			-	-				
Емісійний дохід	101660	101660	101660	101660	101660			-	-				
Дооцінка	448068	437533	430759	403283	606516			175757	203233				
Резерв під прибутки та збитки	130887	124623	(350345)	1407291	2057642			2407987	650351				
Резервний капітал	1605862	2909909	2909909	2909909	3107683			197774	197774				
Нерозподілений прибуток	2616939	4206973	3823803	7787034	11538477			7714674	3751443				
Власний капітал, всього	9684011	12561293	11696381	17389772	22192573			10496192	4802801			89,74	27,62
Зобов'язання перед НБУ	4200554	5693029	4188304	-	-			-4188304	-				
Кошти банків	1356654	1445197	2324222	2716727	3873397			1549175	1156670				
Кошти клієнтів	57515262	80917134	90299888	126542822	154148828			63848940	27606006			70,71	21,82
Похідні фінансові зобов'язання	26291	8204	93807	1250	2664			-91143	1414				
Орендні зобов'язання	328639	379968	274383	266294	284087			9704	17793				
Поточні податкові зобов'язання	132528	257844	-	3200277	2504344			2504344	-695933				
Інші фінансові зобов'язання	1341892	2463602	2546201	2188420	2075234			-470967	-113186				
Інші нефінансові зобов'язання	678123	922553	551034	909011	1219255			668221	310244				
Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	120273	282184	282184	282184	282184	161911				
Зобов'язання, всього	65579943	92087531	100277839	135945074	164389993			64112154	28444919			63,93	20,92
Пасиви, разом	75263954	104648824	111974220	153334846	186582566	111318612	81933742	74608346	33247720	47,90	78,29	66,63	21,68

Зобов'язання в основному складаються з депозитних вкладів фізичних осіб та підприємств у національній та іноземній валютах. У 2024 році спостерігається номінальне зростання вкладів фізичних осіб на 15,7% та збільшення коштів корпоративних клієнтів на 25,5% порівняно з 2023 роком. Факт того, що банки активніше залучають кошти від юридичних і фізичних осіб, є позитивним явищем. Це відображає зміцнення довіри суспільства та бізнесу до фінансових установ. Така тенденція зберігалась протягом усього періоду, що досліджувався (рис. 2.4).

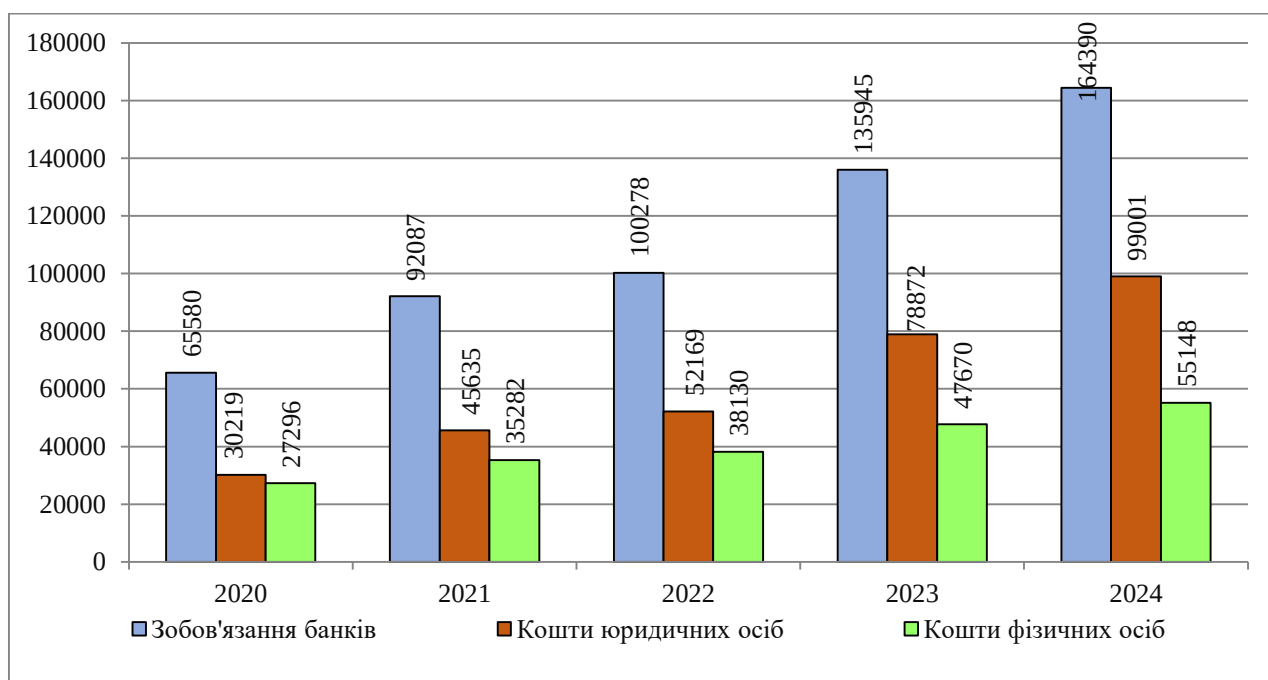

Рисунок 2.4 - Динаміка зобов'язань АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., млн. грн.

АТ «ПУМБ» станом на кінець 2022 року мало зобов'язання перед НБУ, а саме: кредити балансовою вартістю 4188304 тис. грн. У першому кварталі 2023 року банк достроково погасив заборгованість в повному обсязі.

Протягом досліджуваного періоду спостерігаємо зростання обсягів коштів банків з 1356654 тис. грн. у 2020 році до 3873397 тис. грн. у 2024 році, причому кошти, розміщені десятима найбільшими банками склали 79% загальної заборгованості інших банків у 2020-2021 роках, 91% у 2022-2023 роках і 92% – у 2024 році. Відносне відхилення склало 185,51% у порівнянні з 2020 роком і 42,58% проти 2023 року.

Кошти клієнтів також суттєво зросли з 57515262 тис. грн. у 2020 році до причому розміщені в АТ «ПУМБ» депозити найбільших клієнтів становили 4%.

Відбулося також погашення похідних фінансових інструментів, а саме: форвардних валютних контрактів; а також скоротились інші фінансові зобов'язання в частині кредиторської заборгованості та коштів в розрахунках.

Власний капітал банку є ключовим елементом його ресурсів, що забезпечує фінансову стійкість, покриття потенційних збитків, захист інтересів вкладників, а також формує необхідну фінансову базу для проведення операцій. Він виконує захисну, оперативну й регулюючу функції, сприяючи збереженню платоспроможності банку, розширенню обсягів діяльності та дотриманню встановлених нормативів.

З аналізу даних таблиці 2.6 випливає, що у 2024 році пасивна база АТ «ПУМБ» характеризується зростанням власного капіталу на 4802801 тис. грн., або на 27,6% порівняно з попереднім роком. Водночас динаміка власного капіталу протягом досліджуваного періоду є нерівномірною: у 2021 році його обсяг зріс на 2877282 тис. грн. відносно 2020 року, тоді як у 2022 році зафіксовано зменшення на 864912 тис. грн. Надалі власний капітал знову демонстрував тенденцію до зростання і станом на кінець 2024 року досяг максимального значення за весь період аналізу – 22192573 тис. грн.

Протягом 2020–2024 років акціонерний капітал АТ «ПУМБ» залишався незмінним і становив 4780595 тис. грн., будучи поділений на 14323880 простих акцій номінальною вартістю 333,75 грн за одну акцію. Стабільною упродовж усього досліджуваного періоду також була величина емісійного доходу, яка становила 101660 тис. грн. Водночас нерозподілений прибуток банку мав стійку тенденцію до зростання – з 2616939 тис. грн. у 2020 році до 11538477 тис. грн. у 2024 році, тобто збільшився у 2,5 рази, що є позитивною характеристикою та свідчить про ефективність діяльності банківської установи.

На кінець досліджуваного періоду спостерігається зростання резервного капіталу АТ «ПУМБ» на 197774 тис. грн. порівняно з 2021-2023 роками, що було

зумовлено спрямуванням частини нерозподіленого прибутку на поповнення резервного фонду.

За результатами першої половини 2025 року норматив достатності регулятивного капіталу перевищує встановлену граничну межу в 10% та становить 15,52%. Динаміка основних показників власного капіталу банківського сектора відображена на рис 2.5.

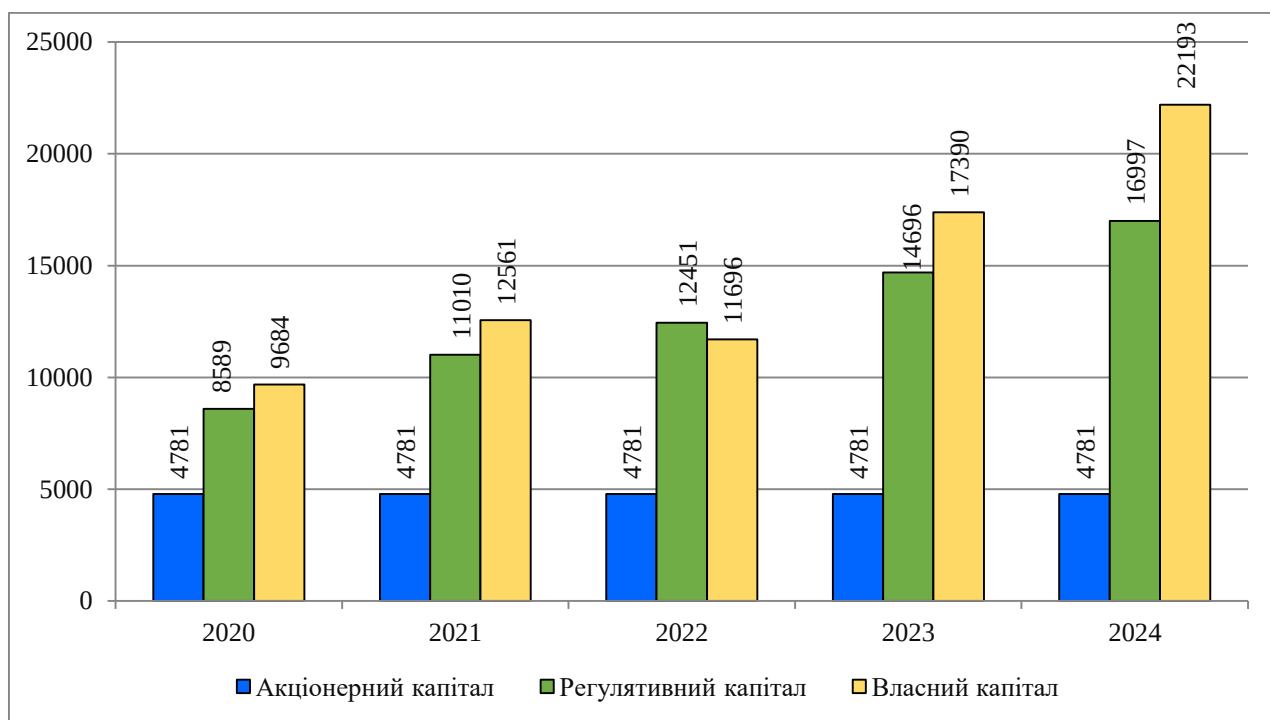

Рисунок 2.5 - Динаміка основних показників капіталу АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., млн. грн.

Проаналізувавши динаміку пасивів АТ «ПУМБ», здійснюється оцінювання фінансової стійкості – ключового етапу аналізу фінансового стану банку. Фінансова стійкість характеризує спроможність банку протидіяти ризикам і підтримувати стабільність, достатність капіталу та ліквідність, що забезпечується заходами із захисту інтересів вкладників і кредиторів та зростанням власного капіталу.

Розрахуємо основні показники фінансової стійкості АТ «ПУМБ» та узагальнимо результати в аналітичній таблиці 2.7. Графічне відображення динаміки основних коефіцієнтів наведено на рис. 2.6.

Таблиця 2.7 – Динаміка показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2020-2024 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Коефіцієнт надійності													
Коефіцієнт фінансового важеля													
Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів													
Коефіцієнт захищеності власного капіталу													
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	-0,14	-0,16	-2,56	-0,19	-0,34								
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,13	0,12	0,1										
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	15,74	21,89	23,42	32,07	39,03								

Як видно з табл. 2.7, показники, що визначають фінансову стійкість АТ «ПУМБ», можна охарактеризувати наступним чином. Коефіцієнт надійності, який дає загальну оцінку незалежності банку і характеризує співвідношення між власним капіталом і зобов'язаннями, має тенденцію до зниження. Якщо на початок аналізованого періоду він становив 0,13, то на кінець 2024 року – 0,12, а найнижче значення – 0,10 – спостерігалось у 2022 році. Це свідчить про те, що поступово зменшується фінансова незалежність банку та водночас посилюється його залежність від зовнішніх джерел фінансування, що потенційно знижує рівень захищеності від ризиків у випадку виникнення кризових явищ.

Коефіцієнт фінансового важеля мав тенденцію до зростання на 0,64 у порівнянні з 2020 роком та 0,08 порівняно з 2021 роком, але по відношенню до 2022-2023 років спостерігалось його зменшення в динаміці. Такі процеси свідчать про нестабільну фінансову стійкість банку.

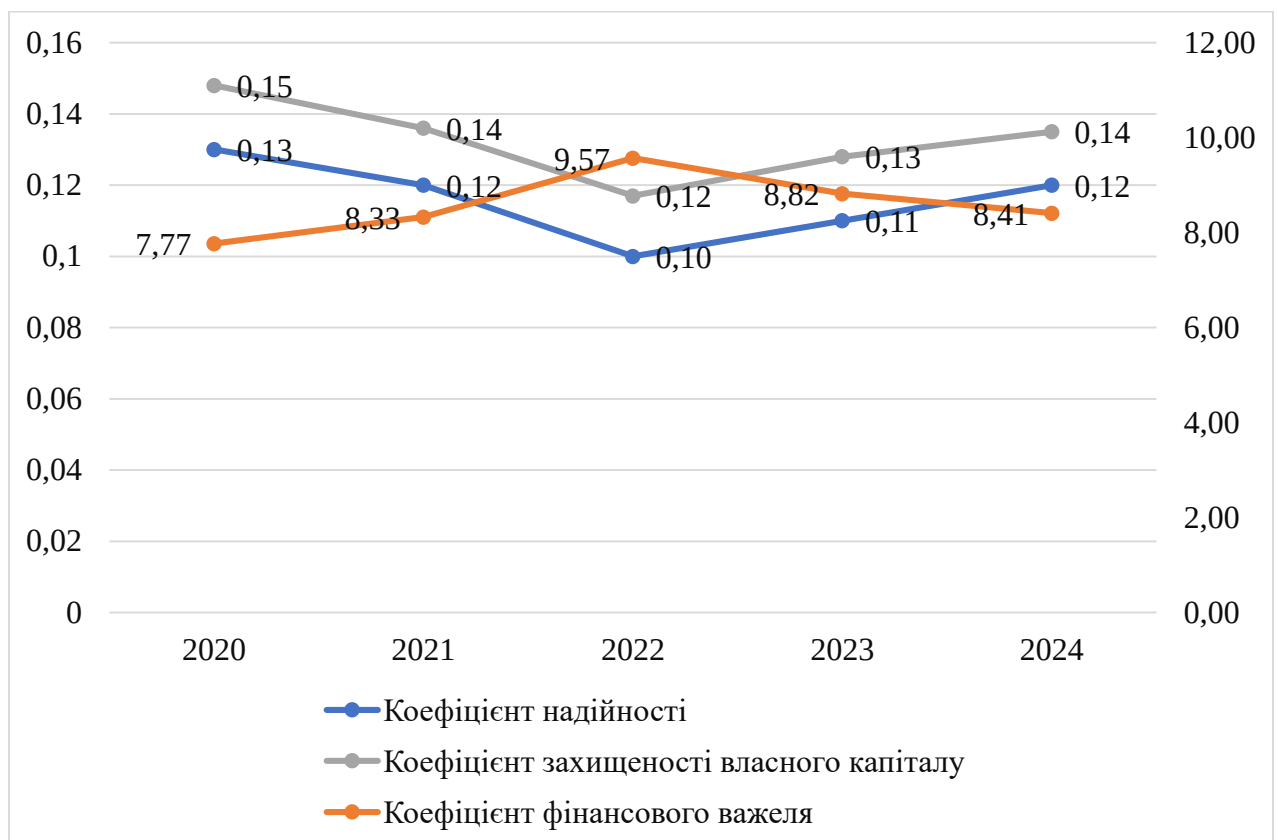

Рисунок 2.6 – Динаміка основних показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр.

Коефіцієнт співвідношення власного капіталу та активів характеризує відносно стабільний рівень фінансування активів АТ «ПУМБ» за рахунок власних коштів. Протягом всього періоду, за який проводилось дослідження, значення цього показника перевищувало рекомендоване значення (10%) і коливалось в діапазоні від мінімальної межі 0,1 у 2022 році до 0,13 на кінець 2020 року. Коефіцієнт захищеності власного капіталу має тенденцію до скорочення в динаміці. Якщо у 2020 році в матеріальні активи було вкладено 17% власного капіталу, то на кінець 2024 року – лише 10%.

Вкрай негативною є динаміка коефіцієнта захищеності дохідних активів, який протягом 2020-2024 років демонструє виключно від'ємне значення. Це свідчить про ослаблення спроможності банку самостійно нівелювати ризики, які генеруються дохідними активами, особливо вразливими до мінливих ринкових умов.

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу характеризується поступовим зростанням з 15,74 у 2020 році до 39,03 у 2024 році. Загальна тенденція свідчить про високу ефективність діяльності АТ «ПУМБ» в частині використання власного капіталу.

Наступним етапом оцінки фінансового стану банку є аналіз його ділової активності, який включає оцінку ефективності використання ресурсів банку, динаміки його розвитку та ступеня досягнення поставлених цілей. Для цього використовують показники, що характеризують обсяги операцій, оборотність активів, прибутковість, а також оцінюють, наскільки ефективно банк залучає та використовує кошти клієнтів та власні ресурси. Ключовими аспектами аналізу ділової активності банку традиційно є ефективність використання ресурсів, динаміка розвитку та досягнення цілей.

Ділова активність банку відображає його операційну та фінансову діяльність; по суті, вона характеризує інтенсивність бізнес-діяльності та зусиль, спрямованих на економічне зростання.

Зміни показників, що характеризують ділову активність АТ «ПУМБ» упродовж 2020-2024 років, подано в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка показників ділової активності АТ «ПУМБ» за 2020-2024 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Коефіцієнт рівня дохідних активів	0,74	0,73	0,5	0,72	0,63	-0,11	-0,1	-0,09	0,13				
Коефіцієнт кредитної активності													
Коефіцієнт інвестиційної активності													
Рівень залучення ресурсів													
Рівень міжбанківських кредитів у зобов'язаннях													
Рівень строкових депозитів у зобов'язаннях													
Рівень розвитку клієнтської бази													
Коефіцієнт використання залучених та запозичених коштів													
Оборотність активів, оборотів	0,12	0,12	0,04										
Тривалість 1 обороту активів, днів													
Оборотність акціонерного капіталу, оборотів	1,94	2,28	1,0	3,2	3,63								
Тривалість 1 обороту акціонерного капіталу, днів	188	160	365	114	101								

Дані табл. 2.8 свідчать про задовільний рівень ділової активності АТ «ПУМБ», хоча на кінець досліджуваного періоду спостерігається покращення за окремими показниками. Розглянемо їх більш детально. Коефіцієнт рівня дохідних активів демонструє поступове зменшення в динаміці. Якщо у 2020 році частка дохідних активів в загальному обсязі активів склала 74%, то на кінець 2024 року – вже 63%. Найменша їх питома вага була у 2022 році – всього 50% від загальних активів. Така динаміка свідчить про неефективну політику управління активами.

Недостатнім є також рівень коефіцієнта кредитної активності: при оптимальному значенні даного показника 65-75%, маємо 51% у 2021 році та подальше зниження коефіцієнта до 36% (рис. 2.7). Низька кредитна активність свідчить про зниження попиту на кредити, труднощі з залученням нових клієнтів, а також обмежену платоспроможність позичальників. Це може бути наслідком загального спаду активності на ринку та високої ризикованості, яку банки враховують, видаючи кредити. Коефіцієнт інвестиційної активності протягом 2020-2024 років змінюється з 0,25 до 0,28, причому найнижче його значення спостерігається у 2020 році – всього 11% становлять інвестиції в цінні папери в загальних активах; найвище значення – в 2023 році – 38%.

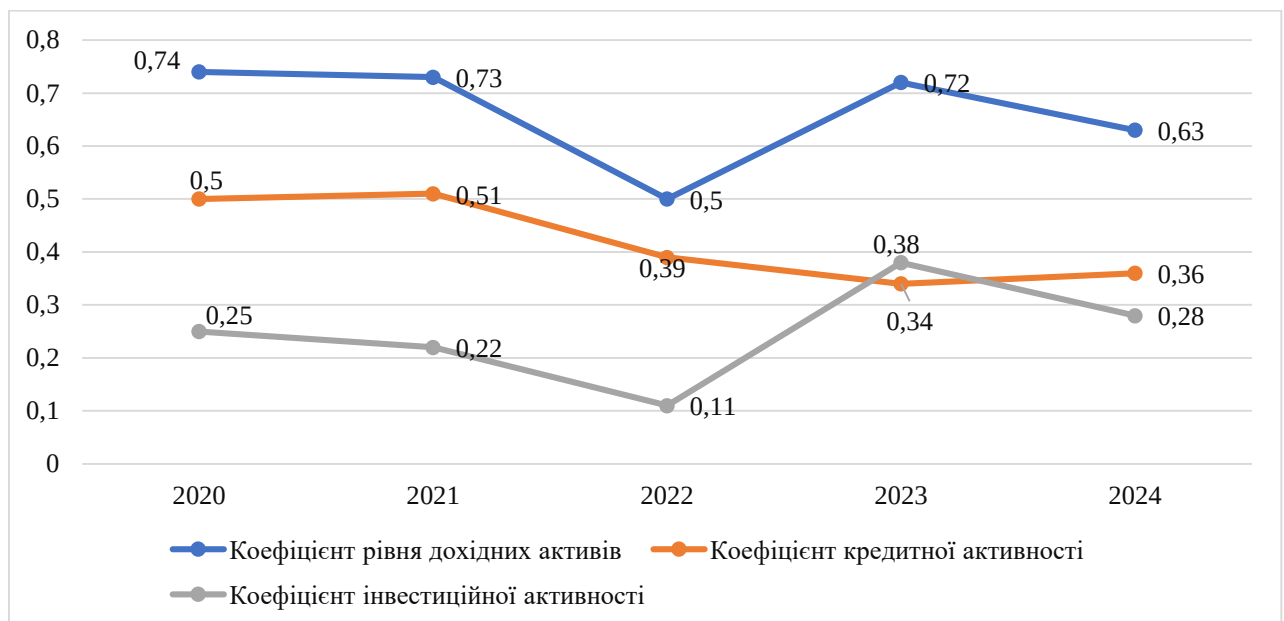

Рисунок 2.7 – Динаміка коефіцієнтів ділової активності АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр.

Показник рівня залучення ресурсів дає змогу дослідити активність АТ «ПУМБ» у сфері залучення грошових коштів на фінансових ринках. Даний коефіцієнт демонструє високий рівень: 0,87 у 2020 році, 0,88 у 2021 та 2024 роках, 0,9 у 2022 році і 0,89 – на кінець 2023 року (рис. 2.8). Тобто, як бачимо, зміна рівня залучення ресурсів є незначною, дещо перевищує рекомендоване значення (0,8-0,85) і свідчить про послаблення стабільності банку та підвищення ризикованості його діяльності.

Значення показника, що характеризує рівень міжбанківських кредитів у зобов'язаннях, невисоке, спостерігається його суттєве скорочення в динаміці, що пов'язане із достроковим погашенням кредитів НБУ у першому кварталі 2023 року. З позиції даного коефіцієнта залежність АТ «ПУМБ» від зовнішніх джерел фінансування є невеликою.

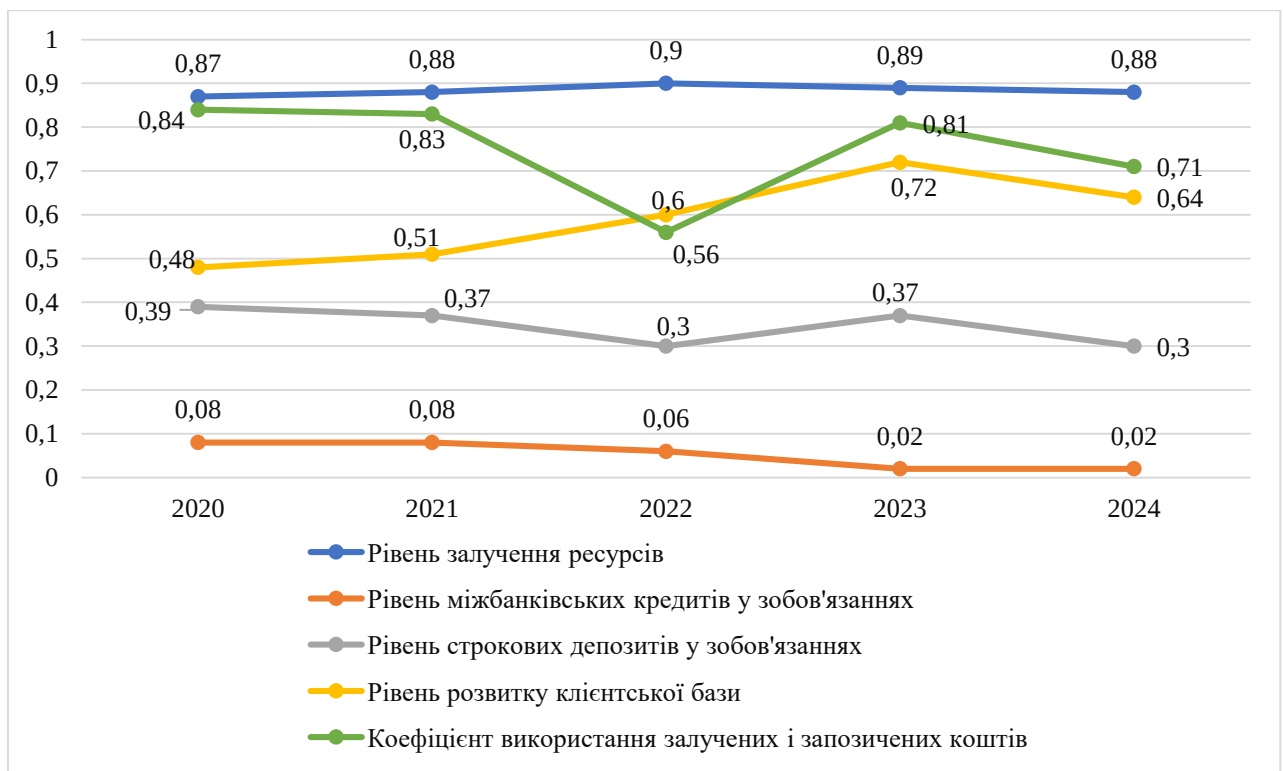

Рисунок 2.8 – Динаміка показників активності залучення АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр.

Рівень строкових депозитів у зобов'язаннях демонструє відносну стабільність, характеризує ресурсну базу банку як стабільну, а також сприяє підвищенню ліквідності АТ «ПУМБ». Величина цього показника у 2020 та 2024 роках

перебуває на верхній межі рекомендованого значення, в інші ж періоди спостерігається відносне відхилення на (-23,08%) у порівнянні з 2020 роком, та на (-18,92%) порівняно з 2021 і 2023 роками. Значення показника, що характеризує рівень розвитку клієнтської бази, у 2024 році становив 0,64, що перевищує розраховані значення 2020-2022 років, але на 11,11% менше порівняно з попереднім періодом. Такий високий рівень даного коефіцієнта не можна інтерпретувати позитивно, адже існує ризик негативного впливу на рівень ліквідності та фінансової стійкості банку.

Значення коефіцієнта використання залучених і запозичених коштів перебуває в межах 0,71-0,84, лише 2022 рік характеризується найнижчим рівнем даного показника – 0,56. Не зважаючи на зменшення в динаміці зазначеного коефіцієнта, все ж можна оцінити використання залученого капіталу як ефективне. Однак не варто допускати падіння коефіцієнта нижче 0,75, оскільки це може спричинити погіршення рівня рентабельності банківської діяльності.

Уповільнення оборотності активів АТ «ПУМБ» у динаміці свідчить про деяке погіршення його ділової активності, тому зменшення кількості оборотів у 2024 році на 0,01 і 0,02 у порівнянні з 2023 і 2020-2021 роками відповідно, а також збільшення тривалості одного обороту на 608 днів по відношенню до 2020-2021 років і на 323 дні порівняно з попереднім періодом - негативне явище, яке свідчить про умовне залучення коштів в оборот. Краща ситуація з оборотністю акціонерного капіталу, яка зросла на 0,43 обороти порівняно з 2023 роком, відповідно зменшилась тривалість одного обороту на 13 днів. Зазначена тенденція має позитивний характер, адже зростання оборотності акціонерного капіталу забезпечує прискорення процесу його окупності для акціонерів.

Після оцінювання ділової активності банку доцільно перейти до аналізу його ліквідності. Вона визначається збалансованістю структури активів та пасивів банку, а також наявністю достатньої кількості грошових коштів для задоволення потреб клієнтів, наприклад, зняття готівки з рахунків, та погашення інших боргових зобов'язань. Аналіз ліквідності АТ «ПУМБ» варто розпочати з розрахунку основних коефіцієнтів ліквідності (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 – Динаміка показників ліквідності АТ «ПУМБ» за 2020-2024 рр.

[illegible]

Згідно з даними таблиці 2.9, спостерігається незначне погіршення коефіцієнта загальної ліквідності у 2024 році порівняно з 2020-2021 роками на 0,02 і 0,01 пункти. Хоча в цілому протягом всього аналізованого періоду коефіцієнт загальної ліквідності перевищував нормативне значення, що дорівнює 1 (або 100%). Це позитивна динаміка, адже всі зобов'язання АТ «ПУМБ» повністю покриваються наявними активами, в тому числі і низьколіквідними.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності також перевищує рекомендоване значення 0,2 (або 20%) і зростає з 0,22 у 2020 році до 0,36 у 2024 році, а найвищого значення досяг на кінець 2022 року – 0,46 (рис. 2.9). Така динаміка є позитивною, адже банк може швидко погасити свої короткострокові зобов'язання, використовуючи «живі гроші», що є на його рахунках та в касі. Тому зростання коефіцієнта миттєвої ліквідності свідчить про високу здатність банку оперативно виконувати свої зобов'язання в умовах раптових відтоків коштів.

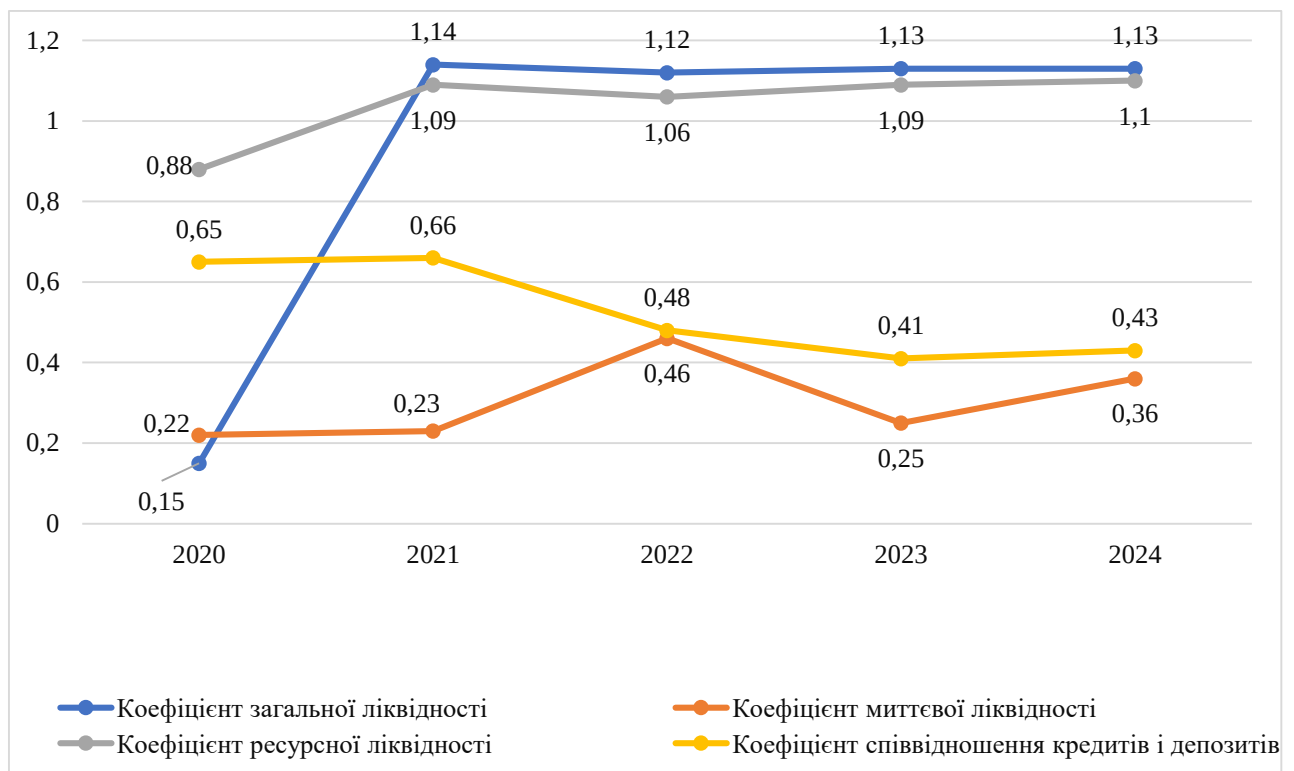

Рисунок 2.9 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр.

Коефіцієнт ресурсної ліквідності демонструє зростання з 0,88 у 2020 році до 1,1 на кінець 2024 року. При цьому слід зазначити, що протягом всього

досліджуваного період даний коефіцієнт суттєво перевищує нормативне значення в межах 0,7-0,8, що свідчить про зростання забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку.

Коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів характеризує здатність АТ «ПУМБ» залучати депозити для фінансування основних активних операцій. Спостерігається зменшення даного показника в динаміці. Якщо на кінець 2020 року він становив 0,65, то на кінець 2023 – вже 0,41, а у 2024 році – 0,43. Рекомендоване значення, яке визначає оптимальність співвідношення між ліквідністю та дохідністю, становить в межах 0,7-0,8, тобто, як бачимо, коефіцієнт навіть не досягає нормативу в жодному з періодах.

АТ «ПУМБ» здійснює оцінювання та управління ліквідністю на основі встановлених Національним банком України нормативів ліквідності, зокрема коефіцієнта покриття ліквідністю LCR (Liquidity Coverage Ratio) та коефіцієнта чистого стабільного фінансування NSFR (Net Stable Funding Ratio). Зміни нормативів ліквідності НБУ станом на кінець 2022-2024 років наведено в табл.

Таблиця 2.10 – Нормативи ліквідності АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., %

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024 від 2020	2024 від 2021	2024 від 2022	2024 від 2023	2024 від 2020	2024 від 2021	2024 від 2022	2024 від 2023
LCR загальом за всіма валютами	182	173	249	232	186	4	13	-63	-46				
LCR в іноземних валютах			328	395	338			10	-57				
NSFR			149	191	179			30	-12				

Як бачимо з табл. 2.10, розраховані нормативи ліквідності АТ «ПУМБ» протягом усього досліджуваного періоду перевищують встановлені Національним банком нормативи (100% для обох нормативів). Так, показник LCR за всіма валютами на кінець 2024 року склав 186%, що на 63% нижче

значення 2022 року, і на 46% нижче значення 2023 року, але водночас перевищує показники 2020-2021 років на 4% і 13%. LCR в іноземних валютах на кінець 2024 року мав тенденцію до зменшення також, якщо порівнювати із попереднім періодом. Коефіцієнт чистого стабільного фінансування NSFR зростав з 127% у 2023 році до 179% у 2024 році, хоча найвище його значення спостерігалось у 2023 році – 191%. У 2020 році розрахунок зазначеного показника в АТ «ПУМБ» не здійснювався у зв'язку з тим, що він набув обов'язкового характеру з 1 квітня 2021 року.

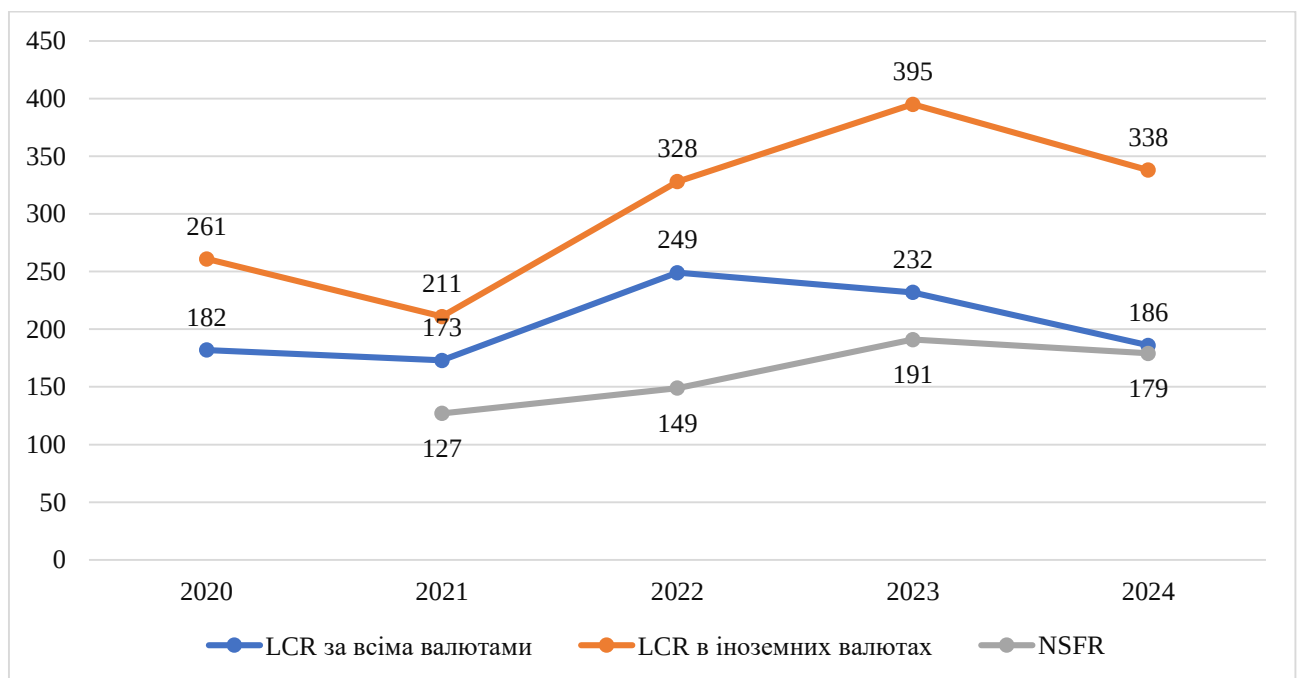

Рисунок 2.10 – Зміна нормативів ліквідності АТ «ПУМБ» у 2020-2024 рр., %

Одним із найбільш ефективних методів оцінювання ризику втрати ліквідності є аналіз розривів між строками погашення вимог і зобов'язань банку [13]. За такого підходу метою управління ліквідністю виступає досягнення прийнятного рівня GAP (розриву ліквідності), за якого строки погашення активів і зобов'язань є коротшими за строки пред'явлення вимог у кожному прогностичному періоді (місяць, квартал, рік тощо). В основі управління ліквідністю лежить концепція узгодженості грошових потоків, спрямована на забезпечення відповідності вхідних грошових потоків вихідним за результатами GAP-аналізу. Показник надлишку або дефіциту ліквідності визначається як різниця між

сукупними обсягами активів і зобов'язань, згрупованих за відповідними строками погашення [29].

Аналіз активів і зобов'язань за строками їх кінцевого погашення та відповідний розрахунок розриву ліквідності станом на кінець 2024 року представлено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 - Аналіз активів і зобов'язань АТ «ПУМБ» за строками їх кінцевого погашення у 2024 році, тис. грн.

Показник	До 1 місяця	1-3 місяці	3-6 місяців	6-12 місяців	Понад 12 місяців	Всього
Активи:						
Грошові кошти та їх еквіваленти						
Кредити та аванси банкам						
Інвестиції в цінні папери						
Кредити та аванси клієнтам						
Інші фінансові активи						
Всього фінансових активів						
Зобов'язання:						
Кошти банків						
Кошти клієнтів						
Орендні зобов'язання						
Похідні фінансові зобов'язання						
Інші фінансові зобов'язання						
Всього фінансових зобов'язань						
Потенційні позабалансові зобов'язання						
Розрив ліквідності по фінансових інструментах						

Застосування аналізу за строками погашення не дає змоги повною мірою оцінити стабільність поточних зобов'язань у попередніх періодах, оскільки їх виконання раніше відбувалося протягом строку, що перевищує межі, наведені в таблиці 2.11. Відповідні залишки відображено у складі сум, що підлягають виплаті в період до одного місяця. Спроможність АТ «ПУМБ» виконувати свої зобов'язання залежить від можливості залучення еквівалентного обсягу активів у межах того самого періоду. Наявний рівень ліквідних активів дає змогу банку

підтримувати стабільну діяльність навіть за умов потенційного часткового відтоку депозитів клієнтів у разі подальшого погіршення економічної ситуації.

На кінець 2024 року в АТ «ПУМБ» у межах до 12 місяців сформувалася кумулятивна невідповідність строків фінансових активів і зобов'язань у сумі 14864945 тис. грн. ((52769052) + 13704818 + 9824676 + 16197075). Для порівняння: станом на кінець 2023 року кумулятивна невідповідність строків склала 13042483 тис. грн., на кінець 2022 року – 4598966 тис. грн., у 2021 році – 9025587 тис. грн. Зазначена невідповідність ліквідності зумовлена тим, що ключовим джерелом фінансування банку виступають кошти клієнтів, розміщені на поточних рахунках.

У структурі активів банку наявні інвестиційні цінні папери, що обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, на суму 19047012 тис. грн. з терміном погашення понад 12 місяців, які за потреби можуть бути реалізовані раніше встановленого строку. Станом на кінець 2022-2023 року вартість таких інвестиційних цінних паперів становила відповідно 17301466 тис. грн. та 5683054 тис. грн., у 2021 році – 11864988 тис. грн.

Попри значну частку коштів клієнтів, що є вимогами до запитання, їх диверсифікація за кількістю та типами вкладників, а також накопичений банком досвід попередніх періодів свідчать про те, що зазначені кошти формують стабільне та довгострокове джерело фінансування діяльності АТ «ПУМБ». Разом з тим, для збереження ліквідності на відповідному рівні банк повинен прагнути до максимального зниження затрат в ході реалізації активів і залучення пасивів, що є невід'ємною умовою підтримки стійкості його фінансового стану.

Завершальним етапом оцінки фінансового стану банку є аналіз його прибутковості та рентабельності. АТ «ПУМБ» має тривалу історію прибуткової діяльності та успішний досвід адаптування діяльності та кризового менеджменту в часи пандемії COVID-19. Після збиткового 2022 року, за результатами 2023 року, банк відновив прибуткову діяльність, що підтверджується і прибутковим 2024 роком. Динаміку основних показників фінансових результатів АТ «ПУМБ» за 2020-2024 роки відображено в табл. 2.12 та на рис. 2.11.

Таблиця 2.12 – Динаміка основних показників фінансових результатів АТ «ПУМБ» за 2020 -2024 рр., тис. грн.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Чистий процентний дохід	6846697	9230891	10154478	12365484	14650118	7803421	5419227	4495640	2284634				
Чистий комісійний дохід	1676052	2046562	2021263	2144237	2161122	485070	114560	139859	16885				
Прибуток від операційної діяльності								12550158	2061881	21,77	59,22	61,85	13,49
Операційні витрати	4654941	5781289	5278302					3931626	2166120	97,85	59,31	74,49	30,75
Прибуток (збиток) до оподаткування	3165284	5111272				4967910	3021922						
Доходи від повернення податку (витрати на сплату податку)	(557191)	(923680)	87615	(4281958)	(4190827)	(3633636)	(3267147)	(4278442)	(91131)				
Прибуток (збиток) за звітний період								4340092	-13106	51,16		91,23	

Як видно за розрахунками, наведеними в табл. 2.12, за 2022 рік банком було отримано 10154478 тис. грн. чистого процентного доходу, 2021263 тис. грн. чистого комісійного доходу. У 2023 році зазначені показники склали 12365484 тис. грн. та 2144237 тис. грн. відповідно, у 2024 році – 14650118 тис. грн. та відповідно 6846697 тис. грн. (що на 113,97% менше, ніж за 2024 рік) та 9230891 тис. грн. (відхилення від 2024 року склало 58,71%).

Прибуток від операційної діяльності за 2024 рік склав 17343122 тис. грн., що на 12550158 тис. грн. більше від показника 2022 року, на 2061881 тис. грн. перевищує значення 2021 року, на 6450561 тис. грн. більше, ніж отримано у 2021 році та на 9522897 тис. грн. перевищує показник 2020 року. Відносне відхилення склало 261,85%, 13,49%, 59,22% та 121,77% відповідно.

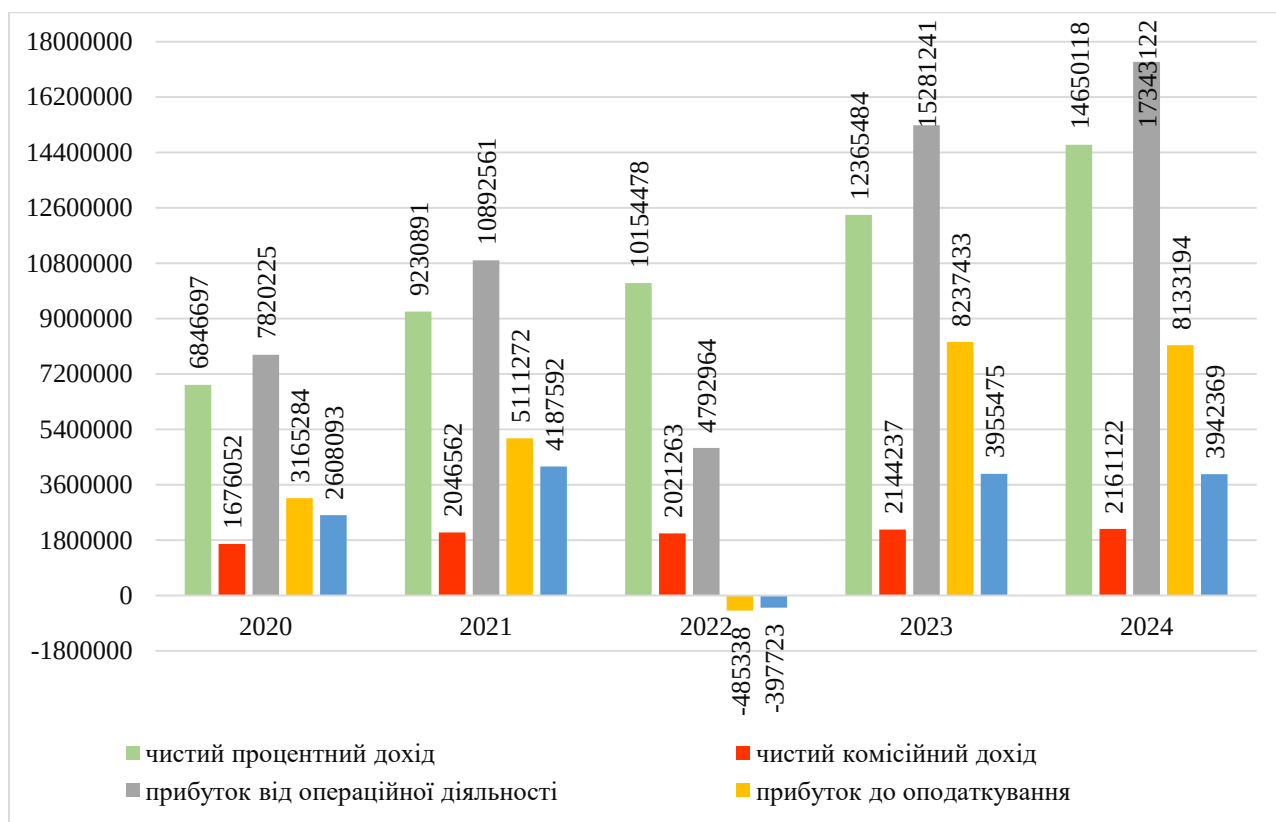

Рисунок 2.11 – Динаміка показників фінансових результатів АТ «ПУМБ» за 2020-2024 рр., тис. грн.

Операційні витрати також мали тенденцію до зростання з 4654941 тис. грн. на початок досліджуваного періоду до 9209928 тис. грн. на кінець 2024 року.

Зміна обсягу операційних витрат склала 74,49% у порівнянні з 2022 роком та 30,75% порівняно з 2023 роком. Щодо 2020-2021 років, то відносне відхилення становило 97,85% та 59,31% відповідно. У 2022 році АТ «ПУМБ» отримав 397723 тис. грн. чистого збитку за звітний період, у 2023 році – 3955475 тис. грн. чистого прибутку, який на кінець 2024 року зріс до 3942369 тис. грн. Довоєнні 2020-2021 роки також характеризуються прибутковістю банку. Тож у загальному можемо позитивно охарактеризувати діяльність банку.

Наступним етапом аналізу прибутковості та рентабельності банку є здійснення факторного аналізу прибутку, який дає змогу в узагальненому вигляді оцінити вплив ключових факторів діяльності АТ «ПУМБ» на величину прибутку, отриманого у звітному періоді. Проведення такого аналізу доцільно ґрунтувати на обчислення показника доходності власного капіталу (ДВК) [11]:

У разі одночасного множення та ділення формули (2.1) на три додаткові показники, а саме прибуток до оподаткування, операційні доходи та активи банку, коефіцієнт доходності власного капіталу може бути декомпозований на відповідні складові таким чином:

$$ДВК = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Прибуток до оподаткування}} \times \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Операційні доходи}} \times \frac{\text{Операційні доходи}}{\text{Активи}} \times \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}} \quad (2.2)$$

З формули (2.2) рівняння для розрахунку чистого прибутку (ЧП) за звітний 2024 рік буде мати такий вигляд:

$$\text{ЧП} = \text{Власний капітал} \times \text{Ефективність управління податками} \times \text{Ефективність контролю витрат} \times \text{Ефективність операційних доходів} \times \text{Ефективність операційних витрат}$$

Можна виразити рівняння (2.3) інакше – у вигляді мультиплікативної моделі:

$$\text{ЧП} = \text{Власний капітал} \times \text{Ефективність управління податками} \times \text{Ефективність контролю витрат} \times \text{Ефективність операційних доходів} \times \text{Ефективність операційних витрат}$$

або в скороченому вигляді:

Вплив кожного фактора на кінцевий показник прибутку в зазначеній п'ятифакторній детермінованій моделі визначимо з використанням методу ланцюгових підстановок. Вихідні показники для розрахунку впливу факторів на обсяг прибутку наведені в табл. 2.13.

Таблиця 2.13 – Вихідні показники для проведення факторного аналізу чистого прибутку АТ «ПУМБ»

Показники	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±
Власний капітал, тис. грн. (ВК)			
Ефективність управління податками (Е _{уп})			
Ефективність контролю витрат (Е _{кв})			
Ефективність управління активами (Е _а)			
Ефективність управління ресурсами (Е _{ур})			
Чистий прибуток			

Надалі у вихідній моделі послідовно здійснюється заміна значень кожного з показників 2023 року на відповідні значення 2024 року. Шляхом віднімання результатів попередньої підстановки від наступної визначається вплив кожного окремого фактора, що наведено в таблиці 2.14. При цьому позитивний вплив на прибуток мають ті фактори, фактичні значення яких у 2024 році перевищують показники попереднього періоду.

Розрахунки, наведені в табл. 2.14, показали, що збільшення власного капіталу АТ «ПУМБ» у 2024 році на 4802801 тис. грн. сприяло зростанню величини прибутку на 1092444 тис. грн. Позитивний вплив на зміну прибутку АТ «ПУМБ» (на 47754 тис. грн.) вчинило зростання ефективності управління податками на 0,0045 пт.

Таблиця 2.14 – Розрахунок впливу факторів на величину чистого прибутку
АТ «ПУМБ»

Підста- новка	Показники					Проміжне значення	Вплив показника
	ВК	Е _{уп}	Е _{кв}	Е _{уа}	Е _{ур}		
I							х
II							
III							
IV							
V							
VI							
Всього							

Однак, у зв'язку із зниженням показників ефективності контролю витрат, ефективності управління активами та ефективності управління ресурсами, банк недоотримав у 2024 році прибутку до рівня попереднього року на суму 662628 тис. грн., 298377 тис. грн. та 192301 тис. грн. відповідно. Сумарний вплив всіх п'яти факторів на величину прибутку, отриманого у 2024 році склав (-13108 тис. грн.) у порівнянні з 2023 роком.

Завершимо аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ» розрахунками показників, що характеризують рівень його рентабельності. Метою аналізу рентабельності банку, в першу чергу, є оцінка ефективності, тобто визначення, наскільки ефективно банк використовує свої активи та капітал для отримання прибутку. При інтерпретації результатів розрахунків слід пам'ятати, що на рівень рентабельності банку впливають різні чинники, зокрема: ефективність управління витратами, здатність активно та ефективно використовувати активи для генерації доходів, структура та якість кредитних та інших активів банку, конкурентне середовище тощо.

Розрахуємо показники рентабельності АТ «ПУМБ» і узагальнимо результати в табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Динаміка показників рентабельності АТ «ПУМБ» за 2020 -2024 рр.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	Абсолютне відхилення, ±				Відносне відхилення, %			
						2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.	2024р. від 2020р.	2024р. від 2021р.	2024р. від 2022р.	2024р. від 2023р.
Рентабельність активів, %	3,99	4,66	(0,37)	2,98	2,32								
Рентабельність доходних активів, %													
Рентабельність власного капіталу, %													
Рентабельність акціонерного капіталу, %													
Рентабельність операційних витрат, %													
Рентабельність доходів, %													
Коефіцієнт операційного доходу													
Маржа процентного доходу													
Чиста процентна маржа													
Продуктивність праці	446,7	493,5	(68,11)	677,4	629,2								

Як видно з даних табл. 2.15, показники рентабельності АТ «ПУМБ» протягом досліджуваного періоду були достатньо мінливими. Так, 2021 рік характеризується зростанням всіх коефіцієнтів рентабельності у порівнянні з попереднім роком. Надалі, у 2022 році, складні умови діяльності, спричинені повномасштабною війною і відтоком коштів, призвели до отримання банком збитку за підсумками року. У зв'язку з чим, значна кількість показників мала від'ємне значення. 2023-2024 роки характеризуються суттєвим зростанням усіх показників рентабельності (рис. 2.12).

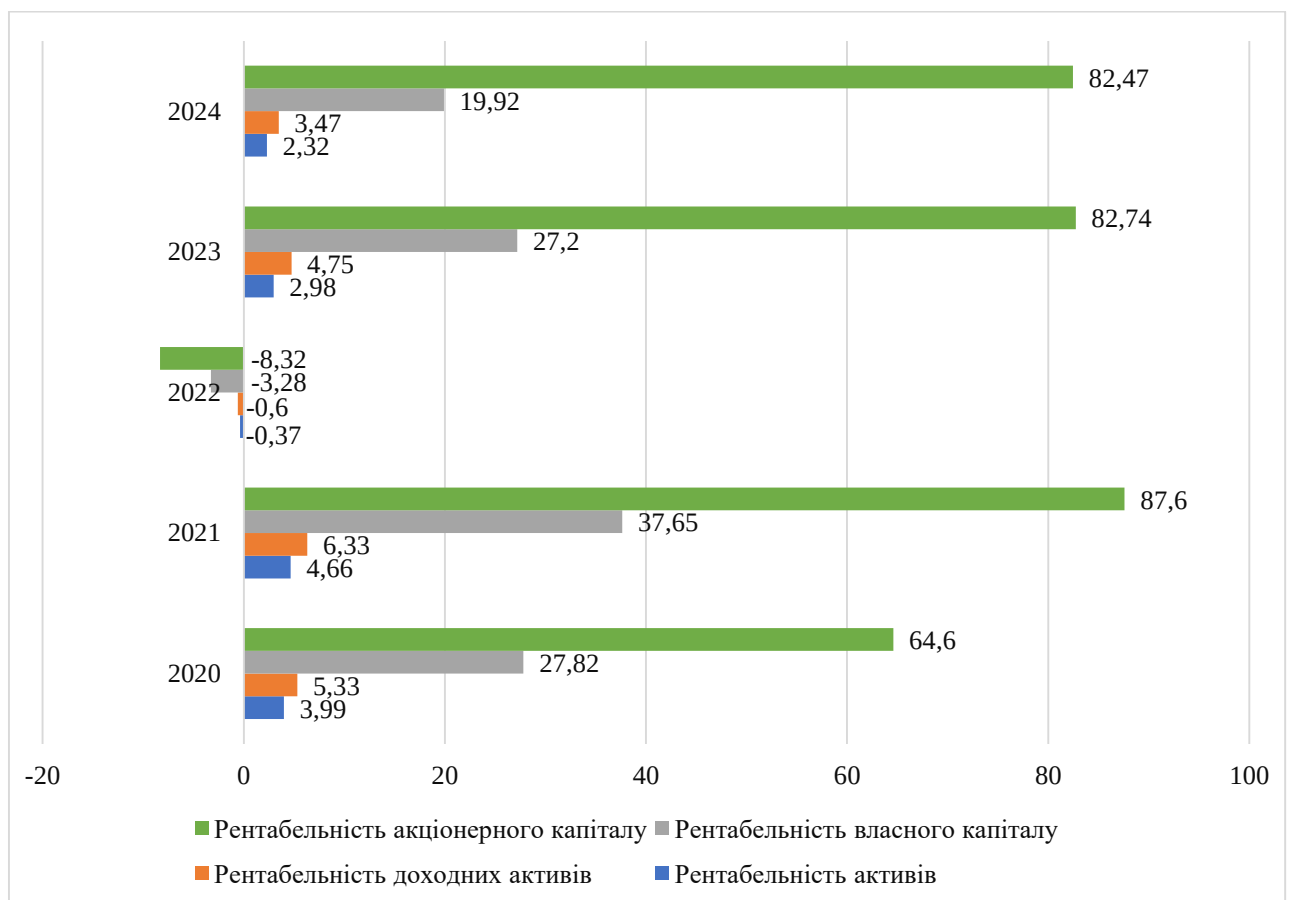

Рисунок 2.12 – Динаміка показників рентабельності АТ «ПУМБ» у 2022-2024 рр., %

Рентабельність активів є одним з найважливіших показників, який свідчить про рівень управління активами та ефективність генерації прибутку від кожної гривні активів. Даний показник на кінець 2024 року становив 2,32%, що на 0,66% менше, ніж у попередньому році, на 2,34% нижче значення аналогічного показника 2023 року, але на 2,68% перевищує показник 2020 збиткового року.

Враховуючи, що не всі активи, які є у розпорядженні банку, приносять дохід, доцільно проаналізувати також коефіцієнт рентабельності доходних активів, який мав тенденцію, аналогічну до попереднього показника.

Рентабельність власного капіталу демонструє, що у 2020 році на кожен гривню власного капіталу, вкладеного власниками, припадало 0,28 грн. чистого прибутку, у 2021 році – 0,37 грн., у 2023 – 0,27 грн., на кінець 2024 року – 0,2 грн., разом з тим у 2022 році на 1 гривню власного капіталу припадало 0,3 грн. збитку. Рівень коефіцієнта рентабельності акціонерного капіталу зростав у динаміці з 64,6% на кінець 2020 року, до 82,47% на кінець 2024 року, найнесприятливіший рік знову ж таки був 2022 – коли даний показник мав від’ємне значення (-8,32%).

Позитивним моментом в діяльності АТ «ПУМБ» можна відмітити зростання продуктивності праці протягом аналізованого періоду з 446,7 тис. грн. до 629,2 тис. грн. Деякі показники, як-то чиста процентна маржа, рентабельність доходів, мали незначний діапазон коливання. У цілому аналіз показників прибутковості та рентабельності показав, що, незважаючи на значні труднощі в процесі діяльності у 2022 році, банк зміг подолати перешкоди і адаптувати свою діяльність до змін, які відбулися в економічному і політичному полі країни.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу фінансового стану АТ «ПУМБ» можна зробити наступні висновки.

Результати аналізу активів і пасивів АТ «ПУМБ» свідчать про наявність у банку достатньої ресурсної бази та тенденцію до зростання залучених коштів, які є основним джерелом формування ресурсів, спрямованих на здійснення активних операцій. Динаміка власного капіталу, зобов’язань, доходів і витрат узгоджується з цілями, завданнями та стратегічним баченням керівництва щодо управління діяльністю банківської установи. Не зважаючи на складні економічні умови, банк нарощує обсяги кредитування як корпоративних структур, так і фізичних осіб. Однак, враховуючи масштаби прострочених кредитів, керівництву необхідно приділити особливу увагу роботі з простроченими кредитами, зокрема, здійснювати оперативний аналіз поточної заборгованості та

контролювати дотримання строків погашення кредитів у розрізі окремих позичальників відповідно до умов кредитних договорів. Банк має здійснювати постійний моніторинг фінансового стану клієнтів і в разі виникнення проблемних ситуацій, що можуть призвести до невиконання боргових зобов'язань, своєчасно вживати відповідних заходів для захисту власних інтересів. Крім того, доцільним є формування страхових резервів як на мікро-, так і на макрорівні, а також страхування окремих високоризикових кредитних угод у спеціалізованих страхових установах.

Результати аналізу ліквідності та фінансової стійкості АТ «ПУМБ» засвідчують загалом позитивну динаміку розрахованих коефіцієнтів протягом досліджуваного періоду та дотримання пруденційних нормативів, установлених Національним банком України.

Аналіз показників прибутковості та рентабельності засвідчив, що АТ «ПУМБ» працює прибутково, що було спричинене нарощенням обсягів кредитування, розширенням окремих видів комісійних операцій, запровадженням виваженої цінової політики щодо банківських послуг. Також можна надати загальні пропозиції щодо покращення управління прибутковістю АТ «ПУМБ», а саме: негайною є необхідність оптимізації витрат комерційного банку. Нагальним аспектом управління є здійснення переорієнтації банку в роботі з пасивами на залучення коштів внутрішнього ринку. Вважаємо доцільним збільшити частку комісійного доходу в чистому доході банку та забезпечити ефективну роботу з проблемною кредитною заборгованістю.

Фінансовий менеджмент АТ «ПУМБ» в процесі своєї діяльності має вирішувати досить суперечливі задачі: задоволення попиту на кредити і побажань вкладників по вилученню депозитів; збереження надійності банку на фінансовому ринку при мінімізації зниження дохідності за рахунок неприбуткового продажу активів; обмеження вартості залучених на ринку ресурсів й оптимізація сукупного прибутку банку.

Отже, необхідно окреслити стратегію та план дій для підвищення ефективності управління фінансовим саном АТ «ПУМБ».

3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Зарубіжний досвід в системі управління комерційними банками та можливості його запровадження в Україні

Зарубіжний досвід в системі управління комерційними банками охоплює цифровізацію, впровадження ризик-менеджменту та використання нових бізнес-моделей, які можуть бути корисними для українських банків шляхом інтеграції сучасних технологій, покращення регуляторних практик та навчання персоналу (рис. 3.1). Запровадження цих практик можливе через інвестиції в технології, адаптацію до міжнародних стандартів нагляду та стимулювання інновацій, які підвищують ефективність і конкурентоспроможність банківської системи України.

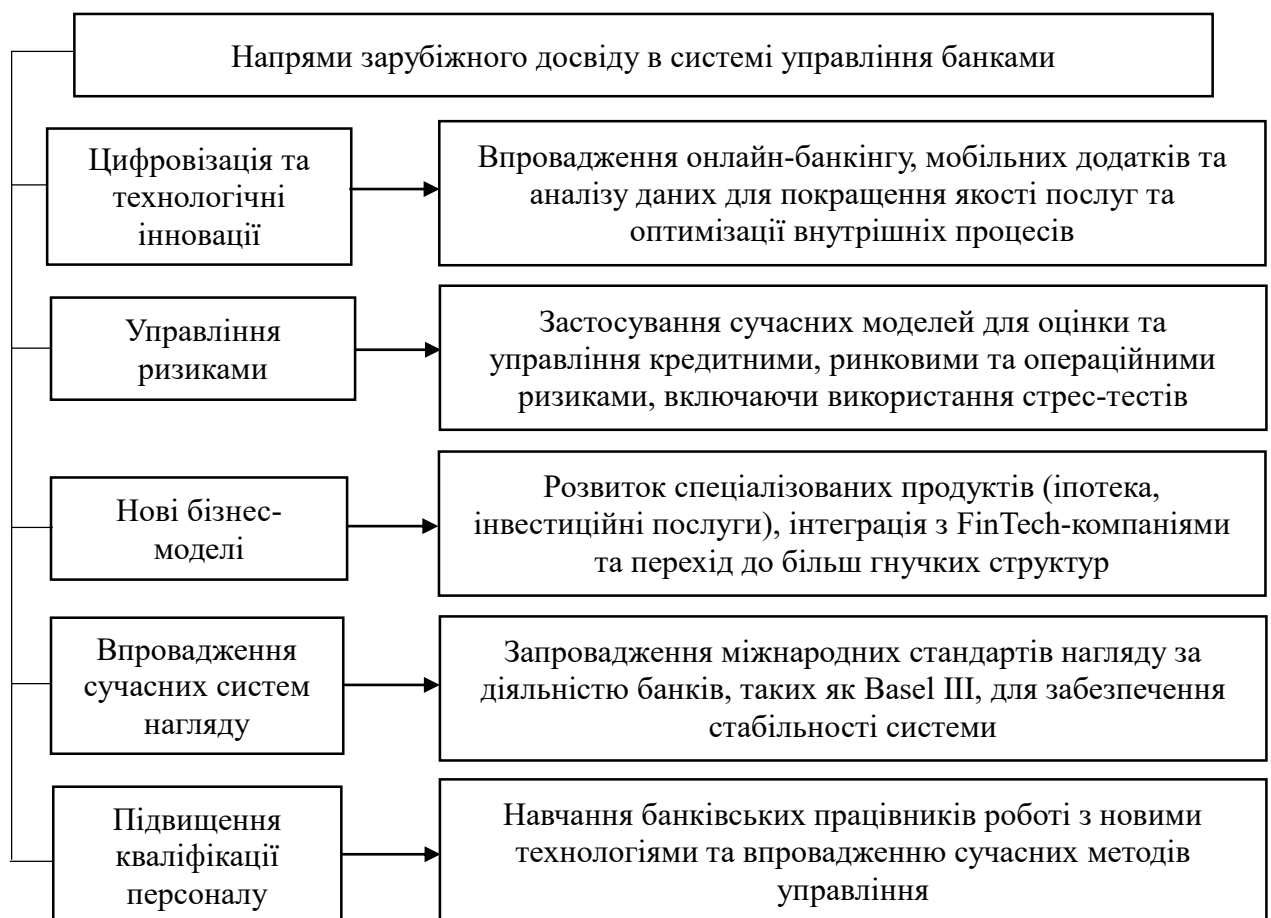

Рисунок 3.1 – Напрями зарубіжного досвіду в системі управління банками

Важливим інструментом мінімізації ризиків у банківській системі є ефективний банківський нагляд, провідну роль у здійсненні якого виконують регуляторні органи. Моделі та обсяг наглядових повноважень регуляторних органів у різних країнах істотно відрізняються. Зокрема, у США, Німеччині, Франції та Японії застосовується змішана система банківського нагляду, в межах якої центральний банк розподіляє наглядові функції з іншими державними інституціями. Натомість в Італії та Нідерландах нагляд за діяльністю кредитних організацій є виключною компетенцією центрального банку. У Великій Британії, Канаді та Швейцарії центральні банки, своєю чергою, не виконують функцій банківського нагляду. Водночас у США основна увага приділяється оцінюванню фінансового стану банків під час регулярних інспекційних перевірок, тоді як у Великій Британії пріоритет надається документарному нагляду. У Франції та Нідерландах, з метою підвищення ефективності дистанційного контролю, забезпечується тісна взаємодія між наглядовими органами та аудиторськими компаніями [21].

Американська модель управління банківською стабільністю належить до найбільш розвинених у світовій практиці. Показовим прикладом її реалізації в сучасних умовах та наочною ілюстрацією підходів, що застосовуються регуляторами США до управління й оцінювання ризиків, стало впровадження Наглядової програми оцінки капіталу (SCAP – Supervisory Capital Assessment Program). Зазначена програма фактично виступала складовою стратегії реагування на наростання кризових явищ у фінансовому секторі США. Відповідно до вимог SCAP дев'ятнадцять найбільших банківських холдингових компаній країни були зобов'язані здійснити стрес-тестування з дотриманням параметрів, установлених регуляторними органами.

Значимість програми SCAP як прикладу впровадження сучасного підходу до управління банківськими ризиками на рівні всієї банківської системи визначається двома ключовими характеристиками. По-перше, у межах SCAP наочно демонструється можливість практичної реалізації принципу ефективної взаємодії між державними регуляторами та окремими комерційними банками у

процесі вирішення завдань ризик-менеджменту. По-друге, банківський регулятор у цій моделі виступає не як пасивний спостерігач, що контролює наперед визначений універсальний перелік фінансових показників, а як активний координатор, здатний оперативно розробляти та застосовувати позапланові, екстрені механізми прогнозування.

Суттєвий інтерес у контексті дослідження систем управління банківськими ризиками становить досвід Великої Британії, яка поряд зі США належить до країн із найбільш розвиненими моделями ризик-менеджменту на фінансових ринках. На додаток до використання традиційних інструментів моніторингу ключових показників банківського сектору, британський регулятор сформував значний практичний досвід взаємодії з іншими національними фінансовими регуляторами та учасниками ринку. Така співпраця спрямована на організацію та перевірку ефективності систем управління ризиками у випадку реалізації непередбачених кризових подій. Результати відповідних заходів узагальнюються у звітах за підсумками загальноринкових перевірок (MWEs – Market-wide Exercises), які передбачають масштабне тестування спроможності широкого кола фінансових інститутів, зокрема банків, забезпечувати безперервність діяльності в умовах реалізації екстремальних ризиків. Зазначене тестування ґрунтується на сценарному моделюванні бізнес-процесів у надзвичайних умовах [16].

Окремої уваги в межах аналізу зарубіжного досвіду управління банківськими ризиками заслуговує практика Банку Японії, який на постійній основі оприлюднює аналітичні дослідження з проблематики ризик-менеджменту, зокрема у сфері операційних ризиків. Основою кількісної оцінки операційного ризику є застосування методу Value at Risk (VaR), що розраховується з використанням статистичного моделювання за методом Монте-Карло. Зазначений підхід дає змогу оцінити розподіл сукупних збитків від реалізації всіх видів ризиків, поєднуючи розподіл частоти настання ризикових подій із розподілом величини збитків від кожної окремої події.

Очевидно, що існують певні відмінності в підходах до аналізу та управління ризиками в різних країнах, але проблема полягає у відсутності

єдиного системного підходу до питання управління банківськими ризиками. Тому в Україні необхідне формування і постійне удосконалення ефективної системи ризик-менеджменту на основі адаптації зарубіжних підходів і методів.

Коли мова йде про сучасні комерційні банки, необхідно підкреслити, що, як й інші ланки банківської системи, вони постійно еволюціонують. Пристосовуватись до мінливих умов кредитного ринку допомагає використання досвіду управління кредитними операціями в інших країнах. Особливий інтерес з позиції управління кредитною політикою комерційних банків викликають питання оцінки кредитоспроможності позичальників та управління проблемною заборгованістю. Так, для скорочення проблемних боргів банки Німеччини використовують загальну і глобальну цесії. У США надаються гарантії спеціальними урядовими організаціями, що володіють цільовими фондами.

Стосовно оцінки різних форм забезпечення кредиту досить цікавий досвід Німеччини, банки якої використовують систему 3-бальної оцінки різних форм забезпечення кредиту. Найбільшу кількість балів мають іпотека і застава депозитних вкладів, нижчу оцінку – поручительство і застава цінних паперів, а найнижчий бал – уступка вимог і передача прав власності.

Федеральною резервною системою США ще у 1985 р. розроблена система виокремлення 4 рівнів активів: кредити, що вимагають спостереження; кредити, що викликають побоювання; сумнівні кредити; збиткові кредити. Пізніше додалась ще одна категорія, яка застосовувалась наглядовими службами США «хороші (або нормальні) кредити».

У Франції вже використовується методика, яка передбачає звернення до картотеки Банку Франції. Крім того, існує Центр по визначенню ризиків, який перебуває у підпорядкуванні Банку Франції. Слід зазначити, що така систематизація учасника сукупності ризиків в банківських установах за виданими кредитами спрямована, перш за все, на виявлення їх загальної кредитоспроможності або платоспроможності в даний момент часу, вона не направлена на визначення кредитоспроможності в майбутньому.

У вітчизняній практиці управління банківськими ризиками ключову роль відіграє Національний банк України, який запровадив щорічну оцінку банківських установ шляхом проведення стрес-тестування. У процесі роботи з проблемною заборгованістю банки, як правило, застосовують механізми реструктуризації зобов'язань позичальників, здійснюють списання боргів або їх продаж із дисконтом. Водночас підвищенню ефективності функціонування цього сегмента банківського ринку може сприяти створення та розвиток кредитного реєстру НБУ.

Слід зазначити, що сучасні методики більшості комерційних банків за якісною оцінкою кредитних ризиків схожі в деяких параметрах. При розрахунках кредитних ризиків банки найчастіше розглядають показники фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності і рентабельності, а також ліквідності застави. При цьому, у кожного банку сформоване індивідуальне розуміння ризику, засноване на знаннях особливостей клієнтів, обсягу і ціни кредитних ресурсів, а також досвіду роботи ризик-менеджера в банку.

Вплив стрімкого розвитку ІТ-технологій та мобільних додатків призвів до значної цифровізації банківського сектору. Наразі цифрові фінансові послуги демонструють помітну перевагу над традиційними банками, пропонуючи споживачам швидкі та дієві інструменти для задоволення їхніх фінансових запитів. Цифровий банкінг повністю відповідає сучасним реаліям: він охоплює широкий спектр операцій – від здійснення онлайн-покупок до спрощеного та прискореного процесу кредитування. Цифровізація кардинально змінює банківську сферу. За прогнозами Boston Consulting Group (BCG), протягом наступних п'яти років до 30% світових операцій корпоративного банкінгу відбуватиметься через цифрові платформи. Ця тенденція підтверджується і в Україні: дослідження MasterIndex (Mastercard) показало, що 94% власників карток вже користуються цифровим банкінгом, причому 75% з них обирають мобільні застосунки. Більше того, 51% опитаних українців готові протягом найближчих двох років повністю перейти на диджитал-банкінг, відмовившись від фізичних відділень [3].

Історія необанків розпочалася з британського First Direct у 1989 році, який став піонером у банківській сфері, запустивши цілодобовий телефонний банкінг і вперше реалізувавши концепцію роботи без відділень. У США подібні інновації з'явилися у 1994 році з інтеграцією інтернет-банкінгу в Microsoft Money. У Німеччині першим банком без мережі філій став Advance Bank (дочірня структура Dresdner Bank Group) у 1996 році. З середини 2000-х років онлайн і телефонний банкінг перетворилися на фундаментальну основу роздрібних банківських послуг. Більшість традиційних банків почали інтегрувати ці цифрові рахунки у свої основні пропозиції, паралельно скорочуючи або трансформуючи мережу фізичних відділень. Останні п'ять років спостерігається стрімке зростання світового ринку повнофункціональних необанків. Це підтверджує дослідження Digital Bank Report: понад 70% світових фінансових установ сьогодні розглядають цифровий банкінг як один із трьох головних стратегічних пріоритетів [40].

Україна активно впроваджує банківські інновації, що підтримується Національним банком: до 2025 року його стратегія включає стимулювання фінтеху та впровадження відкритої банківської політики для прискорення переходу до цифрового банкінгу [28]. На вітчизняному ринку стрімко розвивається відносно новий напрямок – необанки. Сьогодні в Україні функціонує низка таких гравців, серед яких Monobank, Власний рахунок, Izibank, Todobank, Neobank та O.bank. Хоча всі вони зосереджені на цифрових рішеннях, кожен має свою унікальну нішу. Monobank є найбільш універсальним, пропонуючи широкий спектр продуктів (кредити, депозити, інвестиції, кешбек) для масового ринку. Neobank позиціонується як універсальний інструмент для фізичних осіб, ФОПів і бізнесу, додаючи функції еквайрингу та податкового обліку. Izibank і Todobank акцентують на зручності та кешбеку: Izibank приваблює високою ставкою за депозитами, а Todobank – інтеграцією з іншими банками та зручною оплатою комунальних послуг. O.bank вирізняється найдовшим пільговим періодом на кредити [3].

Світовий банківський сектор переживає кардинальні зміни завдяки стрімкому розвитку штучного інтелекту, блокчейну, хмарних обчислень та аналітики великих даних. Примітно, що Україна не лише наздоганяє, а й випереджає багато країн у цьому процесі. Згідно з The FinTech Index від ING Bank, Україна входить до групи країн зі сприятливими умовами для розвитку стартапів та інфраструктури. Це свідчить про те, що, попри свою молодість, український фінансовий ринок більш відкритий до інновацій, ніж багато європейських країн.

Отже, вітчизняний банківський сектор не відстає від глобальних трендів. В Україні небанки вже утвердилися як потужний конкурент традиційних установ, перетворюючи їх на невід'ємну частину нашого фінансового сьогодення. Однак, для повноцінного переходу до небанкінгу недостатньо лише перенести послуги в онлайн. Необхідно вирішити низку важливих завдань: зміцнити довіру клієнтів, підвищити їхню фінансову грамотність, гарантувати технічну надійність та забезпечити індивідуальне обслуговування. Ключовим моментом є також модернізація регуляторної бази щодо створення та ліцензування нових фінансових структур. Розвиток небанків несе користь всьому ринку, оскільки він стимулюватиме впровадження передових цифрових технологій, формуючи нові банківські стандарти та розширюючи арсенал фінансових інструментів.

Впровадження міжнародних стандартів банківського нагляду, зокрема Basel III, є світовою тенденцією, що вимагає уваги до досвіду окремих країн. ЄС, Велика Британія та США оголосили свої плани імплементації, опублікувавши їх у 2021, листопаді 2022 та серпні 2023 року відповідно. Вже зараз помітні відмінності між реалізацією Basel III у ЄС та США. ЄС вирішив дуже широко транспонувати Базельські правила, включивши перехідні положення для врахування регіональних особливостей. ЄС послідовно застосовує повний комплекс пруденційних вимог до близько 4500 кредитних установ, що функціонують у 27 державах-членах. Водночас у США, попри поступове розширення сфери регулювання, міжнародні стандарти поширюватимуться менш ніж на 40 банків. Крім того, американським регулятором запроваджено

повну заборону на використання внутрішніх моделей оцінки кредитного ризику. У низці інших аспектів США також суттєво відхиляються від Базельських стандартів, зокрема щодо вимог до капіталу для покриття ринкового ризику. Серед країн, які досягли найбільшого прогресу у впровадженні Базельських стандартів, виокремлюється Канада, тоді як переважна більшість держав нині зосереджена на імплементації оновлених вимог до капіталу та розкриття інформації [9].

В Україні впровадження стандартів «Базель III» відбувається поступово, з акцентом на фінансові установи, що мають іноземний капітал або планують виходити на міжнародні ринки капіталу, хоча повне впровадження охоплює всі банки для підвищення стійкості банківської системи до фінансових шоків. Національний банк України (НБУ) є регулятором процесу, адаптуючи рекомендації Базельського комітету до українських реалій для посилення банківського нагляду та фінансової стабільності.

Можливості та виклики запровадження у вітчизняній практиці ключових аспектів зарубіжного досвіду в системі управління банками наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Можливості та виклики впровадження в Україні зарубіжного досвіду в системі управління банками

Можливості	Виклики
Законодавче регулювання - адаптація українського законодавства до міжнародних стандартів з метою створення сприятливих умов для впровадження новітніх банківських послуг та технологій.	Необхідність значних інвестицій - впровадження сучасних технологій та систем потребує значних фінансових ресурсів.
Інвестиції - залучення інвестицій для модернізації банківської інфраструктури та впровадження цифрових рішень.	Адаптація до цифрових змін - потреба в перекваліфікації персоналу та інтеграції нових цифрових рішень у існуючі процеси.
Розвиток співпраці - створення партнерства між українськими банками та міжнародними фінансовими організаціями для обміну досвідом та технологіями.	Конкуренція з міжнародними банками - зростання конкуренції з банками, які вже впровадили сучасні технології та ефективно управляють ризиками.
Роль НБУ - подальше посилення ролі регулятора шляхом впровадження нових підходів до нагляду та підтримки інновацій у банківському секторі.	

Проведене дослідження показало, що зарубіжний досвід управління банками охоплює широкий спектр практик, які постійно розвиваються під впливом глобалізації, технологій та регуляторних вимог. Ринок банківських послуг в Україні може в перспективу значно розширитися, збагатитися передовим досвідом, в тому числі зарубіжним, поповнитися новими, нетрадиційними банківськими операціями і сучасними технологіями. Це дозволить підвищити рівень і якість банківського обслуговування, оздоровити і зміцнити фінансову систему, сприяти поживленню і розвитку реального сектора економіки, цілеспрямовано проводити ефективну грошово-кредитну політику.

3.2 Підвищення ефективності управління ресурсною базою АТ «ПУМБ» з метою покращення його фінансового стану

Рівень ефективності діяльності АТ «ПУМБ», масштаби банківських операцій та послуг, які він надає, залежать від величини ресурсної бази, якою володіє банк, адже переважна частина його ресурсів формується за рахунок залучених коштів клієнтів. Управління ресурсною базою банківської установи доцільно трактувати як поєднання стратегічних і тактичних рішень банку, спрямованих на залучення ресурсів на обіговій основі, а також на організацію депозитного процесу та ефективне управління ним.

Ефективне формування та управління ресурсною базою банку передбачає вирішення низки критично важливих завдань, спрямованих на забезпечення його довгострокової успішності. Основними завданнями є забезпечення стабільної дохідності та прибутковості, підтримання фінансової стійкості й ліквідності через формування резервів, зміцнення ринкових позицій і клієнтської бази, оптимізація структури джерел фінансування, а також розвиток і вдосконалення банківських продуктів і послуг [33]. У реаліях сьогодення українські банки стикнулися з величезною кількістю факторів, які вплинули на формування та управління ресурсною базою банків (рис. 3.2).

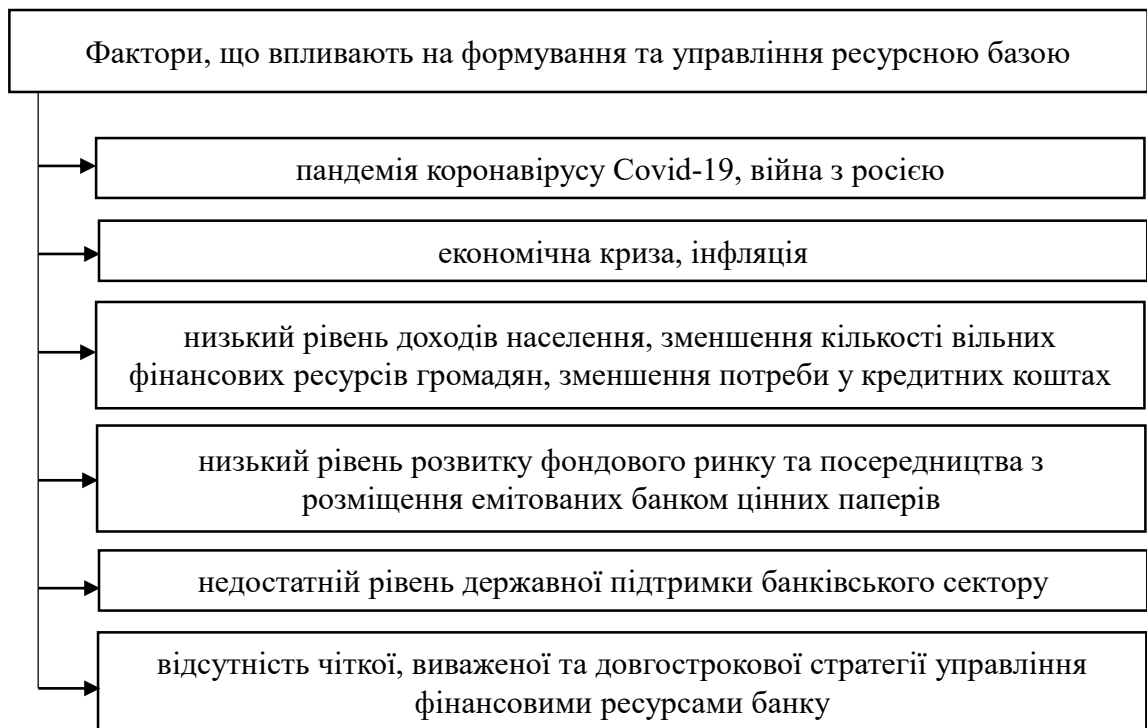

Рисунок 3.2 - Фактори, що впливають на формування та управління ресурсною базою сучасних банків

Для підвищення фінансового стану АТ «ПУМБ» доцільно виокремити ключові етапи формування ресурсів і здійснення контролю за ресурсною базою банку, що відображено на рисунку 3.3.

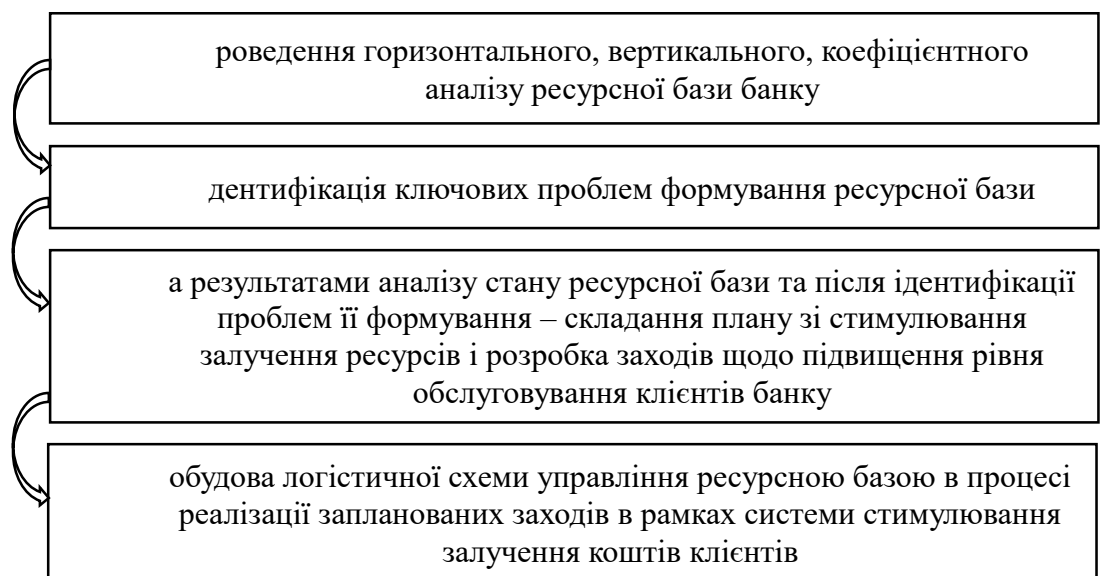

Рисунок 3.3 – Портфельне формування ресурсної бази АТ «ПУМБ»

У другому розділі роботи було проведено детальний аналіз фінансового

стану досліджуваного банку, в тому числі було проаналізовано склад і структуру власних і залучених коштів, які й формують ресурсну базу. За результатами проведеного аналізу можемо виділити ключові проблеми залучення депозитних ресурсів банком і запропонувати шляхи їх вирішення (рис. 3.4).

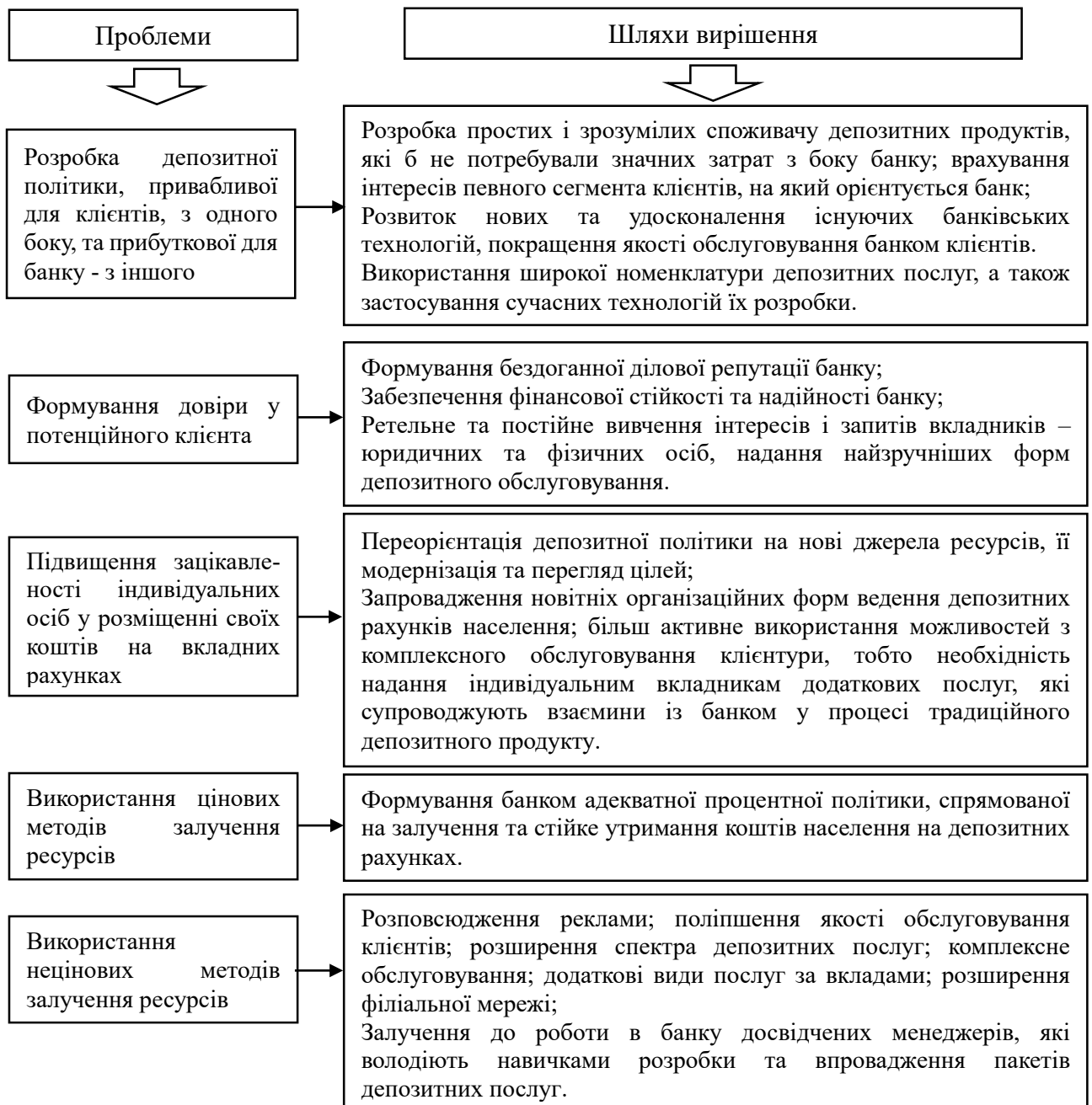

Рисунок 3.4 – Проблеми залучення ресурсів АТ «ПУМБ» та напрями їх вирішення

Оскільки планування депозитних ресурсів комерційного банку є складним процесом оптимізації їх формування, розподілу та використання, для підвищення

його ефективності АТ «ПУМБ» доцільно використовувати логістичний підхід.

Цей підхід вимагає розглядати банківську установу як логістичну систему і вивчати специфіку банківської діяльності з позиції логістизації окремих процесів. Це має на меті підвищити ефективність функціонування як самого банку, так і всієї банківської системи.

Ключова перевага логістичного підходу полягає в тому, що управління процесами (від окремих стадій діяльності до загальної системи) здійснюється під контролем єдиної логістичної системи (рис. 3.5).

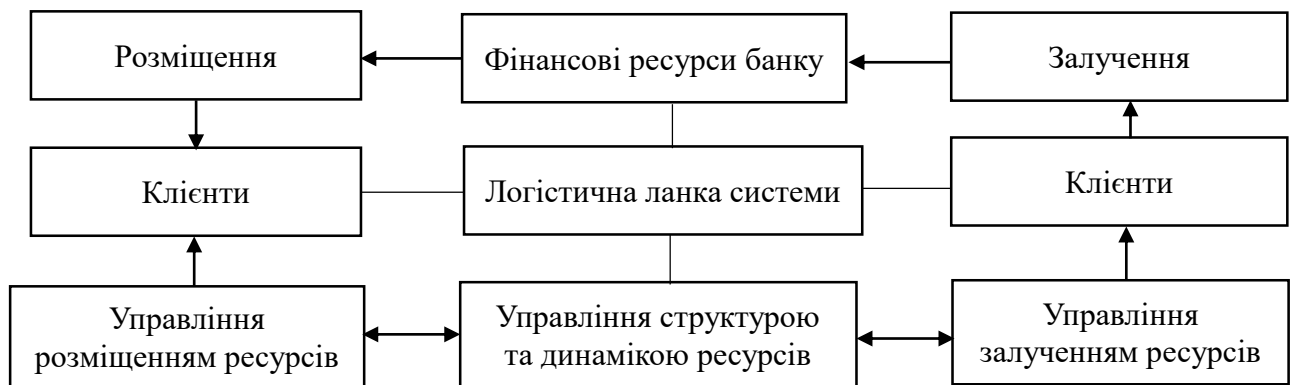

Рисунок 3.5 – Логістичний підхід щодо планування та управління ресурсами АТ «ПУМБ» з метою зміцнення фінансового стану

Впровадження логістичного підходу в АТ «ПУМБ» для планування та управління фінансовими ресурсами створить необхідні умови для значного зростання ефективності. Ключова перевага полягає у можливості здійснювати наскрізне управління всіма процесами – від моменту залучення коштів до їх розміщення. Крім того, логістичний підхід до управління фінансовими та інформаційними потоками у їх взаємозв'язку сприяє визначенню необхідного й достатнього обсягу капіталу для підтримання належного рівня ліквідності та оптимального рівня регулятивного капіталу.

Що стосується удосконалення депозитної політики, як важливої складової політики управління ресурсами, то доцільно також розглянути можливість запровадження так званих інвестиційних депозитів. Це поняття на практиці трактується по-різному, але найчастіше під ним розуміють два види депозитів. Перший відкривається банком вкладнику під підвищений відсоток при купівлі

паїв інвестиційного фонду на певну суму. Підвищений відсоток має компенсувати моральні витрати клієнта при відсутності очікуваної дохідності за цими паями. Дохід за другим видом депозитів складається з частини, гарантованої банком (в середньому 5-6% річних), і негарантованої, дохідність якої залежить від успішності вкладення банком грошових коштів на фондовому ринку. У свою чергу, гарантована частина виступає в якості страховки від падіння вартості паїв. У будь-якому випадку, частина коштів на інвестиційному депозиті розміщується на традиційному вкладі, а інша частина – інвестується в різноманітні фінансові інструменти, тому інноваційні депозити можуть бути віднесені до розряду комбінаторних. Більше того, комбінаторна група інвестування в різноманітні фінансові інструменти грошових коштів вкладників дозволяє визначити даний депозит, як комбінований.

Переваг даного виду продуктів декілька: по-перше, вони сприяють мінімізації ризиків, пов'язаних з інвестуванням. Зокрема, банк дає гарантію на збереженість коштів, при цьому дохідність залежить від ситуації на фондовому ринку. По-друге, інвестор, розміщуючи коштів в даний продукт, має можливість отримати більш високий дохід, ніж від вкладення в класичний депозит (рис. 3.6).

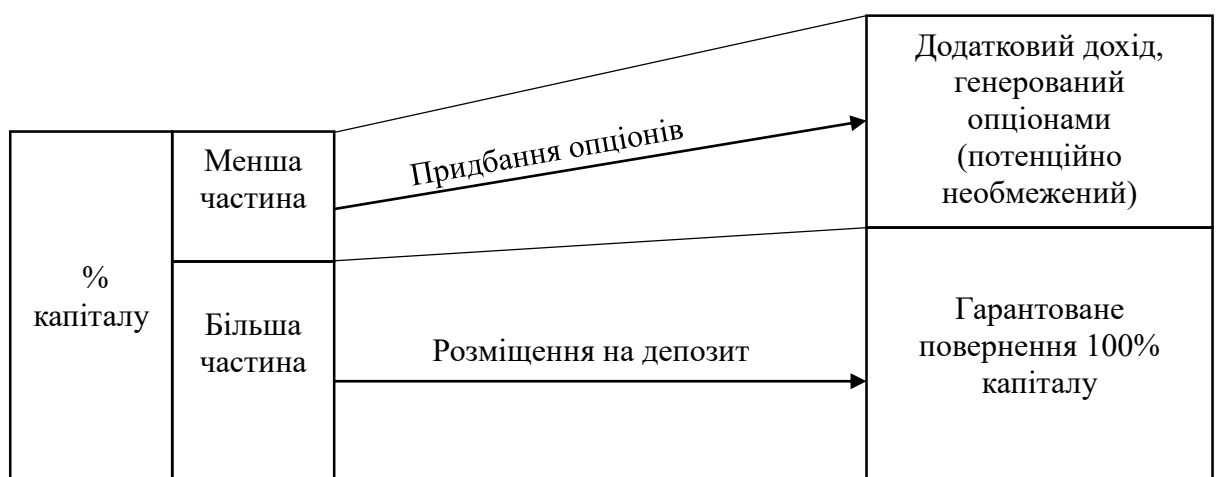

Рисунок 3.6 – Схема комбінованого депозитного продукту з гарантією поверненості капіталу

Принципові відмінності і переваги комбінованих банківських продуктів порівняно з традиційними депозитними послугами відображені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Специфіка комбінованих банківських продуктів порівняно з депозитними операціями

Форма залучення коштів	Депозити	Комбіновані банківські продукти
Наявність інструментів	Традиційні (облігації і депозити) (+;-)	Традиційні + похідні (опціони, ф'ючерси, свопи)
Ступінь дохідності	Обмежений (-)	Високий (+)
Ризик втрати доходу	Присутній в певних межах	Відсутній (стовідсоткове повернення суми вкладень)

Аналіз даних, наведених у таблиці 3.2, дає підстави стверджувати, що комбіновані депозитні продукти є перспективними та економічно доцільними саме в умовах фінансової кризи. Їх упровадження фактично виступає одним із небагатьох інструментів, що дає змогу банку підтримувати власну ліквідність, своєчасно виконувати зобов'язання та забезпечувати позитивні результати діяльності.

Під ресурсною базою комерційного банку розуміють комплекс зберігання власних, залучення нових та використання коштів з різних джерел, які банк має для ефективної підтримки його діяльності.

У цілому вся політика ефективного управління ресурсною базою АТ «ПУМБ» повинна спрямовуватись на вирішення проблем ліквідності і збільшення прибутку. Відповідно до потреби, банк може реструктурувати структуру пасивів, щоб мінімізувати затрати по залученню коштів, збільшити обсяги залучених ресурсів і розмір власного капіталу при фіксованому чи нижчому рівні ризику [43].

Для підвищення ефективності управління ресурсною базою АТ «ПУМБ», забезпечення його ліквідності і надійності можна рекомендувати наступні заходи:

- поетапне збільшення власного капіталу за рахунок прибутку та (або) залучення коштів за рахунок додаткових випусків цінних паперів банку;
- досконалення методики визначення оптимального складу і структури

ресурсів, заснованої на середній вартості ресурсів і рекомендованих значень обмежень при розподілі ресурсів;

досконалення механізму роботи з простроченою заборгованістю;

досконалення методики оцінки доходності активів;

озвиток методики планування і бюджетування діяльності банку. Методика має бути заснована на дослідженні статистичних взаємозв'язків результативних і детермінуючих їх факторів та побудованих на цій основі економіко-математичних моделях;

досконалення механізму скорочення операційних витрат;

виявлення і подальше обмеження високозатратних напрямків діяльності банку;

розробка і впровадження багатокритеріального алгоритму вибору фінансового рішення в рамках взаємопов'язаного управління активами і пасивами, що враховує: обсяги і строки залучення і розміщення ресурсів; диверсифікацію ресурсів за різними критеріями їх класифікації; ефективність використання, структури і стану залучених коштів, в тому числі з урахуванням рівня інфляції; індивідуальний підхід по роботі з клієнтами.

Отже, ефективне управління ресурсною базою і розробка рішень щодо його удосконалення є одним із найважливіших напрямків стратегічного розвитку АТ «ПУМБ», оскільки від його якості залежить зростання ресурсної бази, збільшення банківського прибутку, зниження рівня ризиків, підвищення фінансової стійкості банку. Банк має підтримувати певне співвідношення між власними і залученими коштами, адже надлишкова кількість зобов'язань посилює ризик невиконання банком нормативів безпечного функціонування. При організації цього процесу важливо враховувати всі аспекти діяльності АТ «ПУМБ», вплив всіх груп чинників, а також швидкість адаптації до якісних і кількісних змін оточуючого середовища. Вплив заходів буде розглянуто в підрозділі 3.3.

3.3 Шляхи зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ»

Актуальність дослідження напрямів посилення фінансового стану банків зумовлюється необхідністю поєднання теоретичних напрацювань із практичними механізмами їх реалізації, оскільки банківські установи відіграють ключову роль у функціонуванні економіки, впливаючи на виробничі, фінансові та інші сфери діяльності, а також на формування і розвиток систем економічних відносин у державі.

Стійкість банківської установи на ринку залежить від своєчасності і якості наданої інформації про фінансові показники, що дозволяє, у свою чергу, не тільки знаходити певні шляхи вирішення виникаючих фінансових проблем, але й передбачити кризові явища, які можуть виникнути в майбутньому. Це особливо важливо як на порозі економічної кризи, так і при тривалих стагнаційних процесах в окремих галузях економіки країни, у зв'язку з чим аналіз фінансового стану комерційного банку стає необхідністю. Однак для забезпечення ефективного функціонування банку в умовах нестабільності ринкових процесів необхідно не лише проводити фінансовий аналіз діяльності банку для визначення його стану на заданому етапі його розвитку, але й оцінювати ступінь вразливості банку до потенційних значущих змін у основних факторах ризику.

Розглянемо цей підхід на прикладі АТ «ПУМБ». У контексті зростання облікової ставки НБУ, яка на початок жовтня 2025 року досягла рівня 15,5%, можна змодельовати, яким чином це вплине на фінансовий стан АТ «ПУМБ». Для моделювання використаємо методи еластичності, який дає змогу оцінити реакцію основних показників фінансового стану банківської установи на зміну макроекономічного чинника – у нашому випадку облікової ставки НБУ.

Зростання ставки рефінансування чинить стримувальний вплив на роботу банківського сектору, що має такі ключові наслідки: зростає вартість грошей (як для залучення депозитів, так і для видачі кредитів). Це зумовлює здорожчання банківських кредитів для всіх позичальників, що, своєю чергою, знижує загальний попит на кредитування, особливо серед найчутливіших сегментів – малого бізнесу та приватних осіб. Додатковим негативним ефектом є зростання

фінансового навантаження на існуючих клієнтів, що погіршує якість кредитів. Як наслідок, банки змушені збільшувати обсяги резервування під проблемну заборгованість, а скорочення активних операцій призводить до зниження загальної прибутковості.

У рамках сценарного прогнозу припустимо, що збереження високої ставки рефінансування (на рівні 15,5% станом на 1 жовтня 2025 року) та її можливе утримання на рівні 14-15% у 2026-2027 роках, негативно впливатимуть на обсяг резервного капіталу.

За консервативним сценарієм у 2025 році відбудеться зростання резервного капіталу АТ «ПУМБ» орієнтовно на 10-12%; у 2026 році – продовжуватиме зростати ще на 10-15%; у 2027 році – темпи росту становитимуть 15-18%, у тому випадку, якщо кредитні ризики будуть посилюватися. Отже, сукупне зростання резервного капіталу АТ «ПУМБ» за наступні три роки може досягти 40-45%. Очевидно, що це відобразиться на загальному рівні капіталізації і потребуватиме додаткових механізмів внутрішньої фінансової підтримки (табл. 3.3-3.4).

Таблиця 3.3 – Прогноз обсягу власного капіталу АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки, тис. грн.

Показники	2024 (факт)	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	(прогноз)
Власний капітал				
Акціонерний капітал				
Емісійний дохід				
Додатковий капітал				
Резервний капітал				

Розглянемо також прогноз основних показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки (табл. 3.4).

Дані таблиць 3.3 та 3.4 свідчать, що зростання резервного капіталу, як і було заплановано, зумовило зростання власного капіталу у 2025-2027 роках. Тобто при збільшенні резервного капіталу на 10% власний капітал банку зросте на 1,4% у 2025 та на 1,5% у 2026.

Таблиця 3.4 – Динаміка прогнозу основних показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ» за 2024-2027 роки, тис. грн.

Показники	2024 (факт)	2025 (прогноз)	2026 (прогноз)	2027 (прогноз)
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.
Активи	186582566	188448392	191275118	195100619,9
Зобов'язання	164389993	166362673	170521740	175637391,9
Власний капітал	22192573	22818314,8	24073322	24675155,13

У 2027 році власний капітал збільшиться на 2,6%, якщо резервний капітал зросте на 15% відповідно. Така тенденція може зумовити скорочення обсягів дохідних активів, залучених коштів та загальних активів, адже зменшуватимуться кошти в кредитному портфелі у зв'язку із зростанням частки проблемних кредитів.

Коли резервний капітал збільшується швидше ніж інші показники, то це може викликати дисбаланс. Для того, щоб уникнути негативного сценарію треба щоб одночасно відбувалося поступове підвищення активів та зобов'язань тощо. Це забезпечить позитивний прогноз всіх показників.

На основі проведених розрахунків доцільно здійснити прогнозування ключових коефіцієнтів фінансової стійкості АТ «ПУМБ» на 2025-2027 роки (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Прогнозні коефіцієнти фінансової стійкості АТ «ПУМБ» у 2024-2027 рр.

Показники	2024 (факт)	(прогноз)	2026 (прогноз)	2027 (прогноз)
Коефіцієнт надійності				
Коефіцієнт фінансового важеля				
Коефіцієнт захищеності власного капіталу				

Як видно з даних табл. 3.5, коефіцієнт надійності показує поступове зростання, хоч і незначне. Протягом 2025-2027 років, як очікується, значення цього показника зросте до 0,119-0,126, що відображає частку власного капіталу, яка фінансує активи (рис. 3.7).

Протилежну динаміку демонструє коефіцієнт фінансового важеля, з 8,41 у 2024 році до прогнозного значення 7,91 у 2027 році, що є позитивним моментом, адже свідчить про зміцнення фінансової незалежності АТ «ПУМБ».

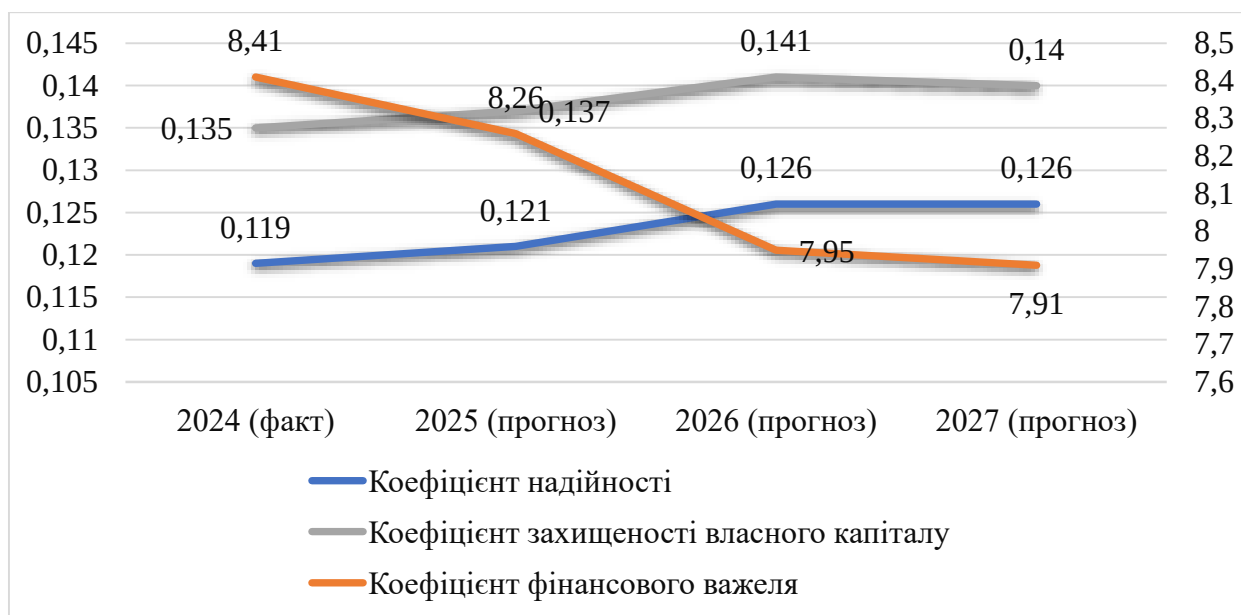

Рисунок 3.7 – Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості АТ «ПУМБ» у 2024-2027 рр.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу демонструє збільшення. Так, якщо у 2024 році його значення склало 0,135, то в 2025 – 0,137, а на кінець 2027 року прогнозується значення даного коефіцієнта на рівні 0,140, що свідчить про те, що банк здатен більше покривати зобов'язання за допомогою власного капіталу.

Таким чином, запропонований графік нарощування резервного капіталу забезпечує поліпшення основних показників фінансової стійкості АТ «ПУМБ». Завдяки цьому, банк буде здатний витримати поточні шоки без втрати капіталізації та ліквідності, що гарантує його стабільне функціонування і зниження ризиків у середньостроковій перспективі.

Як ключова сфера економіки, банківська система визначає стабільність і розвиток держави. Відповідно, необхідні системні заходи для підвищення її фінансової стійкості. Хоча традиційна мета – це зростання прибутковості, сучасне нестабільне середовище вимагає зосередження на дослідженні та впровадженні інструментів, що забезпечують максимальну мінімізацію ризиків. До таких інструментів належать [42]:

оптимізація операційної діяльності шляхом скорочення збиткових/низькорентабельних операцій;
стимулювання зростання активів, що генерують відсотковий дохід;
комплексна корекція відсоткової політики за активними операціями;
інверсія кредитуювання як механізм зниження ризиковості; встановлення обмежень (лімітів) на послуги кредитування;
забезпечення постійного контролю за фінансовим станом позичальника впродовж усього періоду користування позикою;
автоматизоване узгодження політик управління ліквідністю та прибутковістю для вирішення цільових конфліктів.

Одним з напрямків покращення фінансового стану банку є підвищення рентабельності та прибутковості його діяльності. Можна виокремити наступні напрямки підвищення рентабельності АТ «ПУМБ».

загальне зростання групи активів, які приносять процентний дохід, тобто обсягу кредитних операцій, і зростання власного капіталу. Даний напрямок може бути реалізований за рахунок проведення виваженої маркетингової і процентної політики. Наразі як для всіх банківських установ Україна, так і зокрема АТ «ПУМБ» це є досить суттєвою проблемою, оскільки в країні спостерігається нестабільна фінансова ситуація.

підвищення гнучкості при формуванні процентних ставок. Коригування загального рівня процентних ставок за активними операціями банку потребує комплексного аналізу, що передбачає врахування не лише внутрішніх факторів формування процентної політики, а й кон'юнктури кредитного ринку, зокрема

рівня попиту на кредити та процентних ставок, установлених банками-конкурентами.

арощення непроцентних доходів за рахунок розвитку та активного впровадження послуг, що не пов'язані безпосередньо з традиційними банківськими операціями. ниження витрат за рахунок оптимізації структури пасивів, зменшення адміністративних витрат, скорочення витрат на створення банківської послуг тощо.

озширення клієнтської бази і пошук нових клієнтів, розширення обсягу операцій з уже існуючими клієнтами. Це, перш за все, можливо здійснити шляхом безперервного удосконалення якості пропонованих банківських послуг, підвищення культури обслуговування клієнтів, розробки нових банківських послуг, пошуку індивідуального підходу до клієнтів, якщо це можливо і доцільно. рискорення оборотності грошових засобів.

апровадження методики оптимізації інвестиційного портфеля АТ «ПУМБ». Ключовим завданням під час формування портфеля цінних паперів є оптимальний розподіл інвестором наявних грошових ресурсів між різними альтернативними інструментами вкладення (зокрема акціями, облігаціями, готівковими коштами тощо) з метою максимального досягнення поставлених інвестиційних цілей. Головна проблема, що виникає, - це проблема кількісного співвідношення між прибутком і ризиком. Для вирішення проблеми необхідно удосконалювати сучасний методичний інструментарій оцінки співвідношення «ризик-дохідність» інвестиційного активу.

Узагальнений фінансовий результат у вигляді прибутку або збитку відображає сукупний ефект здійснення банком усіх активних і пасивних операцій. У зв'язку з цим аналіз структури прибутку та чинників, що зумовлюють його зміну, посідає ключове місце в оцінюванні фінансового стану банку й обґрунтуванні заходів, спрямованих на підвищення рентабельності та дохідності його діяльності.

Далі розглянемо інші, не менш важливі, напрямки зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ»:

абезпечення стабільності і підвищення конкурентоспроможності банку. Для досягнення зазначеної мети слід активніше впровадження інноваційних технологій у банківську діяльність, а також формування ефективного інструментарію для підвищення стабільності ресурсної бази банківських установ.

озробка механізму попередження і зниження ризиків. Для цього на державному рівні доцільно зосередити увагу на вдосконаленні законодавчого регулювання умов і порядку допуску іноземних банків на внутрішній ринок банківських послуг, а також на модернізації нормативно-правової бази здійснення стрес-тестування банків із використанням методик, що застосовуються в країнах Європейського Союзу. Крім того, важливим напрямом залишається подальший розвиток системи інструментів мінімізації ризиків у діяльності банківських установ.

більшення капіталізації банку.

езервування. Адже резервні активи – це ресурс, завдяки якому забезпечується фінансова стійкість банку.

провадження нових продуктів та сучасних технологій. Нововведення дозволяють скоротити витрати, збільшити обсяг клієнтської бази і, відповідно, доходи.

Проведене дослідження засвідчило, що АТ «ПУМБ» дотримувався встановлених НБУ пруденційних нормативів протягом всього досліджуваного періоду. Рейтинг банку обумовлений високими ринковими позиціями і якістю управління, адекватними оцінками якості активів і рівнем достатності капіталу, а також комфортною ліквідною позицією. Збереження позитивного прогнозу пов'язане з досить високим запасом міцності, який в період відновлення економіки дозволить банку наростити масштаби бізнесу. Тому розроблені заходи щодо зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ» повинні носити комплексний і послідовний характер, а також мають бути адаптовані до потреб споживача і задач розвитку національної економіки.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз дозволяє сформулювати наступні висновки.

Існуючі трактування поняття «фінансовий стан банку» дозволили виділити два

основні підходи. Перший фокусується на оцінці результатів діяльності банку через систему фінансових показників, тоді як другий наголошує на наявності (достатності) фінансових ресурсів, необхідних для здійснення його операцій. Встановлено, що фінансовий стан банку головним чином визначається тим, наскільки він забезпечений фінансовими ресурсами для своєї нормальної роботи, доцільністю їх розміщення, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, а також фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами.

Визначено, що управління фінансовим станом комерційного банку повинно ефективно поєднуватись з продуманою лінією поведінки по досягненню перспективних цілей і своєчасним реагуванням на проблеми, що виникають.

Дослідження показало, що орієнтація лише на один метод при оцінці фінансового стану банку є неефективним через те, що кожен із методів має певні переваги й недоліки. Це підкреслює необхідність переходу до комплексної методики аналізу, яка б інтегрувала всі ключові складові. Зрештою, якісна оцінка фінансового стану банків є запорукою вирішення їхніх головних проблем, пов'язаних із підтриманням стабільності та надійності в умовах ринкової конкуренції та забезпеченням розвитку.

Визначено, що нормативно-законодавча база, яка регулює проведення оцінки фінансового стану банківських установ є фундаментом для підтримання фінансової стійкості та відкритості діяльності банківської установи. Наявність чітко сформованої нормативно-правової основи забезпечує можливість проведення неупередженого аналізу фінансової стійкості банку, виявлення потенційних ризиків та своєчасного розроблення і впровадження заходів щодо їх мінімізації.

Здійснено загальну характеристику діяльності АТ «ПУМБ», який належить до числа найбільших банківських установ України. Банк визначений як системно важливий, уповноважений Національним банком України на зберігання готівкових коштів, входить до ТОП-10 вітчизняних банків за основними фінансовими показниками та посідає місце серед ТОП-5 банків за обсягом депозитного портфеля фізичних осіб в усіх валютах. За рейтингом фінансової

стійкості банків від порталу «Мінфін» АТ «ПУМБ» посів 8-е місце із загальним балом 3,78. За рейтингом, складеним Форіншурером, АТ «ПУМБ» посів: 4-е місце в ТОП-5 найбільших банків за обсягами наданих кредитів фізичним особам (22257,6 млн. грн.) та 5-е місце за обсягами кредитування юридичних осіб (38093,9 млн. грн.). Серед найприбутковіших банків ПУМБ посів 5-е місце після ПриватБанку, Ощадбанку, Райффайзен банку та Укрсиббанку, з обсягом отриманих прибутків 6,69 млрд. грн.

Результати дослідження свідчать, що банк належить до провідних учасників банківського ринку України, насамперед завдяки високій якості надаваних послуг, рівню інноваційності та технологічного розвитку, забезпечуючи при цьому один із найкращих у галузі економічних ефектів для акціонерів у контексті зростання вартості бізнесу та дохідності інвестованого капіталу в довгостроковій перспективі.

Класифіковано чинники, що впливають на фінансовий стан АТ «ПУМБ», на дві групи: чинники внутрішнього середовища (формалізовані і неформалізовані) та чинники зовнішнього середовища (загальні і специфічні). Для деталізації зовнішніх чинників, які впливають на діяльність АТ «ПУМБ» та його фінансовий стан, проведено PEST-аналіз, який показав, що саме політична ситуація - довгострокова воєнно-політична криза та повномасштабна агресія росії - є найбільш руйнівним фактором, негативний вплив якого поширюється на всі інші сфери.

Для визначення чинників впливу внутрішнього середовища на діяльність і фінансовий стан АТ «ПУМБ» проведено SWOT-аналіз, який показав, що сильними сторонами банку є високий рівень надійності банку, слабкі сторони пов'язані, головним чином, із проблемами, викликаними повномасштабним вторгненням.

Проведено аналіз фінансового стану АТ «ПУМБ» за період 2020-2024 роки. Оцінка динаміки і структури активів показала, що активи АТ «ПУМБ» зростали в динаміці протягом всього аналізованого періоду, зокрема, збільшувались обсяги грошових коштів, наданих кредитів та інвестицій, тобто тих складових,

які забезпечують отримання доходів. У структурі активів найбільшу питому вагу займали кредити, надані клієнтам (від 49,92% у 2020 р. до 35,87% у 2024 р.).

Аналіз пасивів засвідчив, що домінуючу частку в їх структурі становили зобов'язання банку, основу яких формують депозитні кошти фізичних та юридичних осіб у національній й іноземній валютах. У 2024 році спостерігалось номінальне зростання депозитів населення на 15,7% та збільшення обсягів коштів корпоративних клієнтів на 25,5% порівняно з 2023 роком. Власний капітал банку також зростав у динаміці і склав на кінець досліджуваного періоду регулятивного капіталу перевищує встановлену граничну межу в 10% та становить 15,52%.

Аналіз показників фінансової стійкості показав, що банк перебуває у відносно стабільному становищі, не зважаючи на погіршення окремих коефіцієнтів. Загальна тенденція свідчить про достатньо високу ефективність діяльності АТ «ПУМБ» в частині використання власного капіталу.

Визначено, що АТ «ПУМБ» має задовільний рівень ділової активності. Низька кредитна активність свідчить про зниження попиту на кредити, труднощі з залученням нових клієнтів, а також обмежену платоспроможність позичальників. Рівень залучення ресурсів дещо перевищує рекомендоване значення (0,8-0,85) і свідчить про послаблення стабільності банку та підвищення ризикованості його діяльності. Рівень строкових депозитів у зобов'язаннях демонструє відносну стабільність, характеризує ресурсну базу банку як стабільну, а також сприяє підвищенню ліквідності АТ «ПУМБ».

Розрахунок показників ліквідності показав, що в цілому банк є ліквідним, всі зобов'язання АТ «ПУМБ» повністю покриваються наявними активами, в тому числі і низьколіквідними. Нормативи ліквідності протягом усього досліджуваного періоду перевищують встановлені Національним банком значення. Крім того, встановлено, що станом на кінець 2024 року в АТ «ПУМБ» зафіксовано кумулятивну невідповідність строків фінансових активів і зобов'язань з терміном до 12 місяців у розмірі 14864945 тис. грн. Для збереження

ліквідності на відповідному рівні банк повинен прагнути до максимального зниження затрат в ході реалізації активів і залучення пасивів, що є невід’ємною умовою підтримки стійкості його фінансового стану.

Аналіз прибутковості та рентабельності банку засвідчив, що після збиткового 2022 року, за результатами 2023-2024 років, банк відновив прибуткову діяльність, що було спричинене нарощенням обсягів кредитування, розширенням окремих видів комісійних операцій, запровадженням виваженої цінової політики щодо банківських послуг. Вважаємо доцільним збільшити частку комісійного доходу в чистому доході та забезпечити ефективну роботу з проблемною кредитною заборгованістю, оптимізувати витрати, переорієнтувати банк в роботі з пасивами на залучення коштів внутрішнього ринку.

7. Вивчено зарубіжний досвід в системі управління банками, визначено основні його напрями: цифровізацію, технологічні інновації, управління ризиками, розвиток нових бізнес-моделей, впровадження сучасних систем нагляду. Ринок банківських послуг в Україні може в перспективу значно розширитися, збагатитися досвідом розвинених країн світу, поповнитися новими, нетрадиційними банківськими операціями і сучасними технологіями.

8. Визначено напрямки підвищення ефективності управління ресурсною базою АТ «ПУМБ» з метою покращення його фінансового стану, а саме: поетапне збільшення власного капіталу за рахунок прибутку та (або) залучення коштів за рахунок додаткових випусків цінних паперів банку; удосконалення методики визначення оптимального складу і структури ресурсів, заснованої на середній вартості ресурсів і рекомендованих значень обмежень при розподілі ресурсів; удосконалення механізму роботи з простроченою заборгованістю; удосконалення методики оцінки доходності активів; розвиток методики планування і бюджетування діяльності банку; удосконалення механізму скорочення операційних витрат; виявлення і подальше обмеження високозатратних напрямків діяльності банку; розробка і впровадження багатокритеріального алгоритму вибору фінансового рішення в рамках взаємопов’язаного управління активами і пасивами.

9. Розроблено шляхи зміцнення фінансового стану АТ «ПУМБ», зокрема: забезпечити загальне зростання групи активів, які приносять процентний дохід, і зростання власного капіталу; підвищення гнучкості при формуванні процентних ставок; забезпечення зростання непроцентних доходів; зниження витрат за рахунок оптимізації структури пасивів, зменшення адміністративних витрат, скорочення витрат на створення банківської послуг тощо; розширення клієнтської бази і пошук нових клієнтів, розширення обсягу операцій з уже існуючими клієнтами; запровадження методики оптимізації інвестиційного портфеля АТ «ПУМБ»; забезпечення стабільності і підвищення конкурентоспроможності банку; розробка механізму попередження і зниження ризиків; збільшення капіталізації банку; резервування; впровадження нових продуктів та сучасних технологій. Запропоновані заходи повинні носити комплексний і послідовний характер, а також мають бути адаптовані до потреб споживача і задач розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

і
обиль В. В. Використання показників рівня якості управління ризиками в процесі
о
Дітченко Т. В. Цифровізація банківського сектору: проблеми та перспективи.
Економічний простір. 2025. №197. С. 159-166.
н
ю

інниченко О. В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2020. № 69. С. 217-228.

ольська С. П. Порівняльна характеристика методів оцінювання фінансової стійкості банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. №10(1). С. 178-181.

ерасимович А. М., Парасій-Вергуненко І. М., Кочетков В. М. та ін. Аналіз банківської діяльності : підручник / за заг. ред. А. М. Герасимовича. Київ : КНЕУ, 2010. 599 с.

зюблюк О. В. Проблеми розвитку банківської системи України в сучасних умовах. *Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації* : зб. тез доп. XVII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених. (м. Тернопіль, 14–15 трав. 2020 р.). Тернопіль : ТНЕУ, 2020. С. 94–96.

зюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Тернопіль: Терно-граф, 2009. 316 с.

удукалова О. С., Матвієнко Г. А. Впровадження Базель III для збільшення стійкості банківської системи: особливості та нововведення. *Економіка та с*

дісеєва О. К., Нетета А. О. Особливості складання фінансової звітності банківськими установами України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 11(3). С. 147–150.

майлова О. Г., Стрілець В. В. Аналіз абсолютних показників прибутку банку як фактор його стабільної діяльності. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія Економіка і менеджмент*. 2013. Вип. 12 (53). С. 194-198.
с

городній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Львівська політехніка, 2005. 714 с.

славська О. І. Аналіз розривів ліквідності як метод збалансованого управління активами та пасивами (на прикладі АТ «КБ «Приватбанк»). *Приазовський е*

ж

о

інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368. URL:

інфляція залишатиметься помірною, а економіка відновлюватиметься.
Н

арась П. М., Приходько Н. В., Пащенко О. В., Гришина Л. О. Банківська система
цнавч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 292 с.

іваленко В. В. Науково-методичні підходи до діагностики фінансового стану
банків. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL:

Н
овальчук В. Г., Рижонков В. А. Аналіз фінансового стану АТ «Укресімбанк» як
один із інструментів стратегічного управління. *Сталий розвиток економіки*.
№

вринський В. В. Кластерне моделювання фінансового стану комерційних
банків: дис. д-ра філософії : 051 «Економіка». Київ : КНЕУ, 2023. 249 с.

йт О. В. Прогнозування фінансового стану банку: автореф. дис. канд. екон. наук :

бшнір С. О., Батракова Т. І. Банківські операції: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ,
2024. 158 с.

исенок О. В. Теоретичний аналіз міжнародних систем оцінки фінансового стану
банків. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і
аналізу*. 2019. Вип. 1(42). С.42-47.

Млахова О. Л., Михайлюк Р. В. Управління фінансовою стійкістю банків: навч.
посіб. Тернопіль : Вектор, 2011. 300 с.

ргодика розрахунку пруденційних нормативів регулювання діяльності банків в
У

їумов С. В. Як банки переживають другий рік великої війни. *Економічна правда*.
Р

гляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану
ї

Н

:

(грудень 2023 – січень 2024 р.). Національний інститут стратегічних досліджень.

фіційний сайт АТ «ПУМБ». URL: <https://www.pumb.ua/>.

фіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

римостка Л.О. Банківські ризики. Теорія та практика управління: монографія. Київ : КНЕУ, 2008. 456 с.

ро банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. №

ро бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від
1

ро складання та подання фінансової звітності в період запровадження воєнного
стану : Постанова Правління Національного банку України від 07.03.2022 р. №
0

ўшак Я. Я., Шевченко Н. В. Особливості формування та управління ресурсами
банків в сучасних умовах. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 3(69). С. 36-40.

¢

§

Їмборська-Музичко Ю. О., Тютюкіна О. С. Аналіз фінансової звітності банку:
проблемні аспекти. *Фінанси, облік і аудит*. 2016. Вип. 1(29). С. 239-250.

имородов Б. В. Діагностика фінансового стану банків на основі аналізу їхньої
надійності. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 1(22). С. 107-115.

еменцов Р. В. Діагностика фінансового стану банку: визначення ймовірності
дефолту банку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*.

Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип.

£

®

їдина, В. В., Богріновцева, Л. М. Необанки: світовий досвід та вітчизняна
практика. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*.

©

одишин М. П., Жаворонок А. В., Ковальчук Н. О. Аналітична оцінка фінансової

£

£

стійкості та стабільності банківської системи України на основі індикаторів.

Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 6(74). С.83-88.

іліппов В. Ю., Дишкант Н.О., Скоморохов Є. О. Напрями покращення фінансового стану банківських установ. *Український журнал прикладної економіки*. 2016. Т. 1. № 4. С. 129-138.

єпша А.О., Короленко Р.В. Особливості формування ресурсної бази комерційного

б

а

н

к

у

Е

к

о

н

о

м

і

к

а

т

а

с

у

с

п

і

л

ь

с

и

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2020 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2020 рік	2019 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	14 534 838	9 671 645
Заборгованість інших банків	7	1 486 374	1 067 864
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	8	70 599	39 311
Цінні папери, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	8	18 384 105	8 890 820
Кредити клієнтам	9	37 573 208	32 886 479
Інші активи	12	935 366	658 445
Основні засоби	10	1 647 151	1 583 991
Інвестиційна власність	10	71 330	94 309
Нематеріальні активи	10	264 333	279 641
Право користування активами	11	294 432	264 713
Відстрочені податкові активи	25	2 218	-
Всього активів		75 263 954	55 437 218
Зобов'язання			
Заборгованість перед Національним банком України	13	4 200 554	-
Заборгованість перед іншими банками	14	1 356 654	934 276
Кошти клієнтів	15	57 515 262	42 752 593
Зобов'язання з оренди	16	328 639	294 619
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		132 528	140 298
Відстрочене податкове зобов'язання	25	-	26 433
Інші зобов'язання	17	2 046 306	2 221 622
Всього зобов'язань		65 579 943	46 369 841
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	3 294 492
Емісійний дохід		101 660	101 660
Резерв переоцінки основних засобів		448 068	456 914
Резерв переоцінки цінних паперів		130 887	122 303
Резервний фонд		1 605 862	1 475 430
Нерозподілений прибуток		2 616 939	3 616 578
Всього власного капіталу		9 684 011	9 067 377
Всього зобов'язань та власного капіталу		75 263 954	55 437 218

Підписано від імені Правління 12 березня 2021 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

К.О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-75 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансові результати за 2020 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи, розраховані з використанням ефективної процентної ставки	21	9 045 859	7 662 951
Інші процентні доходи		189 905	119 009
Процентні витрати	21	(2 389 067)	(2 491 187)
Чисті процентні доходи		6 846 697	5 290 773
Результат від формування резерву під кредитні збитки		(1 113 289)	(215 456)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву під очікувані кредитні збитки		5 733 408	5 075 317
Комісійні доходи	22	2 418 276	2 282 346
Комісійні витрати	22	(742 224)	(536 002)
Чисті комісійні доходи		1 676 052	1 746 344
Чисті прибутки від операцій з іноземними валютами:			
- торгові операції		170 006	311 422
- курсові різниці		78 018	75 020
Чисті збитки від цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток:			
- торгові операції		(137)	(1 221)
- зміна справедливої вартості		(35)	(2 256)
Чисті прибутки від цінних паперів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- торгові операції		23 766	8 347
Чистий (збиток)/прибуток від переоцінки інвестиційної власності	10	(1 167)	24 458
Чистий прибуток(збиток) від похідних фінансових інструментів		4 974	(123 612)
Чисті прибутки від кредитів, які оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		4 381	2 555
Доходи, які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		21 618	6 384
Результат від модифікації фінансових активів, яка не призводить до припинення визнання		(27 883)	(37 050)
Результат від припинення визнання фінансових активів		1 713	5 781
Інші доходи	23	135 511	166 784
Операційний дохід		7 820 225	7 258 253
Операційні витрати	24	(4 654 941)	(4 097 252)
Прибуток до оподаткування		3 165 284	3 161 001
Витрати з податку на прибуток	25	(557 191)	(557 284)
Чистий прибуток за звітний період		2 608 093	2 603 717
Прибуток на акцію (виражений в гривнях на акцію)	31	182,08	181,77

Підписано від імені Правління 12 березня 2021 року

С.П. Черненко (Голова Правління)

К.О. Школяренко (Фінансовий директор)

О.О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-75 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2021 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	21 326 213	14 534 838
Кредити та аванси банкам	7	2 802 502	1 486 374
Інвестиції в цінні папери	8	23 142 132	18 454 704
Кредити та аванси клієнтам	9	53 086 793	37 573 208
Похідні фінансові активи	18	10 814	9 492
Інші фінансові активи	12	1 625 557	576 523
Інші нефінансові активи	12	281 383	349 351
Основні засоби	10	1 698 168	1 647 151
Інвестиційна нерухомість	10	62 099	71 330
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	255 846	264 333
Активи з права користування	11	344 117	294 432
Відстрочені податкові активи	25	13 200	2 218
Всього активів		104 648 824	75 263 954
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	5 693 029	4 200 554
Кошти банків	14	1 445 197	1 356 654
Кошти клієнтів	15	80 917 134	57 515 262
Похідні фінансові зобов'язання	18	8 204	26 291
Орендні зобов'язання	16	379 968	328 639
Поточні податкові зобов'язання		257 844	132 528
Інші фінансові зобов'язання	17	2 463 602	1 341 892
Інші нефінансові зобов'язання	17	922 553	678 123
Всього зобов'язань		92 087 531	65 579 943
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		437 533	448 068
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		124 623	130 887
Резервний капітал		2 909 909	1 605 862
Нерозподілений прибуток		4 206 973	2 616 939
Всього власного капіталу		12 561 293	9 684 011
Всього зобов'язань та власного капіталу		104 648 824	75 263 954

Підписано від імені Правління 7 жовтня 2022 року.

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-95 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2021 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2021 рік	2020 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	21	11 643 088	9 045 859
Процентні доходи	21	191 009	189 905
Процентні витрати	21	(2 603 206)	(2 389 067)
Чистий процентний дохід		9 230 891	6 846 697
Комісійні доходи	22	3 166 429	2 418 276
Комісійні витрати	22	(1 119 867)	(742 224)
Чистий комісійний дохід		2 046 562	1 676 052
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 28	(763 463)	(1 113 492)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		160 498	170 006
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		191 191	78 018
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		13 858	23 766
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	1 673	(1 167)
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		(59 557)	4 974
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(1 225)	4 209
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1 062	21 618
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(950)	1 713
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 28	(2 021)	203
Інші прибутки (збитки)	23	74 042	107 628
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		10 892 561	7 820 225
Операційні витрати	24	(5 781 289)	(4 654 941)
Прибуток (збиток) до оподаткування		5 111 272	3 165 284
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	25	(923 680)	(557 191)
Прибуток (збиток) за звітний період		4 187 592	2 608 093
Прибуток на акцію (виражений в гривнях на акцію)	31	292,35	182,08

Підписано від імені Правління 7 жовтня 2022 року.

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-95 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»**Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2022 року**

(у тисячах гривень)

	Прим.	2022 рік	2021 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	46 455 869	21 326 213
Кредити та аванси банкам	7	3 490 916	2 802 502
Інвестиції в цінні папери	8	12 586 771	23 142 132
Кредити та аванси клієнтам	9	43 770 237	53 086 793
Поточні податкові активи		32 962	–
Похідні фінансові активи	18	–	10 814
Інші фінансові активи	12	2 419 697	1 625 557
Інші нефінансові активи	12	330 806	281 383
Основні засоби	10	1 710 376	1 698 168
Інвестиційна нерухомість	10	59 168	62 099
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	654 811	255 846
Активи з права користування	11	259 282	344 117
Відстрочені податкові активи	24	203 325	13 200
Всього активів		111 974 220	104 648 824
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	4 188 304	5 693 029
Кошти банків	14	2 324 222	1 445 197
Кошти клієнтів	15	90 299 888	80 871 781
Похідні фінансові зобов'язання	18	93 807	8 204
Орендні зобов'язання	16	274 383	379 968
Поточні податкові зобов'язання		–	257 844
Інші фінансові зобов'язання	17	2 546 201	2 508 955
Інші нефінансові зобов'язання	17	551 034	922 553
Всього зобов'язань		100 277 839	92 087 531
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		430 759	437 533
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(350 345)	124 623
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		3 823 803	4 206 973
Всього власного капіталу		11 696 381	12 561 293
Всього зобов'язань та власного капіталу		111 974 220	104 648 824

Підписано від імені Правління 27 квітня 2023 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школярєнко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-78 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»
Звіт про прибуток або збиток за 2022 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	14 512 778	11 643 088
Процентні доходи	20	382 603	191 009
Процентні витрати	20	(4 740 903)	(2 603 206)
Чистий процентний дохід		10 154 478	9 230 891
Комісійні доходи	21	3 205 014	3 166 429
Комісійні витрати	21	(1 183 751)	(1 119 867)
Чистий комісійний дохід		2 021 263	2 046 562
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 28	(10 338 901)	(763 463)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		1 264 678	160 498
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		166 962	191 191
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(50 656)	13 858
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	(249)	1 673
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		177 491	(59 557)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(2)	(1 225)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів	5	1 243 421	–
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		1 064	1 062
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		2 109	(950)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 28	(80 449)	(2 021)
Інші прибутки (збитки)	22	231 755	74 042
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		4 792 964	10 892 561
Операційні витрати	23	(5 278 302)	(5 781 289)
Прибуток (збиток) до оподаткування		(485 338)	5 111 272
Доходи від повернення податку (витрати на сплату податку)	24	87 615	(923 680)
Прибуток (збиток) за звітний період		(397 723)	4 187 592
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	(27,77)	292,35

Підписано від імені Правління 27 квітня 2023 року:

С. П. Черненко (Голова Правління)

К. О. Школяренко (Фінансовий директор)

О. О. Полещук (Головний бухгалтер)

Примітки на стор. 6-78 є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності.

Додаток 3

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2023 року

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	33 747 952	46455 869
Кредити та аванси банкам	7	4213 505	3490916
Інвестиції в цінні папери	8	58155 525	12586771
Кредити та аванси клієнтам	9	52058 047	43 770 237
Похідні фінансові активи	18	8510	-
Поточні податкові активи		—	32962
Інші фінансові активи	12	2611752	2 419 697
Інші нефінансові активи	12	273802	330 806
Основні засоби	10	1652243	1 710 376
Інвестиційна нерухомість	10	59168	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	320312	654 811
Активи з права користування	11	234 030	259 282
Відстрочені податкові активи	24	—	203 325
Всього активів		153 334 846	111 974 220
Зобов'язання			
Зобов'язання перед Центральним банком	13	-	4 188 304
Кошти банків	14	2 716 727	2 324 222
Кошти клієнтів	15	126 542 822	90 299 888
Похідні фінансові зобов'язання	18	1250	93 807
Орендні зобов'язання	16	266294	274 383
Поточні податкові зобов'язання	24	3 200277	
Інші фінансові зобов'язання	17	2188420	2 546 201
Інші нефінансові зобов'язання	17	909 011	551 034
Відстрочені податкові зобов'язання	24	120273	
Всього зобов'язань		135 945 074	100 277 839
Власний капітал			
Акціонерний капітал	19	4 780595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		403 283	430 759
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 407 291	(350 345)
Резервний капітал		2 909 909	2 909 909
Нерозподілений прибуток		7 787 034	3 823 803
Всього власного капіталу		17 389 772	11 696 381
Всього зобов'язань та власного капіталу		153 334 846	111 974 220

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

Додаток И

КЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про прибуток або збиток за 2023 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2023 рік	2022 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	19 916 370	14 512 778
Процентні доходи	20	348 180	382 603
Процентні витрати	20	(7 899 066)	(4 740 903)
Чистий процентний дохід		12 365 484	10 154 478
Комісійні доходи	21	3 935 528	3 205 014
Комісійні витрати	21	(1 791 291)	(1 183 751)
Чистий комісійний дохід		2 144 237	2 021 263
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9, 12, 27	(439 299)	(10 338 901)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		857 655	1 264 678
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		42 712	166 962
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(11 549)	(50 656)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10		(249)
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		167 524	177 491
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток			(2)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів			1 243 421
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова			1 064
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(683)	2 109
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	38 392	(80 449)
Інші прибутки (збитки)	22	116 768	231 755
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		15 281 241	4 792 964
Операційні витрати	23	(7 043 808)	(5 278 302)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 237 433	(485 338)
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	24	(4 281 958)	87 615
Прибуток (збиток) за звітний період		3 955 475	(397 723)
Прибуток (збиток) на акцію (гривень на акцію)	30	276,15	(27,77)

Підписано від імені Правління 25 березня 2024 року:

КЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

*Звіт про фінансовий стан на 31 грудня 2024 року**(у тисячах гривень)*

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	59 202 081	33 747 952
Кредити та аванси банкам	7	5 435 023	4 213 505
Інвестиції в цінні папери	8	49 901 420	58 155 525
Кредити та аванси клієнтам	9	66 920 439	52 058 047
Похідні фінансові активи	17	–	8510
Інші фінансові активи	12	1979 208	2 611 752
Інші нефінансові активи	12	286 232	273 802
Активи з права користування	11	251 717	234 030
Основні засоби	10	2 142 633	1652 243
Інвестиційна нерухомість	10	68 231	59 168
Нематеріальні активи, за винятком гудвілу	10	395 582	320 312
Всього активів		186 582 566	153 334 846
Зобов'язання			
Кошти банків	13	387 3397	2 716 727
Кошти клієнтів	14	154 148 828	126 542 822
Похідні фінансові зобов'язання	17	2664	1250
Поточні податкові зобов'язання	23	250 4344	3 200 277
Орендні зобов'язання	11	284 087	266 294
Інші фінансові зобов'язання	16	207 5234	218 8420
Інші нефінансові зобов'язання	16	121 9255	909 011
Відстрочені податкові зобов'язання	23	282 184	120 273
Всього зобов'язань		164 389 993	135 945 074
Власний капітал			
Акціонерний капітал	18	4 780 595	4 780 595
Емісійний дохід		101 660	101 660
Дооцінка		606 516	403 283
Резерв під прибутки та збитки за фінансовими активами, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		2 057 642	1 407 291
Резервний капітал		3 107 683	2 909 909
Нерозподілений прибуток		115 38 477	7 787 034
Всього власного капіталу		22 192 573	17 389 772
Всього зобов'язань та власного капіталу		186 582 566	153 334 846

Підписано від імені Правління 22 квітня 2025 року

КЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»

Звіт про прибуток або збиток за 2024 рік

(у тисячах гривень)

	Прим.	2024 рік	2023 рік
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	19	22 738 690	19 916 370
Процентні доходи	19	474222	348180
Процентні витрати	19	(8 562 794)	(7 899 066)
Чистий процентний дохід		14 650 118	12 365 484
Комісійні доходи	20	4 467 644	3 935 528
Комісійні витрати	20	(2 306 522)	(1 791 291)
Чистий комісійний дохід		2 161 122	2 144 237
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	6,7,8,9,	(429 060)	(439 299)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		869 008	857 655
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		83 463	42 712
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		1 540	(11 549)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості	10	9 206	
Прибутки (збитки) від зміни справедливої вартості похідних інструментів		(35 536)	167 524
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(708)	(683)
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	12, 27	6 627	38 392
Інші прибутки (збитки)	21	27 342	116 768
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		17 343 122	15 281 241
Операційні витрати	22	(9 209 928)	(7 043808)
Прибуток (збиток) до оподаткування		8 133 194	8 237 433
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	23	(4 190827)	(4 281958)
Прибуток (збиток) за звітний період		3 942 367	3 955 475
Прибуток (збиток) на акцію, базисний та розбавлений (гривень на акцію)	29	275,23	276,15

Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

ВІДГУК

на кваліфікаційну магістерську роботу
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Здобувача Непші Анастасії Олегівни

Тема кваліфікаційної магістерської роботи: «Управління фінансовим станом комерційного банку»

Обсяг роботи: 116 с., 27 табл., 23 рис., 10 додатків.

1. Актуальність теми:

Вирішення гострої проблеми підвищення рівня банківської безпеки

2. Відповідність змісту роботи вибраній темі та ступінь її розкриття:

Загальна робота відображає вибрану тему дослідження

3. Характеристика рівня теоретичної підготовки, вмінь і навичок здобувача:

Теоретична підготовка на належному рівні

4. Оцінка самостійності виконання кваліфікаційної роботи:

Високий рівень

5. Дисциплінованість здобувача в роботі, відвідування ним запланованих консультацій та виконання рекомендацій керівника:

Високий рівень

6. Позитивні сторони роботи, її практичне значення, наявність елементів новизни:

1. Комплексний аналіз фінансового стану
2. Аналіз банківської роботи

7. Недоліки і зауваження по роботі:

1. Об'єкт дослідження
2. Використання термінів «ресурсна база», «ресурси», «інфраструктура» і їх розкриття (с. 33, 44, 46)

8. Загальні висновки по роботі:

3. 2. Необов'язковості в сфері банківської роботи
Робота рекомендаційна по формі

Рекомендована оцінка роботи: « Відмінно » 91 бал

Науковий керівник

А.М. Турило
підпис

професор, Турило А.М.
посада, прізвище, ініціали

« 15 » 12 2025 р.

Криворізький національний університет

Кафедра фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Здобувача Непші Анастасії Олегівни

Тема кваліфікаційної магістерської роботи: «Управління фінансовим станом комерційного банку»

Обсяг роботи 116 с., 27 табл., 23 рис., 10 додатків.

1. Актуальність теми: Ефективне управління фінансовим станом банківського підприємства є одним з основних факторів його успішності та конкурентоспроможності.

2. Відповідність змісту роботи вибраній темі та ступінь її розкриття: Зміст роботи відповідає обраній темі.

3. Позитивні сторони роботи, її практичне значення, наявність елементів новизни: Аналіз фінансового стану підприємства, класифікація висновки, збалансованість менеджменту фінансової системи, що позитивно впливає на його економічний розвиток.

4. Недоліки і зауваження по роботі: Кількісний розрахунок інтересів акцій, збалансованість менеджменту та ефективність роботи.

5. Загальні висновки по роботі: Робота виконана на високому рівні.

Рекомендована оцінка роботи: « відмінно » 92/100

Рецензент Р.В. Короленко доцент, Короленко Р.В. "15" 12 2025 р.

Заява студента про оригінальність роботи

Непші Анастасії Олегівни

ГІБ студента

Номер залікової книжки _____

Засвідчую, що кваліфікаційна робота на тему «Управління фінансовим станом комерційного банку»

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

була підготовлена виключно мною і не порушує авторські права третіх осіб відповідно до закону про авторське право, повністю або частково не була використана як основа для отримання диплома про вищу освіту або науковий ступінь мною або іншою особою.

Представлена мною для перевірки електронна версія збігається із друкованим примірником.

Підтверджую, що була проінформована про права та обов'язки здобувача вищої освіти Університету та правила, що стосуються перевірки оригінальності наукових робіт. Згодна на обробку моєї письмової роботи й архівування цієї роботи в базі даних відповідно антиплагіатних правил і процесів Університету.

З Положенням про академічну доброчесність у ДВНЗ «Криворізький національний університет» ознайоmlена.

14.12.2025

(дата)

(підпис)

Непша А.О.

(ініціали та прізвище автора роботи)

Протокол аналізу звіту подібності науковим керівником

Заявляю, що я ознайомився (-лась) з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи:

Автор: Анастасія НЕПША

Співавтор:

Назва: Управління фінансовим станом комерційного банку

Науковий керівник: Анатолій ТУРИЛО

Підрозділ: Кафедра фінансів, суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

Коефіцієнт подібності 1:4.8%

Коефіцієнт подібності 2:0.9%

Мікропробіли: 0

Заміна букв: 1

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2025-12-13 20:58:57.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

Запозичення, виявлені в роботі є законними і не є плагіатом. Рівень подібності не перевищує допустимої межі. Таким чином робота незалежна і приймається.

Запозичення не є плагіатом, але перевищено граничне значення рівня подібностей. Таким чином робота повертається на доопрацювання.

Виявлено запозичення і плагіат або навмисні текстові спотворення (маніпуляції), як передбачувані спроби укриття плагіату, які роблять роботу невідповідною вимогам законодавства (Ст. 32. ЗУ Про вищу освіту, пункт 3.1, Ст. 42. ЗУ Про освіту) та вимог НАЗЯВО (Критерій 5), а також кодексу етики і процедур. Таким чином робота не приймається.

Обґрунтування:

Робота рекомендається до захисту

Дата

15.12.2025

експерт

Анатолій М. Турило

Протокол аналізу звіту подібності

Комісії з академічної етики кафедри

Комісія з академічної етики кафедри відзначає, що ознайомилась з Повним звітом подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату StrikePlagiarism.com щодо роботи:

Автор: Анастасія НЕПША

Співавтор:

Назва: Управління фінансовим станом комерційного банку

Координатор: Анатолій ТУРИЛО

Підрозділ: Кафедра фінансів, суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку

Коефіцієнт подібності 1: 4.8%

Коефіцієнт подібності 2: 0.9%

Мікропробіли: 0

Заміна букв: 1

Інтервали: 0

Білі знаки: 0

Дата створення звіту: 2025-12-13 20:58:57.0

Після аналізу Звіту подібності констатую наступне:

☒ виявлені в роботі запозичення є сумнівними і не мають ознак плагіату. Тому дослідження визнається самостійним і допускається до захисту;

☐ виявлені в роботі запозичення не мають ознак плагіату, але наявна надмірна їх кількість викликає сумніви щодо змістової цінності дослідження та авторської самостійності. Тому дослідження має підлягати редагуванню з метою обмеження запозичень;

☐ виявлені в роботі запозичення є недобросовісними і мають ознаки плагіату, або містять навмисні спотворення тексту, що вказують на спроби приховування недобросовісних запозичень. Відповідно, дослідження не може бути допущене до захисту.

Обґрунтування: *Робота не має ознак плагіату*

15.12.2025 *Кашубіна* *Д.Б. Кашубіна*

(дата) (підпис) (ініціали та прізвище голови комісії)

 P. B. Коршенко

(підпис) (ініціали та прізвище члена комісії)

.....
(підпис) (ініціали та прізвище члена комісії)

Ознайомлений:

 A. O. Герика

(підпис) (ініціали та прізвище автора роботи)

Криворізький національний університет
(національний університет «Криворізький національний університет»)

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ)
РОБОТИ**

Направляється здобувачка НЕПША Анастасія Олегівна до захисту кваліфікаційної (магістерської) роботи за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

на тему: «Управління фінансовим станом комерційного банку»

Кваліфікаційна (магістерська) робота і рецензія додаються.

Декан факультету економіки та управління бізнесом Юлія КАШУБІНА

Довідка про успішність

НЕПША Анастасія Олегівна за період навчання на факультеті денної форми навчання з 2024 року по 2025 рік повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за національною шкалою: відмінно 100%, добре — %, задовільно — %; шкалою ECTS: A 100%; B — %; C — %; D — %; E — %.

Ст. інспектор факультету Тетяна ПРОКОПЕНКО

Висновок керівника кваліфікаційної (магістерської) роботи

Здобувачка Феліція Анастасія Олегівна
виконала магістерську роботу
в науковому напрямі.

Зміст магістерської роботи
відповідає вибраній темі дослідження.

Робота характеризується і
відповідає до висновку методичних
вказівок.

Магістерська робота пройшла
перевірку на плагіат і рекомендація до
захисту.

Керівник роботи професор Турило Анатолій Михайлович

" 11 "

12

(підпис)

2025 року

Висновок кафедри про кваліфікаційну (магістерську) роботу

Кваліфікаційна (магістерська) робота розглянута. Здобувачка НЕПША
Анастасія Олегівна допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній
комісії.

Завідувач кафедри фінансів суб'єктів господарювання та
інноваційного розвитку Ріта КОРОЛЕНКО

" 12 "

12

2025 року

